

Täysistunto

Tiistai 17.4.2018 klo 14.02—19.35

3. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 18.5.2018.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Valtiovarainministerin vastauspuheenvuoron jälkeen seuraa debatti, jonka alussa myönnän pääsääntöisesti 1 minuutin puheenvuoroja oppositior ryhmien johtajille ja asianomaisille ministereille. Tämän jälkeen keskustelu jatkuu niin sanottuna normaalina debattina. Muut ennalta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Keskustelu

14.04 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on ilo tuoda hallituksen puolesta hyviä uutisia Suomen talouden tilasta tähän eduskunnan saliin: Suomen julkinen talous on tasapainottumassa lähivuosina ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008 finanssikriisin. Julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu tällä hetkellä erittäin nopeasti. Valtion velkaantuminen pienenee rivakasti. Ensi vuonna uutta velkaa otetaan yli puolet vähemmän kuin tänä vuonna, noin 1,3 miljardia euroa. Maailmantalouden vahvat näkymät tukevat Suomen viennin kehitystä. Maailmantalouden kasvun ennustetaan jatkuvan sekä tänä että ensi vuonna 4 prosentin korkealla tasolla. Suomen talouskasvu yltää tänä vuonna 2,6 prosenttiin, ensi vuonnakin taloutemme kasvaa yli 2 prosentin verran, eli kyse ei ole enää suhdannepiikistä.

Nämä luvut ovat rohkaisevia, mutta tärkein mittari talouspolitiikan onnistumiselle on työllistymisen kehitys. Minä iloitsen jokaisesta ihmisestä, joka pääsee töihin ja saa paremman toimeentulon. Hallituskauden alkuun verrattuna työllisiä on tänään 90 000, siis 90 000, enemmän. [Ben Zyskowicz: Kuka olisi uskonut!] Työllisyysasteemme on kasvanut yli 71 prosentin, ja valtiovarainministeriön ennusteen mukaan työllisyysaste nousee 72,5 prosenttiin vuonna 2020. Työllisyysasteen kehitys on erittäin merkittävää, sillä viimeksi yli 71 prosentin lukuihin työllisyysasteessa päästiin vuonna 91. Vain ja ainoastaan korkean työllisyyden avulla voimme turvata suomalaisten tärkeät palvelut ja hyvinvoinnin myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Minä olen kuullut tässä salissa monta kertaa, miten oppositio on epäillyt talouspolitiikkamme vaikuttavuutta. Joko oppositio nyt pystyy myöntämään, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka tuo tuloksia? [Pia Viitanen: Eriarvoisuus lisääntyy!] Ensin te arvostelitte meitä siitä, että hallituksen toimet eivät riitä työllisyysasteen saavuttamiseen. Kyllä riittävät: töissä olevien määrä kasvaa kohisten, ja hallitus saavuttaa asettamansa työllisyysastetavoitteen. Sitten te väititte, että hallituksen politiikalla velkatavoitetta ei saavuteta. Kyllä saavutetaan: julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen taittui jo vuonna 2016, ja valtion velanotto pienenee nyt kovaa vauhtia. Viime talvena kritisointe hallitusta siitä, että julkisen talouden rakenteellisen alijäämän kasvua ei ole saatu taitettua. Tämäkään ei enää pidä paikkaansa: rakenteellinen rahoitusasema on aiempaa arvioitua paljon vahvempi. [Ben Zyskowiec: Kuka olisi uskonut!] Kuten valtiovarainministeriö arvioi perjantaina julkaistussa ennusteessaan, hallituksen keskeiset talouspolitiikan tavoitteet ovat toteutumassa — tämä siis terveisinä oppositioon.

Keskustelimme tässä salissa syksyllä paljon siitä, ovatko tuloerot kasvaneet Suomessa. Kun työllisyysvaikutukset otetaan huomioon hallituksen päätösten lisäksi, tuloerot kasvavat enää vain hyvin lievästi tai eivät lainkaan. Suositan, että oppositiossa paneudutte tähän THL:n ja VATTin laadukkaaseen, hyvään tutkimukseen.

Arvoisa puhemies! Parantuneet talouden näkymät ovat saaneet myös oppositioon liikettä. Nyt on, mitä voidaan jakaa, ovat monet teistä todenneet. Hätäisimmät ovat vaatineet sopeuttamispäätösten purkamista ja satojen miljoonien uusia menolisäyksiä. Kevään nostattamaa suhdannepölyä on ollut ilmassa sakeanaan. Kun hallitus viime viikolla kokoontui kehysriiheen, totesin ennen neuvotteluja, ettemme voi elää jatkuvasti kädet syvällä tulevien sukupolvien ja lastemme taskuissa. [Antti Rinne: Niinhän te elätte!]

Työmme ei ole kuitenkaan vielä valmis, vaikka oikeaan suuntaan mennään vauhdilla. Valtion velanotto pienenee nopeasti, mutta velaksi elämistä ei ole pysäytetty. Otamme edelleen, hyvänä aikanakin, uutta velkaa hyvinvointimme rahoittamiseksi. Vuodesta 21 lähtien velanotto kääntyy uudelleen kasvuun lähinnä Puolustusvoimien hävittäjähankintojen vuoksi. Ilman näitä Puolustusvoimien hankintoja valtiontalous olisi lähellä tasapainoa jo 20-luvulla, 20-luvun alussa.

Menoja emme paisuta, tehtyjä sopeuttamispäätöksiä ei pureta eikä hallituksen valmistelamia uudistuksia jätetä tekemättä. Jakopolitiikkaan ei voi heittäytyä. Kaikki tässä salissa tietävät haasteemme, jotka meidän pitää kohdata ja ratkaista. Tämä vaatii yhteistyötä ja tosiasioiden tunnustamista kaikilta eduskuntapuolueilta.

Arvoisa puhemies! Talouden haasteiden vuoksi keskityimme kehysriihessä kolmeen keskeiseen asiaan: Päätimme tehdä lisää toimia, jotta talouskasvu saadaan nykyistä kestävämmälle pohjalle. Hyvät ajat nimittäin eivät jatku ikuisesti. Talouskasvu hiipuu alle 2 prosentin jo vuonna 2020 ennusteiden mukaan. Toiseksi kiinnitimme huomiota julkisen talouden tilaan ja velanoton hillintään. Pidimme sovituista talouden linjauksista kiinni, eikä kehysriihestä tehty rahanjaon juhlaa. Tavoitteena tulee olla, että velaksi eläminen loppuu kokonaan seuraavina vuosina. Teimme kehyksen sisällä harkittuja panostuksia työllisyyden, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, koulutuksen ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Kolmanneksi nostimme työn etusijalle kaikissa päätöksissä. Tavoitetta 72 prosentin työllisyysasteesta pidettiin, kun me aloitimme, kunnianhimoisena, mutta nyt me olemme sen saavuttamassa. Miksi tyytyisimme siihen? Seuraava tavoite on nostaa työllisyysasteemme pohjoismaiselle, vähintään 75 prosentin tasolle. Kaikkia kehysriihen päätöksiä on siksi arvioitu työn näkökulmasta. Ponnistelut työllisyyden parantamiseksi ovat kasvattaneet työ-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

voimapalveluiden kysyntää. Siksi lisäämme nyt henkilöstöä työvoimapalveluihin yli 200 henkeä. Haluamme, että työnhakijat saavat henkilökohtaista tukea ja apua.

Olemme parantaneet aktiivimallia ensimmäisen jakson kokemusten perusteella. On hyvin tärkeää, että työttömyys ei pääse pitkittymään ja työllistyminen siten vaikeutumaan. Työttömällä on jatkossa mahdollisuus opiskella kuuden kuukauden ajan työttömyysetuudella lyhytkestoisia opintoja, jotka tukevat työllistymistä. Me uudistamme työasuntovähennystä niin, että se kannustaa muuttamaan työn perässä. Työpaikat ja työntekijät on saatava kohtaamaan edelleenkin paremmin. Monet yritykset haluavat kasvaa, mutta eivät löydä osaavia työntekijöitä. Tämä huolestuttava viesti tulee jo kaikkialta Suomessa. Pula osaajista koskee jo kaikkia seutuja Suomessa. Siksi suuntaamme lisäbudjetissa, jonka päätöksiä teimme samaan aikaan, 54 miljoonaa euroa koulutukseen ja osaamisen vahvistamiseen, siis jälleen koulutuksen ja osaamisen vahvistamiseen, jotta avoimet työpaikat ja työnhakijat kohtaisivat. Täsmäkoulutukset käynnistetään jo tämän vuoden aikana. Lisäämme esimerkiksi muuntokoulutusta, jotta ihmiset voivat ketterästi opiskella uuden ammatin, jos nykyisellä alalla ei riitä töitä. Madallamme pienissä yrityksissä kynnystä palkata uusia työntekijöitä helpottamalla yksilöperusteista irtisanomista alle 20 hengen yrityksissä. Pienissä yrityksissä ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on iso riski. Meillä on 270 000 yritystä, joissa on alle 20 työntekijää. Niistä yksinyrittäjiä pelkästään on 180 000. Haluamme lieventää pienyrittäjän pelkoa työllistää. Haluamme antaa mahdollisimman monelle mahdollisuuden työllistyä. [Ben Zyskiewicz: Kuulitteko nyt?] Pienissä yrityksissä on valtava potentiaali uusille työpaikoille. Me myöskin uudistamme työaikalain, joka sisältää muun muassa lakisääteiset työaikapankit. Uusi työaikalaki kattaa työntekijät laajasti, ja lain puitteissa luodaan muuttuvan työelämän tarpeita vastaavia joustoja, kuten joustotyöaika asiantuntijoille.

Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että teemme toimia sen eteen, että kaikki pysyvät mukana. Kyydistä putoamista, syrjäytymistä, pitää ehkäistä. Erityisen iloinen olen lapsille ja nuorille suunnatuista toimista, joita olemme voineet tehdä tiukan menokehityksen sisällä. Panostukset koulutukseen ja varhaiskasvatukseen ovat tärkeää työtä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden hyväksi.

Hallitus toteuttaa lukiouudistuksen, jonka toteuttamiseen varataan 8,5 miljoonaa euroa. Tuomme lukiolaisten tueksi erityisopetuksen ja lisäämme opintojen ohjausta. Jokainen ekaluokkalainen pääsee aloittamaan vieraan kielen opiskelun vuodesta 20 alkaen. Siihen varautuminen alkaa nyt. Lisäämme varhaiskasvatuksen tasa-arvoa. Haastavilla alueilla toimivien päiväkotien tukemiseen kohdistetaan uutena rahoituksena 10 miljoonaa euroa, jolla päiväkoteihin palkataan lisää henkilökuntaa ja ryhmäkokoja voidaan pienentää. [Jukka Gustafsson: Tervetuloa demarien linjoille!] Toisen asteen opiskelijoiden opintotuessa otetaan käyttöön uusi oppimateriaalilisä. Jokaisella nuorella pitää olla mahdollisuus suorittaa toisen asteen opinnot riippumatta perheen varallisuudesta — vai mitä, edustaja Gustafsson? [Jukka Gustafssonin välihuuto] Tuki on viisasta kohdistaa heille, jotka tuesta hyötyvät kaikkein eniten, ja tämä on siihen hyvä täsmätyöväline.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä nostan esille vielä kansalaisten kannalta tärkeän teeman, nimittäin turvallisuuden ja oikeusvaltion toiminnan. Turvaamme 7 200 poliisin tason koko kehyskaudella. Me haluamme, että Suomen tiet ja kadut ovat turvallisia jatkossakin. Me vahvistamme myös oikeusjärjestelmän uskottavuutta. Palautamme käyttöön muuntorangaistuksen, jolloin taparikollisten sakot voidaan jälleen muuttaa vankeudeksi. [Ben Zyskiewicz: Hyvä, Häkkänen!] Kovennamme myös seksuaalirikollisten rangaistuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Arvoisa rouva puhemies! Olen tarkoituksella halunnut kuvata teille niitä haasteita, joita 2020-luvun Suomessa on, sillä nuo vuodet ovat juuri edessämme. Ne eivät ole jossain kaukana tulevaisuudessa, vaan aivan nurkan takana. Siksi meidän täytyy jatkaa tätä hallituksen määrätietoista, hyvää työllisyys- ja talouspolitiikan linjaa, joka luo pohjan sille, että Suomi on hyvinvoiva maa myöskin 20-luvulla. — Kiitos. [Martti Mölsä: Katsotaan, onko oppositio samaa mieltä!]

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorot.

14.15 Markus Lohi kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan puheeni lainauksella kolmen vuoden takaa: ”Suomi on vakavassa paikassa. Yli 400 000 ihmistä on työttömänä, talous kasvaa hitaasti, jos lainkaan, ja julkinen talous velkaantuu nopeasti.” Näin totesi 2. kesäkuuta 2015 hallitusohjelman tiedonantokeskustelussa SDP:n ryhmäpuheenvuorossa puheenjohtaja Antti Rinne. Samalla hän tuli osuvasti kertoneeksi edellisen hallituksen taloudellisen perinnön. Tuore oppositiojohtaja Rinne jatkoi: ”Ennen kaikkea Suomi ja suomalaiset tarvitsevat nyt hyvinvointiyhteiskunnan palvelut kestäväällä tavalla turvaavaa talouskasvua, [Antti Rinne: Hyvin sanottu!] vientivetoista ja työtä luovaa talouskasvua, työtä työttömille.” [Vasemmalta: Kyllä, oikein!] Arvoisa puhemies, juuri tämän keskustajohtoinen hallitus on tehnyt ja samalla paljon muutakin. [Keskeltä: Ne unohti säästöt!] Luottamus talouteen ja tekemisen meininki politiikkaan ovat palanneet. On kysyttävä, mitä te, hyvät sosiaalidemokraatit, olette sinä aikana tehneet. [Timo Heinonen: Välikysymyksen!]

Vaikka epäilijöitä on riittänyt, kolmen vuoden aikana ”mahdottomasta” on tullut mahdollista. Vihdoin Suomen talous kasvaa, työllisyys paranee kaikkialla maassa, velaksi elämisen loppuminen lähenee uskottavasti ja hallitus saavuttaa keskeiset tavoitteensa, ennen muuta 72 prosentin työllisyysasteen.

Viime viikon kehysriihessä työllistävää politiikkaa jatkettiin. Palaute on kuultu: työttömyysturvan aktiivimallia parannetaan. Omaehtoinen opiskelu luetaan aktiivisuuden osoittamiseksi. TE-toimistoihin palkataan lisää väkeä. Nopeaan täydennys- ja uudelleenkoulutukseen satsataan, jotta työnhakijat ja avoimet työpaikat kohtaavat nykyistä paremmin. Yrittäjyyttä edistetään muun muassa poistamalla vaateita yrityksen perustamisesta, parantamalla yrittäjän perheenjäsenten työttömyysturvaa ja helpottamalla henkilöperusteista irtisanomista pienissä yrityksissä — kyseessä on merkittävä uudistus, joka parantaa työllisyyttä entisestään. Kaikki nämä ovat erinomaisia päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Vaikka eriarvoisuus ei ole tutkimusten mukaan lisääntynyt, tiedämme, että kaikilla suomalaisilla ei vielä mene hyvin. Köyhyys ja osattomuus ovat todellisuutta monelle ihmiselle ja yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia. Kehysriihessä keskityttiinkin heikoimmassa asemassa olevien perusturvan parantamiseen, mikä oli keskustan keskeinen tavoite. Kasvu kuuluu kaikille. Suomalaista köyhyyttä tutkineen ja pääministerin nimittämää eriarvoisuustyöryhmää vetäneen professori Juho Saaren mukaan kehysriihen päätökset vievät Suomea oikeaan suuntaan nimenomaan eriarvoistumisen hillitsemisessä. Yksi merkittävimmistä päätöksistä on pienimpien äitiys-, isyys-, vanhempain- ja sairauspäivärahojen nostaminen työmarkkinatuen tasolle. Tämä tarkoittaa yli 80 euron korotusta pienituloisimmille.

Mielestämme tärkeämpää on tehdä tuntuva korotus kaikista pienituloisimmille kuin pieni korotus kaikille. Nykytilanteessa saadessaan lapsen työmarkkinatuella olleen henkilön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

tulot ovat tippuneet. Näin on ollut siitä huolimatta, että äidillä ja isällä on tärkeä tehtävä kotona ja todennäköisesti menot kasvavat. Nyt keskustan johdolla asia korjataan. Edellisenkin kerran vastaava perusturvan parannus tehtiin keskustajohtoisen Vanhasen hallituksen toimesta. Myös pienituloisimpien eläkeläisten takuueläkettä nostetaan keskustan johdolla nyt kolmatta kertaa. [Pia Viitanen: Ja indeksejä leikataan!] Kehysriihessä helpotettiin myös ylivelkaantuneiden tilannetta.

Päätösten jatkoksi voitaisiin vielä tällä vaalikaudella korottaa ulosoton suojaosaa sekä mahdollistaa henkilökohtainen konkurssi lainsäädäntöä uudistamalla. Nämä olisivat parannuksia niille sadoilletuhansille ihmisille, jotka ovat jo ulosotossa tai muuten vakavissa taloudellisissa ongelmissa.

Arvoisa puhemies! Valittu talouspolitiikan linja on ollut oikea. Työtä köyhyyden, eriarvoisuuden ja osattomuuden kitkemiseksi on jatkettava perusturvaa parantaen ja uudistaen seuraavalla vaalikaudella. Tulevien sukupolvien kannalta on tärkeää, että pidämme päättäväisesti kiinni tavoitteestamme lopettaa [Puhemies koputtaa] Suomen velaksi eläminen. Se edellyttää työllistävän politiikan jatkamista.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä antaa vahvan tukensa valtiontalouden kehyksille vuosille 2019—2022.

14.21 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous ja työllisyys kasvavat. Hallituksen kunnianhimoisena pidetty 72 prosentin työllisyystavoite on toteutumassa. Työllisten määrä on kasvanut hallituskauden alusta 90 000 ihmisellä. Se vaikuttaa moneen perheeseen, moneen ihmiseen, paljon suurempaan joukkoon kuin tuo 90 000. Tämä vahvistaa julkista taloutta ja hyvinvointipalveluidemme rahoitusta. Julkinen talous tasapainottuu ja kääntyy ylijäämäiseksi vuonna 2020, ensimmäisen kerran sitten vuoden 2008. Tämä myönteinen kehitys vaikuttaa kaikkein konkreettisimmin niihin ihmisiin, jotka ovat saaneet työpaikan työttömyyden jälkeen. Näiden työttömien perheiden arjessa ja toimeentulossa tämä konkreettinen muutos näkyy, ja juuri se on ollut hallituksen tavoite: työllistää ihmisiä ja tuoda toimeentuloa ja hyvinvointia perheisiin. Siitä nyt iloitsemme.

Viime vuonna tässä vastaavassa keskustelussa oppositio julisti, että hallitus ei tulisi saavuttamaan talouspolitiikan tavoitteitaan. Arvoisat oppositior ryhmät, te olitte täysin väärässä. [Oikealta: Jälleen kerran!] Kaikki hallituksen tätä vaalikautta koskevat talouspoliittiset tavoitteet ovat toteutumassa.

Arvoisa puhemies! Kiitän kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta hallituskumppaneita. Hallitus on yhtenä rintamana määrätietoisesti avittanut Suomen kasvu-uralle. Vastuullinen linja jatkui kehysriihessä, ja vasemmisto-opposition jakovarapopulismi jätettiin Kesärannan porttien ulkopuolelle. Tämä hallitus ei ole kädet tulevien sukupolvien tai ahkerien yrittäjien tai palkansaajien taskuissa. Tämä hallitus on tekijäporukkaa, ja tulokset puhuvat puolestaan. Verojen kiristämisen sijaan olemme keventäneet erityisesti työn verotusta. Kokonaisveroaste on laskenut, ja taloudellinen toimeliaisuus on lisääntynyt. Hallitus on purkanut työtä ja yrittämistä haittaavia normeja ja huolehtinut Suomen kilpailukykyä. Säästöjen rinnalla on tehty monia mittavia uudistuksia. Hallituksen tulevaisuuteen katsovaa tuloksellista ja vastuullista uudistuslinjaa on haukuttu opposition suunnalta kokoomuslaiseksi. Siitä vain, antaa tulla haukkuja. Tämä linja nyt puree, sillä kymmenen miinusmerkkisen vuoden jälkeen julkinen talous on kääntymässä plussalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kohentuneen taloustilanteen suoma pieni liikkumavara käytettiin kehysriihessä täsmäpanostuksina työllistämisen edistämiseen ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseen. Hallitus helpottaa osaavan työvoiman saatavuutta 60 miljoonan euron toimenpidepaketilla. Esimerkiksi muuntokoulutusta lisäämällä autetaan työpaikkoja ja työntekijöitä kohtaamaan. Aktiivimalli on aktivoinut työttömiä hakeutumaan aikaisempaa enemmän palveluiden piiriin. Siksi henkilöstöä nyt lisätään työvoimapalveluihin ja aktiivisuusehtoa kerryttävien palveluiden listaa laajennetaan. [Eduskunnasta: Elikkä passiivimallia!] Työllisyyttä parannetaan myös keventämällä yksilöperusteisen irtisanomisen kriteereitä pienten yritysten osalta. Suomessa on 270 000 yritystä, joissa on alle 20 työntekijää. Lievittämällä työllistämiseen liittyvää epävarmuutta mahdollistamme uusien työpaikkojen synnyn. Nuorisotyöttömyyttä vastaan käydään helpottamalla työttömien nuorten palkkaamista. [Antti Lindtman: Perusteettomia määräraikaisuusia!]

Arvoisa puhemies! Hallituksen toimien on tässäkin salissa usein väitetty kasvattavan tuloeroja. Väitteet ovat perustuneet puutteellisille laskelmille, joissa ei ole huomioitu käyttäytymisvaikutuksia, ja juuri käyttäytymisvaikutuksiaahan hallitus näillä toimenpiteillään ja päätöksillään hakee, että ihmisten käyttäytyminen muuttuu ja sitä kautta työllisyyteen aukeaa polku. Tuoreen selvityksen mukaan hallituksen talouspolitiikka ei ole kasvattanut tuloeroja, kun huomioidaan myös vaikutukset työnteon kannustimiin ja työllisyyteen, siis siihen, mitä tavoitellaan. [Li Anderssonin välihuuto — Oikealta: Nyt Anderssonkin kuuli!] Syrjäytymisvaarassa olevien tilannetta helpotetaan nyt täsmätoimin. Ylivelkaantumista ehkäistään kulutusluottojen rajoituksilla ja talous- ja velkaneuvontaa lisätään. Varhaiskasvatuksen resursseja lisätään ja toisen asteen opiskelu turvataan opintotuen oppimateriaalillisella. Yhdenkään nuoren koulunkäynti ei saa jäädä tässä maassa kiinni oppikirjakustannuksista — eikä jää.

Hallitus huolehtii myös kansalaisten turvallisuudesta ja vahvistaa uskoa oikeudenmukaisuuteen. 7 200 poliisin toimimäärärahat turvataan, lapsiin kohdistuvien seksuaalirikoksien rangaistuksia kiristetään, sakkojen muuntorangaistus palautetaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus on oikealla tiellä, mutta lisätoimia tarvitaan edelleen. Elämme nousukautta, mutta velkaannumme yhä. Muun muassa perhevapaat, perusturva ja paikallinen sopiminen kaipaavat pikaisesti ratkaisuja. Kokoomus on sitoutunut jatkamaan tätä uudistustyötä.

14.26 Antti Rinne sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen, ministeri Orpo, todella tyytyväinen siitä, että taloutemme kasvaa ja työllisyys paranee. Se on hieno asia, siitä kaikki olemme tyytyväisiä. Mutta pettynyt olen siihen, että tulevaisuus uudistukset puuttuvat hallituksen toimesta. Samalla tulevaisuutta heikentävät leikkaukset jatkuvat. Tämä on menneisyyden politiikkaa, jolla ei korjata rikki olevaa tai vastata edessä olevaan. [Ben Zyskiewicz: Puhuteko omasta puolestanne?] Yhteiskunnan eheyden ja hyvinvoinnin kannalta on vaarallista, että eriarvoisuus ja köyhyys kasvavat niissä väestöosissa, jotka eivät työn avulla omaa asemaansa kykene parantamaan. Se on hallituksen politiikan seurausta.

Kerrataanpa aluksi faktat. Sipilän hallitus on itse kasvattanut eriarvoisuutta yli 700 miljoonan euron leikkauksilla. Nyt hallitus palauttaa 50 miljoonaa euroa ja juhlii itseään eriarvoisuuden sankarina. Tämä ei eriarvoisuutta poista. Tämä on leikkaamista, ja tämä on ihmisten sumuttamista. On ollut ällistyttävää seurata, miten ex-alkiolainen keskustapuolue on kerta kerran jälkeen hyväksynyt eriarvoisuutta lisäävät leikkaukset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Kertauksen vuoksi: SDP on tehnyt konkreettisia esityksiä eriarvoisuuden poistamiseksi koko vaalikauden ajan. Toiveista, odotuksista ja puheista huolimatta hallitus ei edes nyt kasvavan talouden olosuhteissa ole valmis korjaamaan eriarvoistavan politiikan seurauksia. Laastarilla ei avomurtumaa voi korjata.

Pääministerin sijainen, ministeri Orpo, teidän politiikkanne luo isoon osaan suomalaisista turvattomuutta ja epäluottamusta, jolla on suomalaisten kannalta pitkälle tulevaisuuteen huonoja ja ikäviä vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Vakaat ja rauhalliset, ennakoitavat työmarkkinat ovat vientivetoisen kansantaloutemme tärkeimpiä menestystekijöitä. Tästä syystä on ollut yllättävää ja surullista se ylimielinen tapa, jolla hallitus on suhtautunut palkansaajiin, työssä oleviin tai työttömiin, koko vallassaolonsa ajan: ensin työehtoja heikentäneet pakkolait, sitten lomarahaleikkaukset, työttömyysturvan heikentäminen ja aktiivimalliksi kutsuttu passivointimalli. [Eduskunnasta: Mikään ei riitä!] Ihmiset luulivat, että tämä olisi riittänyt. Mutta mitä vielä — nyt hallitus heikentää erityisesti naisten ja nuorten työehtoja sekä irtisanomissuojaa. Irtisanomissuojan heikennykset ja määräaikaisten työehtosopimusten salliminen ilman perusteita työttömänä oleville nuorille lisäävät työelämän epävarmuutta. Nämä päätökset vaarantavat luottamusta ja näkymää tulevaan, jolla ihminen voi elämänsä suunnitelmallisesti parantaa. [Ben Zyskiewicz: Ne auttavat pääsemään töihin!]

Ministeri Orpo, hallituksenne on tullut tunnetuksi ihmisten epävarmuutta lisäävistä päätöksistä ja jännitteiden synnyttämisestä työmarkkinoilla. [Timo Kalli: Luottamus on kasvanut!] Viime viikon päätöksillä te jatkatte samalla hölmöllä linjalla. Ministeri Orpo, työ sopimuslaissa työntekijälle taataan varmuus siitä, ettei ketään voida irtisanoa epäasiallisin tai kevyin perustein, esimerkiksi sairauden tai poliittisen vakaumuksen tai muun mielipiteen vuoksi. [Kokoomus: Ei tietenkään!] Siksi esitän teille, ministeri Orpo, vakavan kysymyksen: millä perusteella työntekijän saisi sitten jatkossa irtisanoa?

SDP ei hyväksy tällaista työelämän reiluja pelisääntöjä romuttavaa politiikkaa. Te uhkaatte laittaa nuoret työntekijät ikuiselle koeajalle. [Jukka Gustafsson: Uskomatonta!]

Arvoisa puhemies! Isossa kuvassa kehysriihen päätökset jäivät näpertelyn tasolle. Isot uudistukset puuttuvat. Rohkeus ja halu uudistaa puuttuvat. Juuri nyt on oikea aika tehdä päätöksiä niistä tarpeellisista uudistuksista, joilla työllisyys ja kasvu vahvistuvat kestävästi tulevaisuudessa. Tärkein on koulutus. SDP esittää oppivelvollisuuden pidentämistä, varhaiskasvatuksen uudistamista, ryhmäkokojen pienentämistä, aikuiskoulutuksen uudistusta ja peruskoulun korjaamista. Nämä ovat uudistuksia, jotka ovat Suomen tulevaisuuden kannalta elintärkeitä. Meidän on nostettava osaamistasoa ja panostettava tutkimukseen, tuotekehitykseen ja innovaatioihin.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuus on meidän omassa käsissämme. Me päätämme, uskomme asiantuntijaa ja tutkimuksia ja teemme sen mukaisia päätöksiä. Päätämme, otamme haasteen tosissaan, teemme selkeän tulevaisuusvision ja alamme toteuttaa sitä määrätietoisesti. SDP on tähän sitoutunut. Me esitämme perhevapaiden, sosiaaliturvan ja työllisyyspolitiikan uudistuksia. Me esitämme panostuksia asumiseen ja infraan. Suomea uudistetaan reiluilla uudistuksilla, ei epäreiluilla leikkauksilla.

Ministeri Orpo, pääministerin sijainen, teidän hallituksenne tekee menneisyyden politiikkaa. Tästä hallituksesta ei ole ollut eikä ole merkittäviin tulevaisuus uudistuksiin.

14.32 Simon Elo sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Politiikan suunta pysyi entisenä, uudet toimet jäivät näpertelyksi, eikä talouden suuri kuva muuttunut. Työpaikko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

ja odottavat ihmiset joutuivat jälleen pettymään.” Näin sanoi demareiden puheenjohtaja Antti Rinne viime vuonna täällä eduskunnassa, kun keskusteltiin julkisen talouden suunnitelmasta. Rinne on tänään varmasti iloinen, sillä hän ei voi enää käyttää noita samoja väitteitä. Punatulkku on kaunis lintu, mutta ei se politiikassa lennä. [Antti Rinne: Joo, joo! — Pia Viitanen: Kyllä se sinitiainen lentää!]

Hallitus on onnistunut yli kaikkien odotusten: Suomen talous on lähtenyt kasvuun, työllisyys lisääntynyt, ja valtionvelan kasvu on taittunut. Tämän vaalikauden aikana on tullut 90 000 uutta työllistä. Työministeri Jari Lindström on ollut keskeisessä roolissa tätä kehitystä edistämässä. [Olavi Ala-Nissilä: Lindströmin malli!] Samalla siniset ovat toimineet hallituksessa kolmikantaisen kilpailukykysovimuksen takuumiehenä. Jarin ansiosta suomalaisen työntekijän asema on jatkossakin vahva. Työnteko on kivijalka, jonka päälle hyvinvointiyhteiskunta rakentuu. Suunta on oikea, ja samalla tiellä jatketaan sinisin voimin. Hallituksen keskeiset tavoitteet saavutetaan.

Arvoisa puhemies! Eriarvoisuus vähenee, kun työllisyys kohenee, mutta kaikkia kasvu ei ole vielä tavoittanut. Onkin tärkeää, että huolehdimme myös niistä, jotka eivät työhön kykene. Sinisten keskeisiä tavoitteita kehysriihessä oli kohdentaa tukea niille, jotka sitä eniten tarvitsevat. Saavutetut tulokset puhuvat puolestaan. Hallitus teki useita päätöksiä, jotka kohentavat nimenomaan vähävaraisten asemaa. [Antti Lindtman: Entäs ne indeksit?] Ministeri Sampo Terhon ajama oppimateriaalilisä, joka osoitetaan vähävaraisten perheiden lukiolaisille ja ammattiin opiskeleville, on tärkeä askel tasa-arvoisten opiskelumahdollisuuksien tiellä. Vaikutus on 46 euroa kuukaudessa, ja uudistus koskee jopa 40 000:ta nuorta. [Pia Viitanen: Entäs indeksit?] Siniset ovatkin sivistyksen puolue — meidän mielestämme koulutus kuuluu kaikille, eikä kenenkään kouluties saa katketa perheen varojen puutteeseen. Vuorineuvoksen perhe ei sitä tukea tarvitse, vähävarainen sen tarvitsee.

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattilan pitkään ajama lääkekaton alentaminen helpottaa osaltaan pienituloisten arkea. Omavastuu laskee alle 600 euroon vuodessa, millä on merkittävä vaikutus pienituloisten elämään. Lisäksi vanhempainpäivärahoihin, sairauspäivärahoihin ja äitiyspäivärahoihin tulee tuntuva 80 euron kuukausikorotus. Kansaneläkeindeksin jäädytyksen poistaminen olisi tuonut samoille ihmisille noin 8 euroa, joten kun täytyy valita, niin jokainen, varmasti demarikin, valitsee esimerkiksi vanhempainpäivärahalta olevan kotiäidin hyväksi mieluummin 80 euroa kuin 8 euroa. [Pia Viitanen: välihuuto]

Arvoisa puhemies! Siniset ovat Suomen turva. Kehysriihessä tehtiin merkittäviä parannuksia turvallisuuteen. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Poliisille ja suojelupoliisille — edustaja Arhinmäki, teidänkin kannattaa kuunnella — osoitettiin merkittävää lisärahoitusta, minkä lisäksi seksuaalirikosten rangaistuksia kovennetaan ja erityisesti pienyrittäjien toimiva sakkojen muuntorangaistus palautetaan. [Eduskunnasta: Oikein!] Olemme myös tyytyväisiä päätökseen muuttaa sotilastapaturmalakia oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein tehtävä on jättää isänmaa paremmassa kunnossa seuraajilleen, ja tässä on onnistuttu. Siniset puolustivat kehysriihessä vähävaraisten suomalaisten asemaa, yleistä työllisyyttä ja kaikkien turvallisuutta. [Jukka Gustafsson: Eikö keskusta?] ”Sosiaalidemokraatit ovat valmiita yhteistyöhön, jonka tavoitteina on korkeampi työllisyys, korkea osaaminen ja kaikkien pitäminen mukana”, sanoi puheenjohtaja Rinne viime vuonna vastaavassa lähetekeskustelussa. Punaiset puhuvat, siniset tekevät. Ovatko demarit valmiita yhteistyöhön, vai keskityttekö yhä laittamaan kapuloita hallituksen ratkaisiin? Teidän vaihtoehtonne on sanoa, että kaikki leikkaukset perutaan, oli sitten kyse opintotuesta, oli kyse tästä aktiivimallista, oli kyse lomarahosta. Ja mikä olisi hintalappu?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Sekin on laskettu. Laskennallisesti hintalappu tälle teidän vaihtoehdollenne olisi 1,2 miljardia euroa. [Li Anderssonin välihuuto] Kyllä sosialistikin ymmärtää, että nyt ei joku mene yhteen vaan te yritätte, arvoisa edustaja Rinne, sumuttaa. [Eero Heinäluoman välihuuto] Hallitus on oikealla tiellä, oppositio on vain tiellä. [Naurua]

14.37 Leena Meri ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskuntakauden alussa hallitus, jossa perussuomalaiset olivat mukana, linjasi tavoitteekseen uudistuvan Suomen, jossa jokaisesta kanssaihmisestä pidetään huolta. Näihin tavoitteisiin perussuomalaiset uskoivat ja sitoutuivat. [Timo Kalli: Me uskomme edelleen!] Edellisten hallitusten jäljiltä Suomen taloudella meni huonosti. Lähdettiin laittamaan työttömyyttä ja taloutta kuntoon ja suomalaisille sanottiin, että nyt pitää osallistua talkoisiin. Luvattiin, että ihmisiä muistetaan, kun ajat paranevat. No, ajat ovat parantuneet, kuten tänään on vakuutettu, mutta leikattuja rahoja ja parannuksia ei tulekaan. [Timo Kalli: Tulee!]

Perussuomalaiset heitettiin viime kesänä ulos hallituksesta. [Eero Heinäluoma: Tylysti!] Muutamia viikkoja sitten ministeri Orpo sanoi, ettei perussuomalaisia voinut riittävästi paimentaa. Ei voikaan, ja me olisimme pitäneet ne lupaukset leikkausten palautuksista.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilla on oma vaihtoehto talouden suunnaksi. Tarjoamme työtä, onnellisuutta ja isänmaallista politiikkaa. [Välihuutoja] Esitämme ratkaisuja, jotka tuottavat hyvinvointia jokaiselle, eivät vain harvoille. Vaihtoehdossamme yhteiset verovarot jaetaan oikeudenmukaisesti. Kerryttäisimme verovaroja yhteiseen kakkuun jaettavaksi entistä enemmän työn ja yrittämisen kautta. Talouspuoli on muuten tasapainossa, emme ottaisi lisää velkaa. Hallitus sanoo, ettei jakovaraa oikein ole, mutta tuoreiden tietojen mukaan sote-uudistus syö kokeiluineen pelkästään tällä hallituskaudella 700 miljoonaa euroa.

Perussuomalaiset parantaisivat työllisyyttä ja yksinyrittäjien asemaa luomalla työtilimallin. Yrittäjän aika säästyisi työhön paperin pyörittämisen sijaan. Esitämme myös arvonlisäverovelvollisuuden alarajan tuntuvaan korotusta sekä etenemistä kohti Viron yritysveromallia, joka kannustaa investointeihin ja työllistämiseen. Esitämme myös sosiaaliturvan parantamista yrittäjille ja oikeudenmukaisia työllistämistoimenpiteitä. Kepin sijasta annetaan työttömille apua. Näihin myös panostaisimme parisataa miljoonaa euroa. [Kimmo Kivelä: Entäs Unkarin malli?]

Perussuomalaiset panostavat myös oikeudenmukaisuuteen. Haluamme lisätä pieni- ja keskituloisten ostovoimaa korottamalla työtulovähennystä ja lieventämällä tuloverotusta. Työnteon tulee tuntua myös siellä kukkarossa. Samalla korjaisimme eläkeläisten verotuksen työntekijöiden verotuksen tasolle ja peruuttaisimme sen luvatus KEL-indeksin jäädytyksen, joka sinisiltä muuten jäi tekemättä. [Eduskunnasta: Tätä on odotettu! — Simon Elo: Ei muuten ole!]

Monet vanhuksemme ovat todellisessa pulassa, ja siksi poistaisimme pienituloisilta lääkkeiden 50 euron omavastuun ja säätäisimme omaishoidon tuen verottomaksi. Kenenkään ei tule joutua valitsemaan lääkkeiden ja ruuan väliltä, kuten nyt on.

Perussuomalaiset ajavat isänmaan etua tosissaan. Hallituksella oli aiemmin turvapaikkapolitiikka, jossa vetovoimatekijöitä haluttiin karsia ja laitton maassaolo piti saada kuriin. Toimenpiteet ovat nyt jääneet kesken. Niiden avulla olisi saatavissa säästöjä noin parisataa miljoonaa vuodessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

EU-politiikassa perussuomalaiset asettaisivat kansallisen edun etusijalle. Meidän on varmistettava kansallinen itsemääräämisoikeus. Liittovaltiokehitys sekä talous- ja rahaliiton syventäminen on pysäytettävä.

Haluamme lopettaa kansallisomaisuuden myynnin. Esimerkiksi Finnair ja VR tulee säilyttää tulevaisuudessa kotimaisessa omistuksessa.

Haluamme laskea energiaveron EU:n minimitasolle, jolloin etusijalla ovat huoltovarmuus ja kotimainen teollisuus. Se on ekoteko. [Eero Heinäluoma: Entä kuluttajat?] Sanomme ”kyllä” kotimaiselle bioenergialle mutta ”ei” tuulivoimatuille. Näilläkin toimenpiteillä säästäisimme parisataa miljoonaa. [Heli Järvinen: Ajatella!]

Myöskin onnellisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi panostaisimme 200 miljoonaa ihmisten aitoon hyvinvointiin. Se pitää mukanaan lapsiperheet, parannukset mielenterveys- ja päihdepotilaiden tilanteeseen, asunnottomuuden poiston ja ylipäättään asumiskustannusten halpuutukset.

Panostaisimme ammatilliseen koulutukseen erityisesti oppisopimuskoulutuksen kautta ja puuttuisimme koulukiusaamiseen. Näihinkin laittaisimme varoja, ja näillä myöskin säästettäisiin varoja valtiolle, koska vakuutusyhtiöiden vastuiden kasvattamisen kautta, niin sanotun Lex Ronkaisen kautta, valtion varoja säästyisi.

Arvoisa puhemies! Suomi on tutkimusten mukaan [Puhemies koputtaa] maailman onnellisin maa. Kysymme hallitukselta: kuuluuko onni kaikille suomalaisille? [Simon Elo: Kuuluu!]

14.43 Touko Aalto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvän talous- ja työllisyyskehityksen käänköpuolena ei pitäisi olla köyhyyden ja eriarvoisuuden kasvaminen. [Timo Kalli: Ei se olekaan!] Päinvastoin. Kun taloudessa menee paremmin, pitäisi antaa ensin niille takaisin, joilta on huonojen päivien aikana eniten leikattu. Kyse on arvovalinnoista, ja vihreiden mielestä yhteiskunnan arvo mitataan siinä, miten se pitää huolta heikoimmistaan.

Hallitus päätti kehysriihessään, aivan oikein, tuoda pientä helpotusta joillekin apua tarvitseville. Nämä ovat kuitenkin vähäisiä korjausliikkeitä, laastareita perusturvaan tehdyn avohaavan päälle. [Markku Rossi: Eteenpäin kuitenkin!] Pienet kertakorotukset eivät korvaa niitä valtavia leikkauksia perusturvaan, joita indeksien jäädyttäminen on aiheuttanut ja aiheuttaa jatkuvasti lisää.

Hallitus puhuu tiukasta taloudenpidosta ja kehuu kovia leikkauspäätöksiään. Se pitää paikkansa, kun puhutaan koulutuksesta ja ihmisten perusturvasta. Tiukasta taloudenpidosta ei näy merkkejäkään, kun puhutaan hyvätulaisia suosivasta veropolitiikasta. Siitä ei näy jälkeäkään, kun sote-uudistuksen markkinamalli toteuttaa yhteiskunnalle kalliin tulonsiirron terveysfirmoille.

Kaikkein vähiten tätä tiukkaa taloudenpitoa näkyy siellä, missä puhutaan tehottomista, turhista, haitallisista yritystuista, joita hallitus ei onnistunut leikkaamaan eurollakaan. Hallituksen talouskuripolitiikka on siis hyvin valikoivaa. Siinä valintana on aina leikata koulutuksesta ja köyhiltä, ei koskaan siitä, mitä elinkeinoelämän lobbarit pitävät eturyhmille tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee eriarvoisuutta ja köyhyyttä lisäävää linjaansa sillä, että sen kädet eivät voi olla tulevien sukupolvien taskuissa. Syvällä nuorten sukupolvien taskuissa hallituksen kädet kuitenkin ovat olleet. [Vasemmalta: Juuri näin!] Hallituksen politiikka on systemaattisesti kamppannut nimenomaan nuoria. Puheissaan ministerit

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

ovat huolissaan milloin syrjäytymisestä, milloin alhaisesta syntyvyydestä, mutta teot puhuvat todellista kieltä niistä arvoista, joilla tätä maata johdetaan.

Hallitus on leikkauksillaan vähentänyt entisestään ammatillisen koulutuksen opetusresursseja. Korkeakouluista leikkaamalla hallitus on vaikeuttanut kykyämme kilpailla osaaamisella maailmalla. Tasa-arvoisia mahdollisuuksia kouluttautua hallitus on heikentänyt kirstämällä opiskelijoiden toimeentuloa.

Hallitus on huolissaan syntyvyydestä mutta päätöksillään lisää nuorten aikuisten elämään epävarmuutta työntämällä alle 30-vuotiaat entistä syvempään pätkätyökierteeseen. Hallitukselta piisaa puhetta uudistamisen tarpeesta. Uudistusten jälki ei kuitenkaan näytä tulevaisuuden rakentamiselta vaan siitä leikkaamiselta.

Myöskään sukupuolten välisen tasa-arvon saralla ei ole paljoa tapahtunut. Hallitus ei ole pystynyt uudistamaan perhevapaita, se on luonut lasten luokkayhteiskunnan merkkejä ja piirteitä varhaiskasvatukseen ja kirjannut hallitusohjelmaansa, että miehet ja naiset ovat keskenään tasa-arvoisia, aivan kuin se pelkillä sanoilla todeksi muuttuisi. Tarvitaan tekoja, hyvä hallitus. Tarvitaan vanhemmuuden kustannusten jakamista työnantajien kesken, tarvitaan perhevapaiden uudistus. Ilman niitä tasa-arvo ei tässä maassa toteudu.

Kaiken huipuksi hallituksen taloustalkoot ovat kohdistuneet köyhien ja opiskelijoiden ohella kaikkein kipeimmin julkisen sektorin naisvaltaisten ja pienipalkkaisten alojen työntekijöihin. Sote-uudistus uhkaa tarkoittaa toteutuessaan Suomen suurimpia yt-neuvotteluita.

Arvoisa puhemies! Hallitus on jättänyt tämän maan kipeästi tarvitsemat uudistukset sosiaaliturvaan, verotukseen ja työmarkkinoihin seuraavan hallituksen hoidettavaksi. Nuo uudistukset on tehtävä siten, että samaan aikaan pidetään huoli kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä, toisin kuin tämä hallitus on teoissaan toiminut. Uudistua meidän täytyy, koska Suomen talouden katto on korjattava hyvän sään aikana, jotta se kestää kansainvälisen talouden suhdannevaihteluiden mukanaan tuomat rankkasateet myöhemmin. [Sinuhe Wallinheimo: Nuoret ei jaksa kuunnella!] Kansainvälinen noususuhdanne ja Euroopan keskuspankin elvyttämistoimet olisivat antaneet hyvän pohjan uudistuksille. Hallitus on kuitenkin nyt näyttönsä antanut ja arvovalintansa tehnyt.

Vihreiden keskeinen ohjenuora on kestävä kehitys. Kaiken päätöksenteon täytyy olla taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävällä pohjalla. Suomella täytyy olla visio siitä, minkälaisen yhteiskunnan tahdomme rakentaa vuodelle 2030 ja sen jälkeen. Ensimmäinen on määriteltävä visio ja sen jälkeen otettava johdonmukaisia askelia sitä kohti.

Vihreiden visio on rakentaa uudesta maailman paras koulutusjärjestelmä ja varmistaa koulutuksen tasa-arvo kaikille. Tahdomme poistaa köyhyys- ja kannustinloukkuja ja mahdollistaa kaikenlaisen työn vastaanottamisen [Puhemies koputtaa] ottamalla askelia perustulon suuntaan. Vain kunnon kokeilu tuottaa kunnon tuloksia, siksi perustulokokeilua [Puhemies koputtaa] tulee laajentaa eikä hylätä. [Kimmo Kivelä: Siinä tuli visio ja misio!]

14.48 Li Andersson vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna olemme taas kerran saaneet lukea siitä, kuinka isojen pörssiyritysten johtajien ansiot ovat nousseet uuteen ennätykseen. Talouden ja työllisyyden parantuminen on tosiaan iloinen uutinen, mutta talouden kasvun tulee näkyä myös pienituloisen arjessa. Hallitus kuitenkin jatkaa eriarvoisuutta pahentavaa linjaansa. Pienituloisten asemaa kurjistavat leikkaukset perusturvasta pidetään edelleen voimassa, ja takuueläkkeen sekä vähimmäisvanhempainraho-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

jen korotukset ovat vain pieniä korjausliikkeitä valtavien heikennysten rinnalla. [Ben Zyskowicz: Hetkinen, 80 euroa kuussa!] Jos nyt talouden kasvaessakaan ei ole oikeudenmukaisen politiikan aika, niin milloin sitten on?

Kyse ei ole siitä, etteikö oikeudenmukaiseen politiikkaan olisi varaa. Hallitus on keventänyt verotusta 1,5 miljardilla eurolla hyvätuloisia suosivalla tavalla. [Kimmo Kivelä: Kasvaako verotulot?] Samaan aikaan sosiaalietuuksista on leikattu yhteensä yli miljardi. Hallituksen arvomaailmaa kuvaa, että se löysi kehysriihessä yhteensä 70 miljoonaa eriarvoisuuden vähentämiseen mutta 100 miljoonaa lisää kalliin ja asiantuntijoiden lyttäämän sote-mallinsa kokeiluihin. Perusturvan leikkausten ja indeksijäädytysten kumoaminen olisi mahdollista rahoittaa listaamattomien yritysten kohtuuttomien osinkoetujen uudistamisella, mitä lähes kaikki asiantuntijat ovat suosittaneet.

Huoli toimeentulon epävarmuudesta ja sirpaleiset pätkätyösuhteet ovat arkipäivää monelle suomalaiselle. Omaan tulevaisuutta on vaikea suunnitella, kun ei ole varmuutta siitä, riittävätkö rahat ensi kuussa vuokraan. Odotettua suurempi sähkölasku tai sairastuminen voi romahduttaa talouden kokonaan.

Kehysriihessä hallitus kaatoi jääkylmää vettä työntekijöiden ja nuorten niskaan. Irtisanomissuojan heikentäminen alle 20 hengen yrityksissä heikentää jopa puolen miljoonan suomalaisen työntekijän työsuhdeturvaa. Sen lisäksi hallitus valmistelee lakia, jonka perusteella vain kolme kuukautta työttömänä olleen alle 30-vuotiaan nuoren työsuhteen määräaikaaisuutta ei tarvitsisi perustella. Tämä syrjivä uudistus todennäköisesti heikentää erityisesti nuorten naisten asemaa, siis niiden, jotka jo valmiiksi työskentelevät kaikista eniten määräaikaaisilla sopimuksilla. [Paavo Arhinmäki: Petteri Orpo!]

Onkin ironista, että kehysriihen yhteydessä hallitus nosti vahvasti esille huolensa alhaisesta syntyvyydestä. Väestörakenteen ongelmia ei ratkaista sillä, että ministerit päivittelevät huonoa huoltosuhdetta. Ei kukaan suomalainen hanki lapsia kestävyysvajeen takia. Sen sijaan meidän on taattava mahdollisimman hyvät ja turvalliset puitteet perheen perustamiselle heille, jotka sitä haluavat.

Perhevapaauudistus olisi tehokas tapa edistää tasa-arvoa niin työmarkkinoilla kuin hoivavastuiden jakamisessa vanhempien kesken. Hallitukselta tämä uudistus ei onnistunut, mutta vasemmistoliitto pitää perhevapaiden uudistamista yhtenä ensi vaalikauden tärkeimmistä tehtävistä.

Arvoisa puhemies! Nyt on oikea hetki vahvistaa ja uudistaa Suomen elinkeinorakennetta ja osaamispääomaa. [Oikealta: Oikein!] Karsimalla ympäristölle ja ilmastolle haitallisia verotukia olisi mahdollista investoida satoja miljoonia maamme tulevaisuuteen, panostaa tuotekehitykseen ja tutkimukseen sekä lisätä koulutuksen tasa-arvoa pidentämällä oppivelvollisuusikää. Näin saisimme myös luotua uutta työtä ja hillittyä ilmastomuutosta.

Työn murros sekä keinoällyn ja robotiikan tulo edellyttävät sosiaaliturvan uudistamista perustulon suuntaan vastaamaan nykyisiä työn tekemisen tapoja. Aktiivimallin kaltaisten vanhanaikaisten leikkureiden sijaan Suomi tarvitsee mahdollisuuksia uudelleen kouluttautumiselle ja palkkatuetulle työlle, ei lisää byrokratiaa tai rangaistuksia.

Tämänkin julkisen talouden suunnitelman perusteella on tullut selväksi, että nämä tulevaisuuden kannalta keskeiset, ihmisten hyvinvointia parantavat uudistukset — kaikki jäävät seuraavan hallituksen vastuulle.

14.54 Anna-Maja Henriksson r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Suomen talous kasvaa nopeaan tahtiin, ja luvut osoittavat, että kasvu on tuntuva. Tämä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

hyvä asia, ja ilahduttavaa on myös se, että yhä useampi ihminen on saanut töitä ja että työllisyysaste lähenee 72:ta prosenttia. [Hälinää] Siitä huolimatta — jos hallitus kuuntelisi — on asioita, joita tulisi tehdä mutta joita hallitus jättää tekemättä. Tähän liittyen voimme itse asiassa lainata hallituksen omaa julkisen talouden suunnitelmaa, jota nyt käsittelemme. Siinä sanotaan näin: "Suhdannesyklin tasaannuttua talouskasvu uhkaa hidastua prosentin puolentoista haarukkaan. Koska väestö ikääntyy, tehdyn työn määrä ei juuri kasva."

Työvoiman tarjonnan pitäisi siis kasvaa. Mutta mitä hallitus tekee työperäisen maahanmuuton hyväksi? Ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan poistamisen osalta ei ole tehty yhtään mitään. [Simon Elo: Eikä tehdä!] Me tiedämme kuitenkin, että monet yritykset tarvitsevat osaavaa työvoimaa, jota ei onnistuta kattamaan Suomen työmarkkinoilla. Voidaksemme pitää maamme pyörät pyörimässä, lisätä vientiä, lisätä investointeja ja luoda uusia työpaikkoja on myös työvoiman tarjonnan kasvettava. RKP ja ruotsalainen eduskuntaryhmä peräänkuuluttavat kunnianhimoisempia tavoitteita. Suomen työllisyysasteen pitäisi olla vähintään 75 prosenttia vuonna 2022 ja pitkällä aikavälillä jopa 80 prosenttia.

Ärade talman! Samtidigt medger jag gärna att det finns många bra saker i regeringens sista rambudget. Det är mycket välkommet att till exempel höja minimidagpenningen med drygt 80 euro per månad för dem som befinner sig i den svåraste livssituationen och det är också mycket välkommet att höja garantipensionen. Ändå är det tydligt att regeringen just nu sysslar med någonting som jag skulle vilja kalla plåsterpolitik. Man erbjuder plåster på sårerna för det som regeringen själv tidigare har skurit ned, ta nu utbildningen som det grävsta exemplet.

Det är också klart att de stora reformerna faller på nästa regerings ansvar. Då avser jag den nödvändiga reformen av familjeledigheterna, en helt ny socialskyddsreform och de strukturella problemen inom arbetslivet som fortfarande är olösta. Var blev till exempel de lokala avtalen? I Sverige har det systemet fungerat väl. Varför skulle det inte också fungera i Finland, bästa vänner? Var det männe de blå som stoppade den reformen, finansminister Orpo? Det behövs en större flexibilitet på arbetsmarknaden och en familjereform som ger ännu bättre villkor för att kombinera familj och arbete.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus! Tarvitsemme yhteiskunnallisen ilmapiirin, joka huokuu optimismia. Paras viesti lapsiperheille, myös nuorille ihmisille syntyvyyden parantamiseksi ja perheen perustamiseen kannustamiseksi on perhevapaa uudistus, johon äidit ja isät osallistuvat tasa-arvoisin perustein.

On hyvä, että julkinen talous lähivuosina saavuttaa tasapainon ensimmäistä kertaa vuonna 2008 alkaneen talouskriisin jälkeen, mutta jos katsomme asiaa pidemmällä aikavälillä, huomaamme, että kansantalouden tulevaisuudenkuva ei olekaan niin ruusuinen kuin mitä tässä on maalailtu. Merkittävä osa hallituksen arsenaalista tulevaisuuden kestävyysvajeen tasapainottamiseksi perustuu siihen, että voimme seuraavan kymmenen vuoden aikana hillitä kustannusten nousua 4 miljardilla sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Hyvä hallitus, hyvät keskustaministerit, onko tämä hallituksen sokea piste? Hyvin harva nimittäin uskoo, että sote-uudistus oikeasti johtaa kustannussäästöihin. Päinvastoin hyvin suuri osuus siitä, mitä asiantuntijat julkisuudessa ovat esittäneet, osoittaa, että kustannukset tulevat nousemaan. Sen takia tämä on megaluokan ongelma ja megaluokan kysymys, kysymys 3—4 miljardin aukosta talouspolitiikan kivijalassa. Emme tarvitse sote-uudistusta, joka lisää byrokratiaa ja hallintoa, vaan tarvitsemme uudistuksen, joka tarttuu lää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kärin ja yhdenvertaisen hoidon saatavuuteen liittyviin puutteisiin, joita meillä tänä päivänä on. Vielä on aikaa tehdä järkevä uudistus.

Ärade talman! Inom svenska riksdagsgruppen och svenska folkpartiet noterar vi med tillfredsställelse att det vi föreslog senaste höst, ett program för mental hälsa, nu ska utarbetas. Tack, minister Saarikko, för det. Och jag noterar också några motiverade ändringar i strafflagen när det gäller straffskalan för våldsbrott. Men svenska folkpartiets önskan är att regeringen skulle visa samma entusiasm för att ändra Finlands inhumana migrationspolitik och ta målmedvetna steg mot en mer human linje där alla människors värde [Puhemies ko-puttaa] och människors rätt till rättsskydd beaktas.

14.59 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden näkymät ovat positiivisia. Tämä mahdollistaa hyvän työllisyyskehityksen ja antaa julkisen talouden rahahanojen vartijoille hieman pelivaraa. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää hallituksen kehysriihessä tekemiä päätöksiä osittain oikeansuuntaisina ja kannatettavina. Suuressa kuvassa nämä hallituksen päätökset ovat kuitenkin näpertelyä ja vanhojen virheiden paikkaamista. Talouden suuret kysymykset, kuten sote-uudistuksen vaikutusarviot, sotu-uudistuksen vireillepano ja työmarkkinoiden kokonaisremontti, ovat yhä joko täysiä arvoituksia, tai sitten ne jätettiin kylmästi seuraaville hallituksille.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä kiittää hallitusta siitä, että se on vihdoinkin herännyt alhaisen syntyvyyden tuomaan uhkaan. Pienet hallituksen tekemät korjaukset lapsiperheiden elämään ovat toki tervetulleita. Olisimme toivoneet, että hallitus olisi ollut koko kauden hereillä. Sen sijaan hallitus on tällä kaudella tehnyt lukuisia lapsiperheiden toimeentuloon vaikuttavia sosiaalietuuksien leikkauksia ja indeksijäädytyksiä. Myös palvelut ovat heikentyneet muun muassa ryhmäkokojen kasvun kautta. Lapsivähennyksen poistaminen vaikutti siihen, että ainoana ryhmänä lapsiperheiden verotus kiristyi. Syntyvyys ei lähde nousuun sillä, että ensin leikataan ja heikennetään ihmisten uskoa tulevaisuuteen ja sitten vuosi ennen vaaleja hieman paikkaillaan.

Eduskuntaryhmämme olisi toivonut, että hallitus olisi pistänyt enemmän paukkuja myös takuu- ja kansaneläkkeen varassa elävien toimeentulon parantamiseen. Hallituskaudella tehdyt kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset sekä palvelumaksujen, lääkkeiden ja matkojen Kela-omavastuuosuuksien korotukset ovat kiristäneet kaikkein heikoimmassa asemassa olevien eläkeläisten taloudellista asemaa. Useampi kuin joka kymmenes yli 65-vuotias pienituloinen ikääntynyt jättää menemättä lääkäriin rahan takia. Yhteiskunnan ikääntyminen on huomioitava suunnitelmissa kasvavana panoksena hyvään hoitoon, mukaan lukien laadukas saattohoito.

Arvoisa puhemies! KD:n eduskuntaryhmä pitää hyvänä sitä, että hallitus pyrkii parantamaan työllisyyttä ja vähentämään työllisyyden esteitä. Tarvitsemme joustavia työmarkkinoita ja uusia yrityksiä, jotka uskaltavat investoida ja erityisesti palkata henkilöstöä. Keinojen pitää kuitenkin olla sellaisia, etteivät ne heikennä nuorten ihmisten asemaa tai aiheuta turhaa epävarmuutta. Syntyvyyden kannalta on tärkeää huolehtia nuorten pääsystä niin koulutukseen kuin vakityösuhteisiin. Nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisyyn tarvitaan lisäpanostuksia erilaisiin opintopolkuihin työelämään koulutusleikkausten sijaan. Ryhmämme olisi toivonut hallitukselta toimia myös paikallisen sopimisen edistämiseksi. Mi- hin tämä hallituksen alkukauden tavoite on jäänyt matkan varrella?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Arvoisa puhemies! Viime aikoina olemme saaneet seurata, kuinka hallituspuolueet ovat yksi toisensa jälkeen tulleet kristillisdemokraattien kanssa samoille linjoille sosiaaliturvan uudistamisen suhteen. KD:n kannustavan perusturvan malli on antanut hyvän pohjan muiden tulla mukaan syyperusteiseen, eri etuuksia yhdistelevään yleistukiudistukseen. Jos hallituksessa olisitte uskoneet meitä jo 2015, niin tarpeettoman ja kalliin perustulokokeilun rahat olisi voitu suunnata toisin. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Kehysriihessä hallitus päätti toteuttaa KD:n pitkäaikaisen tavoitteen vanhempainpäivärahan korottamisesta vähimmäispäivärahan tasolle. Kristillisdemokraattien mielestä vanhemmuutta ja lastenhoitoa tulee tukea siinä missä työtöntäkin.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit pitävät hallituksen linjauksia osittain oikeasuuntaisina. Odotimme kuitenkin hallitukselta enemmän. Toivoimme kunnollista korjausliikettä lapsiperheiden ja vanhusväestön aseman parantamiseksi. Toivoimme myös uusia rakenteellisia uudistuksia. Saimme vaalibudjetille vaalikehyksen: kehyspäätöksen, jossa jaetaan pientä hyvää sinne tänne, mutta eniten kustannusvaikutuksiltaan ja laskentamalleiltaan auki olevaan sote-pilotointiin. Seuraavaa hallitusta odottanee siis kallis huomenlahja. [Markku Rossi: Tämä on kaukana vaalikehyksestä!]

Puhemies Paula Risikko: Nyt on ryhmäpuheenvuorot kuultu. — Vastauspuheenvuoro, ministeri Orpo, enintään 3 minuuttia.

15.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitoksia eduskuntaryhmille hyvistä puheenvuoroista ja mielenkiintoisista puheenvuoroista. Minun pitää vieläkin sanoa se, erityisesti SDP-oppositiolle, että te ensin sanoitte hallituskauden mittaan, että me emme pääse työllisyystavoitteeseen — kyllä pääsemme. Sitten te sanoitte, että me emme saa velkaantumista taittumaan — kyllä saamme. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Entäs pitkäaikaistyöttömyys?] Sitten sanoitte, että rakenteellinen alijäämä ei taitu — kyllä taituu. Sitten viimeisenä viime syksynä te sanoitte, että tuloerot kasvavat — no nyt THL ja VATT tutkimuksellaan osoittavat, että eivät ole kasvaneet. Eli uskokaa nyt jo, kun seuraavaksi sanon, että korkeamman työllisyyden, vain ja ainoastaan korkeamman työllisyyden myötä me voimme pitää heikommassa asemassa olevista ihmisistä huolta tässä maassa paremmin, turvata palvelut 20-luvulla — vain ja ainoastaan työllisyyden kautta. Silloin on jaettava, kun on korkea työllisyys. Silloin voidaan miettiä panostuksia, kun meidän julkinen talous on saatu tasapainoon. [Markku Rossi: Sanooko joku ”ei”?]

Ja mitä tulee näihin työmarkkinakysymyksiin, niin meillä on selkeästi perustavaa laatua oleva näkemysero. Meidän, hallituksen, mielestä ja minun mielestäni on parempi, että nuori saa työtä. Te käytitte, edustaja Andersson, tai toinen teistä oppositiojohtajista, termiä, että tuomitsemme ikuiseen koeaikaan. Kyllä me mieluummin annamme tälle nuorelle mahdollisuuden päästä töihin. Me tiedämme, että siellä pienyrittäjillä, niillä 180 000 yksinyrittäjällä, kymmenillä tuhansilla pienyrittäjillä, joilla on alle 20 työntekijää, on tuhansia potentiaalisia työpaikkoja, mutta tällä hetkellä ei uskalleta ottaa sitä riskiä, kun se siinä pienessä yrityksessä, jossa se leipä todella on tiukassa, on niin suuri riski, jos se rekrytointi ei onnistu. Me mieluummin haluamme nähdä, että se nuori ihminen saa mahdollisuuden kokeilla ja voidaan kokeilla, toimiiko se. Ja jotta tämän ymmärtää, niin pitää ymmärtää, mitä se yrittäminen on. [Suna Kymäläinen: Ihmiskoe!] Silloin on kyse siitä, että se pieni yritys pitää saada toimimaan, ja me haluamme tällä saada samalla ihmiset töihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Tämä oli merkittävä päätös, merkittävä linjaus. Mutta siitä huolimatta emme me ole esimerkiksi ILO-sopimuksen pyhiä periaatteita mihinkään viemässä. Edelleenkin on voimassa lista, jossa luetellaan ne asiat, jotka ovat kiellettyjä irtisanomisen perusteena, kuten sairaus, vamma tai poliittinen tai uskonnollinen katsantokanta, osallistuminen työtaistelutoimiin tai turvautuminen oikeusturvakeinoihin. Kyllä nämä kaikki siellä pysyvät, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] kyllä me kuitenkin pidämme työntekijän oikeusturvasta huolta, mutta me haluamme madaltaa kynnystä, keventää, helpottaa irtisanomista niissä tapauksissa, joissa se on mahdollista.

Nämä ovat, hyvät edustajat, niitä uudistuksia, joita seuraavaksi pitää tehdä. Me olemme tehneet niin sanottuja helppoja uudistuksia. Nyt pitää olla valmis tekemään rohkeammin ratkaisuja, uudistaa Suomea. Ei oppivelvollisuusiän nostaminen tuo yhtään työpaikkaa Suomeen. [Eero Heinäluoma: Ekonomistit on toista mieltä!] Sillä, että me teemme täsmätoimena opintorahaan oppimateriaalilisän, on merkitystä niille vähävaraisille opiskelijoille — ei sillä, että nostamme kaavamaisesti [Puhemies koputtaa] jotain lakisääteistä oppivelvollisuusikää. Sillä, että me korjaamme peruskoulua, [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatusta, panostamme sinne kymmeniä miljoonia — sillä on merkitystä.

Puhemies Paula Risikko: No niin, nyt me sitten käymme kahdessa eri osassa debattikustelun. Ensimmäisenä myönnän 1 minuutin mittaisia puheenvuoroja oppositior ryhmien johtajille ja asianomaisille ministereille. Tätä debattivaihetta käydään noin tunnin verran, ja sen jälkeen sitten avaan muitten kanssa debatin. — Tämän debattiosuuden aloittaa edustaja Rinne.

15.09 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, on hienoa, että Suomi purjehtii nyt myötätuulessa ja se vaikuttaa työllisyyteen, talouskasvuun ja sitä kautta tilanne paranee. Olen todella tyytyväinen siitä, että asia on näin.

Mutta, ministeri Orpo, mitä te mietitte pankinjohtajan sanovan näille nuorille ihmisille, joille te nyt olette määräämässä ikuisen koeajan tai toisaalta määräaikaisen työsopimuksen ilman perusteita? Alle kolmekymppisille nuorille ihmisille määräaikainen työsopimus ilman perusteita. Mitä luulette, miltä näitten ihmisten tulevaisuudennäkymä näyttää? Te olette nyt rakentamassa tälle joukolle semmoista tulevaisuutta, jossa on epäluottamusta, epäuskoa tulevaisuuteen. Teidän politiikkanne seurauksena tämä joukko työelämässä tulee kärsimään. Miksi te kuritatte nuoria ihmisiä? Äskén kerroitte, että nämä ILO-sopimuksen määräykset jäävät voimaan pysyvästi. Mikä sitten on se muutos, mitä te olette tekemässä näille alle 30-vuotiaille tai alle 20 ihmisen yrityksessä työskenteleville ihmisille? [Ben Zyskiewicz: Eikö epävarma työsuhde ole parempi kuin työttömyys?]

Puhemies Paula Risikko: Kumpi vastaa? — Ministeri Orpo ensin.

15.10 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin minä olen sitä mieltä, että sille nuorelle ihmiselle se, että saa sen työpaikan ja pääsee työn syrjään kiinni, on kaikkein suurin asia, ja yksi polku siihen voi olla niiden määräaikaisten työsuhteiden kautta. Ei perusteita saa tehdä määräaikaisia työsuhteita. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Saahan!] Pitää olla kolmen kuukauden työttömyys takana, ja se työllisyys on se ykkösuperuste, millä tämä tehdään mahdolliseksi. Edelleen siis: se työ on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

myöskin sen pankinjohtajan korvissa varmasti erittäin hyvää kuultavaa, koska silloin on toivo siitä, että se elämä voi mennä eteenpäin.

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Lindström vielä.

15.11 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän määräaikaisuuden perusteita koskevaan keskusteluun: TyösyRJintädirektiivin, yhdenvertaisuuslain mukaan eri asemaan asettaminen on mahdollista ainoastaan siinä tapauksessa, kun sille on työllisyys- tai työmarkkinapoliittiset perusteet, ja tämä täytyy pysyä sitten arvioimaan siinä työssä, kun me tätä teemme. Mehän olemme tällaisia lakeja jo säätäneet muun muassa pitkäaikaistyöttömille. Tämä on hallituksen tahtotila. Me tutkimme tätä puolta. Toinen on työsopimuslain irtisanomisperusteet. Hallitus haluaa helpottaa tätä yksilöperusteista irtisanomista pienissä yrityksissä sen takia, että tällä tavoitellaan työllistämiskynnyksen alentamista, ja tässä olennaista on sen arviointi, minkälaiset vaikutukset työntekijän rikkomuksella, laiminlyönnillä tai epäasiallisella käytöksellä on luottamussuhteeseen. Myös yrityksen koolla on tässä merkittävä asema. [Puhemies: Aika!] Näitä täytyy arvioida.

Puhemies Paula Risikko: Pääsääntöisesti vain yksi ministeri, tässä tapauksessa oli kaksi. — Ja edustaja Rinne jatkaa.

15.11 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en, ministeri Orpo, saanut oikein teidän ajattelustanne kiinni, että mitä tarkoittaa määräaikaisen työsuhteen perusteitten poistaminen kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen. Meillä oli helmikuussa tänä vuonna yli 30 000 sellaista alle 30-vuotiasta ihmistä, jotka olivat olleet vähintään kolme kuukautta työttömänä. Mitä te tälle joukolle sanotte? Mikä on se peruste, jolla voi tehdä niitä määräaikaisia työsopimuksia? Millä te perustelette tämän asian? [Kokoomuksen ryhmästä: Työ!] Te olette todennut hallituksessa, että tällä tavalla tulette toimimaan. Tällä hetkellä on siis kymmeniätuhansia, jos ei satojatuhansia nuoria ihmisiä, jotka miettivät, mitä tämä tarkoittaa heidän elämässään, mutta samalla tavalla miettivät myöskin pankinjohtajat, samalla tavalla miettivät lainanantajat sitä, voiko tälle porukalle antaa asuntolainaa. Samalla nämä nuoret ihmiset miettivät, että voinko perustaa omaa perhettä, tehdäkö lapsia sen takia, että tulevaisuus on niin epävarma. Ministeri Orpo, te olette nyt aiheuttanut tämän epävarmuuden. Kertokaa, mitä tämä tarkoittaa.

15.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen edelleenkin sitä mieltä, että se vasta suuri epävarmuus on, jos ei ole työtä. [Kokoomuksen ryhmästä: Oikein! — Suna Kymäläinen: No voi hyvänen aika!] Se on se suurin epävarmuuden aihe, ja silloin ei varmasti sinne pankkiin tee mieli mennä, jos ei ole työtä. Mutta se, jos pääset määräaikaisen työn kautta kiinni työn syrjään, pääset näyttämään taitosi, [Li Andersson: Mitä ne pankissa sanoo määräaikaiselle?] pääset vaikka ensimmäiseen työsuhteeseen elämäsi aikana — se vaatii sen perusteen, sen kolmen kuukauden työttömyyden, koska mikään ei ole nuorelle ihmiselle niin raastavaa kuin pitkäaikainen työttömyys, ja sen me haluamme poikki. Me emme halua tuomita ihmisiä, nuoria ihmisiä, työelämänsä — ja ylipäänsä elämänsä — alkutaipaleella, keskeisinä vuosina työttömyyteen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

vaan haluamme antaa mahdollisuuden madaltaa niitä kynnyksiä, miten sinne työmarkkinoille, työpaikalle pääsee.

Tästä ministeri Lindström voi jatkaa.

15.13 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En edelleenkään pääsyt kiinni siitä, miten tämä määräaikainen työsuhte parantaa ihmisten työllistymistä. Se ei todellakaan pidä paikkaansa. Siitä ei ole mitään tutkittua tietoa. Tämä on teidän heittonne, jolla te olette lisänneet työmarkkinoilla nuorten ihmisten epävarmuutta tulevaisuudesta. Myöskin siihen syntyvyyteen liittyen te olette nyt synnyttäneet uutta epävarmuutta tässä tilanteessa.

Mutta, ministeri Orpo, haluaisin kysyä teiltä sitä, mikä on sitten se irtisanomisperuste, joka alle 20 työntekijän yrityksissä on sitten käypäinen peruste irtisanoa, kun te ilmoitatte, että nämä ILO:n määräykset tästä sopimusten irtisanomisesta on voimassa tästä eteenpäin. Te ette ole millään tavalla selventäneet tätä. Myös tämä luo lisää epävarmuutta työmarkkinoille ja synnyttää tilanteen, jossa ihmiset eivät tiedä, millä perusteella työsuhte voidaan päättää. Tämä tällainen epävarmuustilanne ei ole millään tavalla myöskään näitten yritysten etu. Se lisää oikeudellista epävarmuutta. [Ben Zyskowitz: Eihän ole pakko palkata määräaikaista!]

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Lindström haluaa vastata.

15.14 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä selvennyksenä: Tosiaan hallituksen tahtotila on nyt selvittää, mitä tämän yksilöperusteisen irtisanomisen osalta voidaan tehdä. Ja kuten tässä ministeri Orpo jo sanoi, meillä on reunaehdot, jotka tulevat ILO-sopimuksesta, Euroopan sosiaalisista perusteista sekä Suomen perustuslaista. Ne antavat semmoiset reunaehdot, joidenka ylitse ei tietenkään voida kävellä. Tämä antaa sen raamin. Sen lisäksi täytyy selvittää muiden EU-maiden työsuhdeturvasääntelyn sisältöä, erityisesti siitä näkökulmasta, onko tälle irtisanomisperusteelle asetettu erikokoisissa yrityksissä erilaisia vaatimuksia. Nämä kaikki täytyy selvittää. Työ on siis alkamassa. Olennaista on, kuten sanoin, sen arviointi, minkälaiset vaikutukset työntekijän rikkomuksella, käyttäytymisellä on siihen pieneen yritykseen. Tätä täytyy arvioida. Ja emmehän me ole valmista lainsäädäntöä riihessä päättäneet.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys, edustaja Rinne, tässä vaiheessa. Tulee muitakin vaihtoehtoja vielä.

15.15 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Arvoisa ministeri Orpo, te olette nyt omilla päätöksillänne synnyttänyt epävarmuutta, mitä tulee tapahtumaan työsuhdeturvan osalta alle 20 työntekijän yrityksissä tai alle 30-vuotiaitten ihmisten määräaikaisten työsuhteitten osalta. Tämä epävarmuus on jäytävää työmarkkinoilla. Se heikentää työmarkkinoitten vakautta, aiheuttaa epäluuloa ja epäluottamusta työmarkkinoilla. Ministeri Orpo, ettekö te voisi nyt luvata, että nämä työsuhteitten ehtojen heikennykset, jotka olette nyt kehysriihessä tehneet ja tuoneet tähän keskusteluun, poistettaisiin?

Me olemme tarjonneet teille vaihtoehtoa, jossa tarjotaan 30 000 euron arvonnalisäveron alarajaa, jotta saadaan näitä ihmisiä työllistymään, [Timo Kalli: Mistä rahat?] varsinkin pienipalkkaisiin töihin ihmisiä työllistymään. Jotta saataisiin nuoria ihmisiä työllistymään,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

me olemme tarjonneet 20 000 euron verovähennystä ensimmäisen työkaverin palkkaamiseen. Käyttäkää, ministeri Orpo, näitä välineitä. Niissä on tutkittua tietoa takana siitä, että ne varmistavat työllistymistä.

15.17 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näillä päätöksillä me haluamme tarjota siis ensinnäkin työtä [Eero Heinäluoma: Heikommimmat työehdot!] ja toisekseen näkemystä tulevaisuudesta. Ensinnäkin se, jos saat määräaikaisten työsuhteen — olet alle kolmekymppinen, mihin tämä siis rajautuu — [Vasemmalla: Kolmikymppiseen asti pelkkiä määräaikaistuuksia!] on paljon enemmän kuin se, että ei olisi ollenkaan työtä. Se antaa toivoa, se antaa mahdollisuuden. Ja mielestäni se, että te lietsotte vastakkainasettelua, luo sitä epävarmuutta ja huolta.

Kyllä me pidämme huolta siitä, että niin nuoremista kuin vanhemmistakin työntekijöistä pidetään työelämässä huolta. Suomessa on työelämän säännöt, ja meillä on ILO-sopimus, johon olen äsken viitannut. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kohta ne on heikommimmat!] Meillä perustuslakivaliokunta viime kädessä tulee arvioimaan näitä. Aikaisemmin perustuslakivaliokunta on todennut, että työttömyys on peruste sille, että voidaan tehdä määräaikaista työsopimuksia. Se on meidän perustuslakivaliokuntamme tulkinta. Eikö nuorille voisi tehdä tätä samaa, koska se on selkeästi heidän parhaakseen? He voivat työllistyä. Mikä siinä työn tekemisessä niin pahaa on?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Rinne, teillä oli vielä joku kysymys.

15.18 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, nyt vielä ymmyrkäsempänä olen tästä teidän vastauksestanne, että siis olette sitä mieltä, että nämä 30 vuoden ikäiset ja sitä nuoremmat ihmiset työllistyvät paremmin, kun heillä on määräaikaista työsuhteita. Minä en ymmärrä tätä logiikkaa. Eikö se, että ollaan saatu talouden kasvun myötä työllisyyttä lisättyä, ole se perusta tälle koko keskustelulle? Nyt te yritätte muuttaa työmarkkinoitten ja työelämän pelisääntöjä sillä, heikentää näitten ihmisten työsuhdeturvaa, [Kalle Jokinen: Ja parantaa työllisyyttä!] turvaa määräaikaisten työsuhteitten osalta.

Ministeri Orpo, ymmärrätkö lainkaan, miten työmarkkinat ja työelämä toimivat käytännössä? Pääministeri on todennut, että nyt pitäisi saada jonkunäköinen määräaikainen irtisanomisperuste. Onko tämä koko hallituksen linja käytännössä, että työelämän pelisääntöjä ei tunneta ja sitten tehdään tällaisia laukauksia, niin kuin ministeri Lindström esitti, että hallitus kokeilee ja miettii ja pyrkii toteuttamaan jotakin, mutta mitään konkreettista asiaa ei viedä eteenpäin eikä tuoda tänne keskusteluun siltä pohjalta, että voisi arvioida tehdä? [Kokoomuksen ryhmästä: Vedä nyt henkeä välillä!]

15.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te täällä taisitte julistautua tulevaisuuspuolueeksi, mutta kyllä mielestäni nämä teidän puheenne osoittavat sen, että te olette täysin kiinni menneessä. [Eero Heinäluoma: Ei suinkaan! — Pia Viitanen: Te olette palaamassa menneeseen!] Tämä maailma on muuttunut. Yhtään työpaikkaa ei synny ilman talouden kasvua, ei ainuttakaan. Se on ensimmäinen asia, jota te ette tunnu ymmärtävän. Kun talous kasvaa, syntyy työpaikkoja, syntyy vakituisia työpaikkoja ja syntyy uusia yrityksiä. Sinne on mahdollista kasvun ilmapiirissä saada myöskin syntymään uusia työpaikkoja, määräaikaisuuden kautta, ensin kokeiluluontoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

sena. Sitä kautta se toimii. Te varmaan ymmärrätte oikein hyvin palkansaajaliikkeen toiminnan, mutta pitää ymmärtää myöskin sen palkkaajan näkökulmaa. Pitää syntyä se halu sen uuden työntekijän palkkaamiseen, ja minusta tämä on teillä täysin kadoksissa. Meidän täytyy saada siis taloudellista kasvua, uskoa tulevaan. Sen me olemme saaneet aikaan, 100 000 uutta työpaikkaa. [Puhemies koputtaa] Yritykset investoivat, haluavat palkata väkeä. Täältä tämä lähtee. [Eero Heinäluoma: Jos tämä on niin hyvä, niin miksei tämä koske kaikkia?]

15.20 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tiedä, miksi keskustellaan siitä, onko työllistyminen hyvä asia vai ei. Varmaan kaikki tässä salissa ovat siis siitä yhtä mieltä, onko hyvä saada töitä vai ei. Jotenkin tuntuu vähän turhautavalta ehkä sellainen keskustelu.

Ministeri Orpo, te sanoitte, että työllistymisen kehitys on kehityksen tärkein mittari — varmasti silloin, kun mitataan taloutta ja valtiontaloutta — mutta kysyisin: miten se lohduttaa ihmisiä, jotka esimerkiksi taistelevat sen kanssa, että heillä ei ihan oikeasti ole rahaa ruokaan ja lääkkeisiin? Näitä tulee tuolla toreilla vastaan, erityisesti ikääntyviä naisia. Samaan aikaan he tuovat huolensa, monet lapsiperheet ja nämä ikäihmiset, siitä, että rahat eivät riitä asumiseen. Asuminen kallistuu koko ajan. Sähkölasku nousee, vuokrat nousevat, ja kiinteistöverot nousevat. Meillä perussuomalaisilla oli kansallinen etu ja sisäinen solidaarisuus viime syksyn budjetissa, ja saimme kehuja tästä. Miksi te ette ottanut näitä? Täällä oli ihan hyviä täsmäliikkeitä.

15.21 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai kannamme huolta niistä ihmisistä, jotka ovat heikommassa asemassa ja elävät todella pienillä tuloilla, [Toimi Kankaanniemi: Miten se näkyy?] ja aloitan aina toteamalla, että talouskasvu ja korkea työllisyys mahdollistavat sen, että yhteiskunta voi pitää huolta hyvistä palveluista ja tärkeistä tulonsiirroista. Ja kun liikkumavaraa on vähän, me olemme tehneet täsmätoimia. Me olemme tehneet kymmeniätuhansia vähävaraisia suomalaisia koskevia päätöksiä. Pienimmät sairaus-, vanhempain- ja kuntoutuspäivärahat nousevat perusturvan tasolle, eli 80 euroa kuukaudessa ovat hallituksen jo tähän asti tekemät päätökset heille. Samoin takuueläkettä nostettiin nyt jälleen. Sitä on nostettu jo 44 euroa kuukaudessa.

Nämä eivät ole mitättömiä päätöksiä, ne koskevat kymmeniätuhansia ihmisiä. Hallituksella on samaan aikaan vastuu siitä, [Puhemies koputtaa] että me tasapainotamme taloutta. [Puhemies: Aika!]

15.22 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että te sympatiseraatte nyt tätä pienituloista tuolla toisella puolella, joka seuraa tätä, ei varmasti nyt paljon auta. Meillä oli esimerkiksi myös tuossa puheessa ajatuksena se, että voitaisiin poistaa pienituloisilta 50 euron omavastuu. Se on oikeasti monille sillä lailla iso asia, että se 50 euroa pitää kuitenkin itse maksaa. Ja sitten on esimerkiksi omaishoidon tuen verottomuus. Mitä ajattelette näistä nyt, kun te ette ole valmiita tämmöiseen laajempaan palautukseen näistä leikkauksista, kun te olette nyt lähteneet näillä täsmätoimenpiteillä liikkeelle?

Haluaisin muistuttaa siitä, että silloin kun me lähdimme yhteisessä hallituksessa liikkeelle, mitä nyt minä tietoja sain, niin silloin luvattiin, perussuomalaisillekin sanottiin, että ”hei, me joudumme nyt tätä ikävää politiikkaa tekemään”, ja meillekin sanottiin, että ”on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

pas kokoomuslaista”. Ja me oikeasti luotimme siihen, että nyt, kun se talous on parempi, sille tehdään jotakin. Mitä minä nyt sanon tälle, jolla ei ole rahaa lääkkeisiin? Ei tuo teidän sympatianne häntä auta. [Kimmo Kivelä: Miksette jääneet hallitukseen?]

15.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri, teidän huolenne on aivan oikeutettu ja aito siltä osin, että Suomessa on pienituloisia ihmisiä. Hallitus ei ole missään vaiheessa kiistänyt, etteikö keskuudessamme olisi ihmisiä, joilla on rahasta niin puute, että joutuu vertaamaan ruokien tai lääkkeiden välillä. Mutta samanaikaisesti on kohtuullista ja oikein, että hallitus voi kertoa nyt niistä päätöksistään, joita se on tehnyt sen hyväksi, että tuo kehityksen suunta muuttui.

Viittaamiinne lääkkeisiin todeten me kykenemme nyt lääkkeiden maksukattoa laskemaan ensi vuoden alusta parillakymmenellä eurolla. Se on erityisesti paljon lääkkeitä käyttäville tärkeä päätös.

Takuueläkettä, kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten asemaa, joiden joukossa on myös muitakin kuin ikäihmisiä, me olemme korottaneet tämän vaalikauden aikana 44 eurolla.

Viittaamiinne omaishoitajiin on satsattu hyvinvointipolitiikassa yksittäisenä ihmisryhmänä kaikkein eniten: yli 70 miljoonan vuositason korotukset heidän asemansa parantamiseen.

Puhemies Paula Risikko: Ja edustaja Meri, vielä yksi kysymys tässä vaiheessa.

15.24 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On totta, että hallitus saa kertoa täällä hyvistä asioista, mutta toki varmaan on tarkoitus, että mekin sitten tässä opponimme, niin että jokainen meistä oppii asioita. Siinä mielessä ei ole tarkoitus opettaa ketään vaan kysyä asioiden perään, mutta voisiko silti saada jonkinlaista lupautusta, että lähdetäisiin esimerkiksi selvittämään tätä asiaa, tätä omavastuun poistamista?

Mutta sitten minä olisin kysynyt vielä, kun tämä koskettaa ihan kaikkia ihmisiä ja erityisesti keskituluisia, jotka eivät oikeastaan tulonsiirtoja hirveästi saa lapsilisiä lukuun ottamatta, juuri näistä vuokra-asuntojen vuokrankorotuksista ja siitä, kun kiinteistöverot nousevat kunnissa ja sähkön siirtohintaa, tuottovaadekin on aika kova. Nämä ovat semmoisia kertyviä kuluja, joita ihmisille tulee koko aika, ja he valittelevat sitä, että rahat eivät riitä siihen jokapäiväiseen elämiseen, tai ainakin sitä on koko ajan vähemmän, vaikka painaisit duunia ja työmäärät lisääntyvät. Olisiko hallitus tähän meidän asumisen halpuuttamisen malliin valmis? [Simon Elo: Tuloverotusta on kevennetty 1,3 miljardia!]

15.26 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ei ole paikalla ministeri Tiilikainen, joka vastaa asuntoasioista, mutta kiinnitän huomiota siihen, että tässä kehysriihessä on myös asunnottomuuden puolelle annettu uusia mahdollisuuksia, ja yksi niistä on tämä A-Kruunun pääomittaminen, joka mahdollistaa edullisten asuntojen rakentamisen pääkaupunkiseudulle ja ehkä mahdollisesti muissakin kaupungeissa. Sen lisäksi on tässä päätetty, että korvataan asunnottomien ensisuoja-asuntoja niin, että kaikkein heikoimmassa asemassa oleville saadaan kattoa pään päälle. Tämä on tärkeä asia kaiken kaikkiaan. Ylipäänsä asunnottomuus ei yhdellä teolla ratkea, se on erittäin iso kysymys, ja myös tämä edullisten vuokra-asuntojen saaminen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Sitten haluan sanoa tuohon edelliseen puheenvuoroon, kun otitte esille näitä erittäin heikossa asemassa olevia. Myöskään ministeri Häkkänen ei enää ole täällä paikalla, mutta hänen hallinnonalaltaan voidaan nostaa tietysti ylivelkaantuneiden aseman parantaminen, eli talous- ja velkaneuvontaan lisätään resursseja. Eli kyllä tässä on [Puhemies koputtaa] pyrittä hakemaan ratkaisuja nimenomaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien osalta.

15.27 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäsidonnainen työmarkkina-aseman heikentäminen alle 30-vuotiaiden osalta on jälleen yksi konkreettinen esimerkki siitä, että hallituksella on kädet syvällä tulevien sukupolvien taskuissa. Tämä on jatkoa koulutusleikkauksille, perusturvan leikkauksille sekä opiskelijoiden toimeentulon heikennykselle. Opiskelijoilta on leikattu enemmän kuin miltään toiselta ihmisryhmältä.

Mutta kun eduskunnassa puhutaan vuonna 2018 tulevaisuudesta, on välttämätöntä puhua ilmastonmuutoksesta, kuten tasavallan presidentti on tuonut esiin useita kertoja. Ilmastonmuutos on Suomen lähitulevaisuuden tärkein haaste ja suurin uhka. Kysynkin valtiovarainministeri Orpolta: eikö teidänkin mielestänne tulisi panostaa koulutukseen ja osaamiseen ja torjua ilmastonmuutosta?

15.28 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Kyllä! Voisi näin lyhyesti vastata: erittäin erittäin tärkeitä asioita sekä koulutus ja osaaminen että ilmastonmuutosasiat, joissa pitkällä aikavälillä ratkaistaan se, miten sekä maapallo pärjää että Suomi pärjää, tulevat sukupolvet pärjäävät.

Jos aloitetaan koulutuksesta, niin hallitus jatkaa sitä määrätietoista linjaa, joka pystyttiin vuosi sitten aika tarkkaan kääntämään leikkauksista kohdennuksiin. Nyt vuorossa oli lukiouudistuksen rahoittaminen, oleellinen osa meidän koulutusjärjestelmäämme, ja lukioiden vuoro oli nyt. Se on todella tärkeä asia. Pieni mutta todella merkittävä tasa-arvoteko on se, että ekaluokkalaiset pääsevät vuodesta 20 alkaen kaikki aloittamaan ensimmäisen vieraan kielen opiskelun. Kevästä alkaen siihen valmistautuminen alkaa välittömästi. Samoin me aloitamme jatkuvan oppimisen prosessin, koska olemme arvioineet, että noin miljoona suomalaista tarvitsee täydentävää lisäkoulutusta [Puhemies koputtaa] seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Todella paljon tehdään, ilmastonmuutoksesta toivottavasti ehdin puhumaan vielä.

15.29 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen tosiaan tulee tehdä kaikki mahdollinen ilmastonmuutoksen sekä luonnon monimuotoisuuden heikkene-
misen torjumiseksi Suomessa ja EU:ssa. Kun katsomme maailmaa vuosikymmenten päästä, huomaamme, että johtajuus ilmastonmuutoksen torjunnassa juuri nyt on kaikkein suurinta vastuun kantamista. Jos kerta olemme samaa mieltä siitä, valtiovarainministeri Orpo, että koulutukseen ja osaamiseen pitää panostaa ja ilmastonmuutosta täytyy torjua, niin on pakko kysyä, kun te olette valmiita tekemään miljardin mittaluokan leikkauksia kokonaisuudessaan vaalikauden osalta koulutukseen mutta te ette ole valmiita leikkaamaan euroakaan, ette euroakaan, tutkitusti tehottomista, haitallisista, ilmastonmuutosta kiihdyttävistä ja markkinoita vääristävistä vero- ja yritystuista, tämäkö on teidän arvovalintanne. Miten voitte tämän perustella, jos olette kerta kanssani samaa mieltä tuosta peruslähtökohdasta? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä — Sinuhe Wallinheimo: Siellä oli vihreätkin mukana!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Kumpi ottaa? — Ministeri Grahn-Laasonen.

15.30 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että ilmastonmuutoksen torjuminen on meidän tärkein tehtävämme, ja siihen itse asiassa yksi vaikuttavimmista ratkaisuksista on koulutus. Siitä syystä tällä viikolla vielä tulemme ulos sillä, että ilmastokasvatusta vahvistetaan Suomessa. Se on tärkeä tulevaisuusteko kasvattaa, kouluttaa ilmastotietoisia, ympäristötietoisia tulevia sukupolvia. Samoin on pakko todeta tästä keskustelusta, että vihreille hallituksen kehysriihi ja viime aikoina eteenpäin notkahtaneet isot koulutus uudistukset ovat olleet kova paikka. Vaikealta tuntuu kehua ja kiittää hallitusta esimerkiksi lukion lisärahoituksesta, päiväkotien tasa-arvorahoituksesta, kieltenopetuksen varhaistamisesta, oppimateriaalilisästä. Vanha tarina menisi rikki, jos myöntäisi, että hallitus tekeekin hyvää koulutuspolitiikkaa. [Sunna Kymäläinen: Nuo ovat pientä tehtyjen leikkausten rinnalla!]

15.31 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean arvostamani opetusministerin puheet perättömiksi, mutta kiitän hallitusta monista näistä asioista, mitä juuri äsken kuvasitte. Kysymys on nytten siitä, että katsotaan koko vaalikauden mittaluokkaa, kaikkia niitä leikkauksia, joita vaalikauden aikana on tehty. [Ari Jalonen: Ja edellisten!] On hyvä asia, että osittain peruu omia aikaisempia leikkauksiaan, mutta niiden kutsuminen uusiksi panostuksiksi on sumutusta. Kysymys on laastarista, joka laitetaan avohaavan päälle. On hyvä asia, että myös sisältöjen osalta tehdään uudistuksia. Me annamme kiitoksen ja tukemme monille näistä asioista, mitä opetusministeri Grahn-Laasonen äsken kuvasi — varmasti.

Mutta kysymys kuuluu valtiovarainministerille: Jos puhutaan isosta mittaluokasta, 4:stä, 6:sta, jopa 8 miljardista eurosta, ja siellä on iso osa myös semmoisia tutkitusti tehotomia tukia, mitä muun muassa VATT on tuonut esiin ja TEMin oma selvitys on tuonut esiin, niin eikö ole eriskummallista, että kun koulutukseen haluatte panostaa, niin siitä leikkaatte kokonaisuudessaan miljarditolkulla, ja kun ilmastonmuutosta pitäisi torjua, [Puhemies koputtaa] niin ilmastonmuutosta kasvattavia tukia te vain lisäätte itse asiassa?

15.32 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhojen kaivelu ei mihinkään niin kauheasti johda, mutta totean, että hallitus oli aloittaessaan täsmälleen samassa tilanteessa kuin se hallitus, jossa yhdessä olimme, joka leikkasi myöskin kumulatiivisesti miljardiluokkaa koulutuksesta eikä leikannut muistaakseni yritystuista. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä] Siis alkukausi oltiin tilanteessa, jossa leikkaaminen oli pakko. Me olimme velkasyöksykierteessä. Se on saatu poikki, ja siksi me olemme pystyneet nyt kääntämään tämän panostuksiin. Ei tämä siis ole sumutusta, vaan ensin on pitänyt saada vähän tukevaa maata jalkojen alle, jolloin on voitu lähteä lisäämään rahaa.

Mitä tulee yritystukien leikkauksiin, niin siinä varmasti tosiasia on se, että ollaan jouduttu tekemään valintoja työllisyyden ja sitten ilmastopolitiikankin välillä. Meillä työllisyys on ollut niin kriittinen asia, että me emme ole halunneet ottaa niitä riskejä, joita on liittynyt esimerkiksi energiaintensiiviseen teollisuuteen ja niihin kymmeniintuhansiin työpaikkoihin, [Antero Vartia: Se kostaatuu tulevaisuudessa!] jotka ovat riippuvaisia näistä. Mutta varmaan me olemme kaikki tässä salissa samaa mieltä siitä, että tässä vaikeassa asiassa päätöksiä ennemmin ja myöhemmin on pakko tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

15.33 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kysyä ministeri Orpolta, mitä hän luulee, että siellä pankissa vastataan, kun alle 30-vuotias ihminen menee sinne määräaikaisen työsopimuksen kanssa. [Ben Zyskowicz: Entä kun se menee työttömänä?] Täytin itse 30 vuotta alle vuosi sitten [Ben Zyskowicz: Ja teillä on määräaikainen työ!] ja voin kertoa, että nuoret aikuiset haluavat kyllä työtä. Jokainen meistä haluaa työpaikan, mutta me haluamme myöskin muuta työelämästä ja työstä. Me haluamme turvallisen työelämän, me haluamme saada kohtuullisen palkan siitä työstä, mitä me teemme, ja me haluamme mahdollisuuksia voida hyvin, kun olemme töissä. [Kokoomuksen ryhmästä: Kaikki kerralla!] Päätyösuhteet ovat jo arkitodellisuutta nuorilla aikuisilla Suomessa, ja pidän tätä linjausta osoituksena tiettyjen etujärjestöjen lobbareiden vaikutusvallasta hallitukseen, ettei keksitä muuta keinoa tukea yksinyrittäjää kuin heikentää puolen miljoonan suomalaisen työntekijän työsuhdeturvaa ja heikentää erityisesti nuorten [Puhemies: Kysymys!] naisten työmarkkina-asemaa.

15.34 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se vain niin on, että uskon, että siellä pankinjohtaja on tyytyväinen, jos nuori on saanut työpaikan. Se määräaikainen varmasti kannustaa siihen, että hienoa, tästä tämä lähtee ja mahdollisuuksia edessä on.

Mutta sen nyt sanon teillekin, että työelämä on muuttunut. Globaali kilpailu, teknologian muutos, digitalisaatio muuttavat työtä. [Suna Kymäläinen: Te muutatte!] Täällä on puhuttu siitä lukemattomia kertoja eri yhteyksissä, että meillä on yhä enemmän lyhytaikaisia ja määräaikaisia työsuhteita tarjolla ja työelämä on epävarmempaa, ja silloin meidän täytyy [Eero Heinäluoma: Heikentää lainsäädäntöä!] myöskin olla valmiita rakentamaan yhteiskuntaa. Meillä on esimerkiksi sosiaaliturvajärjestelmän uudistus pistetty liikkeelle, jotta siinä vaiheessa, kun nuori määräaikaisista työsuhteista ponnistelee kohti sitä vakituista hyvää työpaikkaa, pystyy yhdistämään sosiaaliturvaa ja työntekoa paremmin ja niin, että se kannustaa ponnistelemaan eteenpäin. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten me olemme nähneet tämän muutoksen, ja toivon teidänkin näkevän. Totta kai hyvä työelämä, missä on hyvää johtamista ja vakaa työsuhde, on kaikkien meidän tavoitteena.

15.36 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työelämän epävarmentuminen on jo tällä hetkellä yksi keskeinen syy sille, että nuoret aikuiset eivät saa sitä pankkilainaa, eivät uskalla tehdä päätöstä asunnon ostamisesta eivätkä uskalla tehdä päätöstä perheen perustamisesta. Tätä ilmiötä ja tätä ongelmaa te olette nyt vahvistamassa tämän linjauksen myötä.

Mitä tulee työelämän muutokseen ja vaikeuksiin yhteensovittaa palkkatuloja ja perusturvaa tai sosiaaliturvaa, mihin ministeri Orpo tässä viittasi, niin kuinka hyvin teidän mielestänne aktiivimallin kaltaiset uudistukset työttömyysturvaan sopivat yhteen työn muutoksen kanssa? Päinvastoin nekin ainoastaan lisäävät byrokratiaa, lisäävät järjestelmän kankeutta eivätkä lainkaan huomioi niitä erilaisia työn tekemisen tapoja ja työn muutosta, jotka ovat arkielämää ja todellisuutta hyvin monelle suomalaiselle tällä hetkellä. Eli tältä osin hallituksen teot ja Petteri Orpon äsken esittämä analyysi ovat täysin ristiriidassa toistensa kanssa.

15.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 100 000 työllistä tänään enemmän kuin silloin, kun hallitus aloitti — se, jos joku, luo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

100 000 ihmiselle ja heidän perheilleen mahdollisuuksia, että he voivat miettiä tulevaisuuttaan ihan eri tavalla. Minä toivoisin, että te antaisitte tälle joskus jonkun hyväksynnän, että tähän maahan on syntynyt työpaikkoja ja tulevaisuudenuskoa ihmisille sen vahvimman mahdollisen pohjan, oman työpaikan, oman palkan ja sitä kautta oman tulevaisuudenuskon kautta. Se on se kaikkein tärkein asia. Mutta kun meillä edelleen, valitettavasti yhä lisääntyvissä määrin, on epätyypillisiä työsuhteita, siksi sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen on oleellista, ja siinä on valmistelu käynnissä.

Toinen asia on tulorekisteri, joka tulee ensi vuoden alusta ja joka antaa valtavat mahdollisuudet työttömyysturvan ja palkkatulojen yhdistämiseen ilman byrokratiaa nopeasti, kätevästi — mahtava tapa ja mahdollisuus purkaa kannustinloukkuja. Näistä on tehty päätökset nyt riihessä. Iloisia uutisia.

Puhemies Paula Risikko: Vielä yksi kysymys tässä vaiheessa, edustaja Andersson, sitten edustaja Rinne.

15.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kukaan ei ole kieltänyt sitä, etteikö työllisyystilanteen ja taloustilanteen parantuminen olisi hyvä asia. Mutta meidän viestimme on koko ajan ollut se, että sen pitäisi näkyä myöskin pienituloisten ja epävarmassa asemassa olevien ihmisten arjessa. [Eero Heinäluoma: Kasvu kuuluu kaikille!] Tämä nyt tehty linjaus työsuhteiden osalta vähentää suomalaisten nuorten aikuisten tulevaisuudenuskoa. Sitähän se tarkoittaa, kun te pahennatte jo valmiiksi pahaa työmarkkinaongelmaa.

Toinen ryhmä on työelämän ulkopuolella olevat pienituloiset, ja haluan tässä samassa yhteydessä korjata Petteri Orpon esittämiä väittämiä THL:n ja VATTin raportista. Siellä on tutkittu erilaisten mallinnusten kautta hallituksen politiikan tulonjakovaikutuksia perustuen erilaisiin olettamuksiin työllisyysvaikutuksista. Taustaolettamuksista huolimatta siellä todetaan, että pienituloisuusaste nousee, mikä johtuu siitä, että hallituksen leikkaukset kohdistuvat kaikista kiperimmin niihin suomalaisiin, jotka eivät syystä tai toisesta ole töissä. [Puhemies koputtaa] Oletuksesta riippuen tuloerot kasvavat [Puhemies: Aika!] tai pysyvät ennallaan, joten tämän raportin perusteella ei voi kyllä [Puhemies: Aika!] vetää selaista johtopäätöstä, että hallitus olisi eriarvoisuutta vähentämässä.

Puhemies Paula Risikko: Siellä oli ministeri Lindström, joka pyysi puheenvuoron. — Olkaa hyvä.

15.39 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä on syytä palauttaa mieliin, mitä muutakin hallitus tosiaan päätti kuin nämä keskustelussa esille nousseet teemat.

Aktiivimallin toimeenpanon vaatimat lisäresurssit pyydettiin. Kysely tehtiin ely-keskuksille ja kysyttiin heiltä, että mitä te tarvitsette — 206 henkilötyövuotta. Hallitus vastasi tähän pyyntöön täysimääräisesti. Uudenmaan TE-toimiston johtaja Jarmo Ukkonen pitää tätä erinomaisena vastaantulona ja sanoo, että nyt tämä aktiivimalli lähtee menemään oikeaan suuntaan. Ei tämä täydellinen ole, vielä täytyy seurata ja tehdä toimenpiteitä.

Mahdollisuus opiskella työttömyysetuudella 6 kuukautta ilman harkintaa — eikö tämä ole hyvä asia? Me päätimme jatkaa työttömyysetuuden käyttämistä palkkatukeen, starttirahaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Iso asia on myös tämä, mihin edustaja Andersson viittasi: työttömyyden rakenteen selvittäminen ja työkyvyttömyyden ehkäiseminen. Meillä on ongelma, että ihmiset ovat väärissä toimenpiteissä. Hallitus päätti, ja tämä selvitetään nyt, ja selvityshenkilöt tekevät toimenpide-ehdotuksia, mitä näille ihmisille pitäisi tehdä, ovatko he oikeissa toimenpiteissä. Tämä on yksi aivan keskeinen, iso päätös, jonka hallitus teki ja joka ei ole saanut vielä minäkäänköistä tunnustusta oppositiolta.

15.40 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Ministeri Orpo, niin kuin on useampaan kertaan nyt todettu, on hienoa, että Suomi on nyt myötätulessa ja kansainvälinen talous ja EKP:n rahapolitiikka auttavat meitä talouskasvun ja työllisyyden näkökulmasta. Se on hieno asia, ja siitä pitää olla kaikkien meidän tyytyväisiä.

Mutta kun puhutaan tämän hallituksen toimenpiteistä: Yli 700 miljoonan euron vuositason leikkaukset sosiaaliturvaan, merkittävät heikennykset työelämään, isojen työelämän epävarmuuksien synnyttäminen ensiksi näillä pakkolaeilla, sitten työttömyysturvan leikkauksilla, sen jälkeen lomarahen leikkauksilla, sitten aktiivimalli—passiivimalli-keskustelu. [Keskeltä: Demarien 3 miljardin leikkaukset!] Tässä kokonaisuudessa kaikki ihmiset uskovat, että nyt tämä työmarkkinoitten kurittaminen varmasti on jo ohi, mutta mitä vielä? Tässä kävi totaalisesti sillä tavalla, että tämä hallitus toi uudelleen lisää epävarmuutta työelämään ja nyt erityisesti nuorten ihmisten arkeen. Määräaikaisten työsuhteitten perusteen tekeminen alle kolmekymppisillä nuorilla on täysin käsittämätön avaus. Sama koskee sitä, [Puhemies: Aika!] että työsuhdeturvaa heikennetään 20 työntekijän ja sitä pienemmmissä yrityksissä.

15.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tästä lähtökohdasta eri mieltä. Hallitus on perusasetelmasta sitä mieltä, että kun työllisyys paranee ja yhä useampi pääsee töihin, niin eriarvoisuus Suomessa vähenee ja pohja hoitaa hyvinvointiyhteiskunnan tärkeitä palveluita ja tulonsiirtoja vahvistuu ja suorastaan pelastetaan, jos katsotaan tuonne 20-luvun haasteisiin.

Mutta jos minä tässä kuuntelen teidän esityksiänne, tai olemattomia esityksiä, minä en ole nähnyt mitään vaihtoehtoa. Se kymmenen kohdan lista, jonka te olette esittäneet, on sinänsä hyviä asioita. Montaa niistä, kuten varhaiskasvatusmaksujen alentamista tai varhaiskasvatuksen laajentamista, [Välihuutoja] hallitus jo tekee. Se rahoituspohja on teillä täysin auki, eli se teidän vaihtoehtonne puuttuu. Sen sijaan te tungette satojen miljoonien veronkiristykset yrittäjille, juuri sinne, jonne me odotamme niiden työpaikkojen syntyvän. Eli te pistätte soraa tämän kasvun, joka on saatu aikaan, rattaisiin niin, että ropina käy. [Timo Harakka: Tauno Valo!] Ja siihen loppuisi tämä talouskasvu eikä yksikään uusi nuori työllistyi, ei edes määräaikaisena näillä teidän lääkkeillänne.

15.43 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Det skulle också vara viktigt att vi skulle tala om ekonomins stora bild. Det är lätt att falla in på detaljer. Men till den stora bilden hör också att regeringen tänkt att man på sikt ska spara tre miljarder euro på vårdreformen. Nu är det ändå så att många sakkunniga i offentligheten har ifrågasatt om det här kommer att kunna förverkligas. Och då blir frågan på vilket sätt det här påverkar Finlands hållbarhetsunderskott på sikt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Arvoisa puhemies! On myös tärkeätä, että puhuisimme tässä meidän suuressa salissa talouden isosta kuvasta. Nyt hallitus on lähtenyt siitä, että sote-uudistuksen myötä pitkällä tähtäimellä pystytään säästämään noin 3 miljardia. Tällä on suuri vaikutus tähän niin kutsutuun kestävyysvajeeseen, ja nyt on kyse sitten siitä, että luuleeko hallitus edelleen, että tämä tulee toteutumaan, koska niin moni asiantuntija on julkisuudessa kertonut, että he eivät usko tähän, vaan uskovat, että sote-uudistus tulee lisäämään kustannuksia. Tämä on erittäin tärkeä kysymys, ja haluaisin tietää, mikä on hallituksen tämänhetkinen ajatus kestävyysvajeen tulevaisuudesta.

15.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä huolimatta, että talouden tilanne kansalaisten näkökulmasta ja kuluttajien luottamus esimerkiksi, kaikki tämä, on positiivisella uralla, ei pitkällä aikavälillä taloutemme kestävyysvajeongelma ole poistunut. Siltä osin hallitus on pitämässä kiinni tavoitteistaan, ja se on kuronut tuota tavoitetta jo umpeen vaikeiden, kipeiden ja täällä niin moneen otteeseen arvosteltujen talouden säästämistoimenpiteiden kautta. Ja aivan kuten, edustaja Henriksson, te toteatte, sote- ja maakuntauudistuksen kylkeen on istutettu iso tavoite kustannusten hillinnästä. Tuo tavoite, joka on mahdollista tällä uudistuksella täyttää, on hallituksella yhä samankaltainen kuin mille tasolle ja tolalle olemme sen asettaneet. Kysymys ei ole leikkauksista eikä säästöistä vaan sen menokehityksen hillitsemisestä, joka on väistämättä edessämme, kun olemme kaikki sitoutuneet siihen, että ikääntyvä Suomi hoidetaan arvokkaalla tavalla. Pienemmässä mittakaavassa yksittäisissä maakunnissa, [Puhemies koputtaa] jotka ovat valmistelussa jo pitkällä, me olemme nähneet, että tuon uran kurominen umpeen kustannusten [Puhemies koputtaa] hillintänä on oikeasti mahdollista.

15.45 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti moni asiantuntija ei vielä tähän usko. Eilen ruotsinkielinen Svenska Yle julkaisi uutisen, jonka mukaan it-järjestelmä Apotti ei tulisikaan Uudellamaalla myös sote-keskuksien palvelukseen, vaan tässä uutisessa sanotaan näin, että on vaara, että vähintään 300 miljoonaa menee hukkaan, kun näyttää nyt siltä, että maakunnan liikelaitos ja maakunnan sote-keskus eivät voisi käyttää samaa tietojärjestelmää.

Tämä on perustavaa laatua oleva kysymys, koska koko tämä sote-uudistushan lähtee siitä, että yhdistetään ja yhtenäistetään it-järjestelmiä niin, että saadaan se integraatio toimimaan niin, että eri toimijat tulevat saman järjestelmän piiriin. Jos, arvoisa ministeri ja arvoisa hallitus, tämä uutinen pitää paikkansa, niin näin ei tulisi käymään, ja silloin puhutaan monesta monesta sadasta miljoonasta eurosta. Miltä tällä hetkellä tämä tietotekninen kysymysmerkki näyttää? Mikä on Apotin tulevaisuus, ja tuleeko tässä nyt sitten seinä eteen, [Puhemies koputtaa] mitä tulee myös it-kustannusten nousuun?

15.46 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kaikista vaikein asia ilman tätä sote-uudistustakin — mutta myös tässä tämä teidän kysymyksenne osoittaa sen — on arvioida näitä ict-kustannuksia. Niitten tarkka arviointi on aika tavalla vaikeaa.

Tämä on minulle kyllä uutinen, jos tämä pitäisi paikkansa, että Apotti-järjestelmä ei olisi yhteensovittavissa tähän muuhun järjestelmään. Meidän täytyy tehdä sellaiset ratkaisut tässä puolentoista vuoden aikana, että 2020, kun uudistus alkaa, meillä on olemassa tämä yhteinen kansallinen integraatioalusta, joka mahdollistaa sen, että tieto siirtyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Kun täällä jossakin puheenvuorossa aikaisemmin ihmeteltiin sitä, miten niin paljon menee jo tällä vaalikaudella rahoitusta näihin valmisteluihin, niin niistä iso osa on kyllä tätä ict-valmistelua. Laskeskelin, että jos se noin 700 miljoonaa, joka nyt on ynnätty yhteen tämän vaalikauden valmistelurahoista kaiken kaikkiaan uudistukselle, lasketaan per suomalainen, niin se on noin 120—130 euroa, ja se on [Puhemies koputtaa] minusta kohtuullinen summa, jos me saamme vuosikymmenien uudistuksen aikaiseksi.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä yksi kysymys, edustaja Henriksson.

15.48 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi hyvä, jos saisimme vielä tällä viikolla selvyttä tähän, että onko nyt niin, että ollaan luomassa järjestelmä, jossa sote-keskuksella pitää olla toisenlainen ratkaisu kuin mitä maakunnan liikelaitoksella on. Ei voi olla järkevää, että sosiaalihuolto ja erikoissairaanhoito ovat yhdessä järjestelmässä ja muu sote-toiminta toisessa. Toivon, että hallitus selvittää tämän pikaisesti.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, omassa puheenvuorossani nostin esille sen, että paljon on tämä hallitus myös tehnyt, mutta on joitakin asioita, joittenka osalta ette ole päässeet eteenpäin. Siihen kuuluu muun muassa perhevapaa-uudistus, mutta myös paikallinen sopiminen. Ja nyt kun tiedämme, että pitäisi työllisyysastetta nostaa vähintään 75 prosenttiin tulevana vuosina, niin kysymys kuuluu, arvoisa valtiovarainministeri Orpo: oliko teillä keskustelua nyt hallituksen budjettiriihessä tästä paikallisesta sopimisesta vai eikö ollut? [Eero Suutari: Kyllä oli keskustelua!]

15.49 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä siitä keskusteltiin. Siitä keskusteltiin paljon ja sitä monelta kantilta punnittiin ja sitten päädyttiin tähän ratkaisuun, mihin päädyttiin, eli pysytään nykytilanteessa paikallisen sopimisen osalta. Kyllä siellä tuli näkökulmia puolesta ja vastaan, ja niistä täytyi sitten sovittaa hallituksen yhteinen näkökanta tähän asiaan.

Sen haluan sanoa, että paikallisen sopimisen edistäminen on kaikkien hallituspuolueitten sydämenasia, mutta tapa, millä sitä tehdään, on sitten semmoinen, mistä täytyy aina keskustella, ja tässä yhteydessä päädyttiin tähän: pitää tältä osin nykytilanne sen mukaisena kuin se on. Toisaalta siinä oli myös keskustelussa kilpailukyky-sopimuksen kunnioittaminen.

15.50 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani valtiovarainministeri Petteri Orpo, olette sanonut, että kun rahaa on vähän, sitä pitää käyttää fikusti. Olen täsmälleen samaa mieltä. Jos työ- ja elinkeinoministeriön oman selvityksen mukaan kaikista näistä vero- ja yritystuista, 4—6 miljardin euron potista, vain 11 prosenttia on taloutta uudistavia, niin on hämmäntävää, että hallitus ei pysty tekemään tähän pottiin uudelleenkohdennuksia ja karsimista. Jos hallitus olisi tarttunut tähän, sillä olisi ollut mahdollisuus pitää kiinni antamastaan koulutuslupauksesta, siitä, että tällä vaalikaudella ei leikata yhtään enää koulutuksesta. Tämän avulla olisi mahdollista myös torjua ilmastonmuutosta ja edistää tervettä markkinataloutta tämän kaverikapitalismin sijaan.

Hallituksen talouspolitiikka tuntuu olevan kovin valikoivaa: ansiotuloverotukseen 1,5 miljardia, sote-markkinamalli nostaa kustannuksia helposti jopa 3 miljardia, vero- ja yri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

tystuet korjaamatta, mutta samaan aikaan perusturvasta ja koulutuksesta leikataan. Voitteko te perustella tämän valikoivan talouskurinne, valtiovarainministeri Orpo?

15.51 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin olen moneen kertaan perustellut sen, miksi jouduttiin hallituskauden alussa tekemään hallitusohjelmaneuvotteluissa kovia säästöpäätöksiä. Se johtui siitä surkeasta työllisyys- ja taloustilanteesta ja velkaantumisesta, jossa olimme. Se perustelee varmasti sen, miksi on jouduttu tekemään leikkauspolitiikkaa.

Työn verotuksen keventäminen jo lähes 1,5 miljardilla perustaa kyllä hyvin paikkaansa. Se on ollut keskeisiä keinoja siinä, että me olemme halunneet tukea työn vastaanottamista, työn tekemistä, yrittäjyyttä, laskea työn verokiilaa. Olemme parantaneet ostovoimaa, tuke- neet sillä maltillisten palkkaratkaisujen saamista ja ennen kaikkea halunneet ihmisille hei- dän omista rahoistaan, palkasta, enemmän käteen. Minusta se on ollut hyvin perusteltua.

No, sitten tämä kolmas asia, yritystuki. En minä nyt varsinaisen iloinen ollut siitä, että taaskaan ei työryhmä löytänyt ratkaisua. Kuten sanoin jo aikaisemmin, se on joka tapauk- sessa tulevaisuuden työ ja ne on perattava läpi. Ei se suuren riemun aihe ole. Ainakin yri- tystukityöryhmät ovat käyneet läpi ja peranneet näitä niin paljon ja luoneet myöskin tänne kansainvälistä vertailua, mikä mielestäni on aivan oleellista, niin että perusteet kyllä on tu- levaisuuden päätöksenteolle.

15.52 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talou- den kestävyys kannalta on aivan keskeistä hyvä väestöpolitiikka ja syntyvyyden paran- taminen. Tulevat sukupolvet ovat kuitenkin ne, jotka maksavat hyvinvointiyhteiskunnan veroja ja myöskin huolehtivat sitten meidän eläkejärjestelmän kestävyydestä. Kansakun- nan uusiutumis-, hedelmällisyysluku on 2,1. Tällä hetkellä taidetaan olla siellä 1,57:ssä. Se 0,5:n lisäys tarkoittaisi 2 miljardin kuromista kestävyysvajeessa. En väitä, että tämä halli- tus on yksinomaan syyllinen siihen, mikä tällä hetkellä syntyvyyden suunta on Suomessa, mutta nyt olisi korkea aika kääntää tätä kelkkaa.

Onko hallitus valmis myöntämään, että tällä kaudella tehdyillä leikkauksilla, muun muassa lapsivähennyksen poistamisella, joka merkitsi sitä, että ainoana ryhmänä lapsiper- heitten verotus kiristyi, ja myöskin erilaisilla indeksijäädytyksillä sosiaalietuuksiin, muun muassa lapsilisiin, on vaikutusta perheitten tulevaisuudenuskoon ja siihen, halutaanko tä- hän yhteiskuntaan lisää lapsia? Oletteko valmiita [Puhemies koputtaa] myöskin korjaa- maan näitä leikkauksia?

15.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoi- sa puhemies! Arvokas ja tärkeä puheenvuoro edustaja Essayah'ltä.

En ole valmis myöntämään, että hallituksen politiikka olisi suorassa syy—seuraus-suht- eessa alhaiseen syntyvyyteen. Me päästäisimme eduskuntana minusta itsemme hiukan liian helpolla, jos me lähtisimme hakemaan vastauksia yksittäisistä talouspolitiikan pää- töksistä. Se olisi aivan yhtä lailla harhaanjohtavaa, jos nyt väittäisin, että sillä päätöksellä, josta olen valtavan hyvilläni, että nimenomaan pienimmät vanhempainpäivärahat nouse- vat hallituksen tuoreella päätöksellä 80 euroa kuussa, voisın luvata, että no, tälläpä päätök- sellä syntyvyys Suomessa nousee. On useiden pienten osatekijöiden summa päästä sellai- seen tilanteeseen, että syntyvyys saataisiin taas nousemaan. Kysymys on minusta hiukan monisyisempi, ja me joudumme katsomaan silmiin myös sitä tosiasiaa, ovatko suomalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

ten toiveet lapsiluvusta muuttuneet, ja ennen kaikkea meidän on syytä arvioida sitä kuilua, joka jää toivotun lapsiluvun ja toteutuneen lapsiluvun välille eri väestöryhmissä.

15.55 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin totesin, en syytä yksin tätä hallitusta, mutta kyllä ajattelen näin, että nämä hallituskauden alussa tehdyt leikkaukset ovat myöskin osasyyllisiä siihen, että ihmisten tulevaisuudenuskoa ja ajatusta siitä, että tähän yhteiskuntaan halutaan lisää lapsia, varmasti varjostaa se, miltä oma talous näyttää ja miltä tulevaisuus näyttää.

Syntyvyyden kannalta olisi myöskin tärkeää huolehtia siitä, että nuoret miehet eivät syrjäydy suomalaisessa yhteiskunnassa, ja tuntuu, että olemme vasta heräämässä tähän. Olinkin kysynyt hallitukselta: mitä keinoja nuorten miesten syrjäytymisen ehkäisemiseen on? Erityisesti näkisin tärkeänä sen, että vakituisiin työsuhteisiin tulisi olla helpompi päästä, tulisi mahdollistaa erilaisia koulutuspolkuja niille henkilöille, jotka eivät välttämättä esimerkiksi ole valmiita vuosien opiskeluun. Mitä hallitus aikoo tehdä? Tähän mennessä tällä kaudella on tehty lähinnä koulutusleikkauksia ja sitä kautta ei varmasti ole rohkaistu ihmisiä opintojen pariin.

15.56 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän olisi pitkä vastaus, mutta yritän selvittää lyhyellä.

Hallitus käynnistää ensinnäkin lapsistrategian valmistelun. Kansallisella lapsistrategialla tähän syntyvyyden vaikeaan tematiikkaan päästään tutkimusperustaisesti kiinni. Tämän hallituksen teoista on mainittava varhaiskasvatuksen kehittäminen, joka menee nyt vauhdilla eteenpäin. Varhaiskasvatuksen tasa-arvoa vahvistetaan, henkilöstön koulutustasoa nostetaan, 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu, maksujen alentamiset, joita jo tehdään.

Ja sitten tähän nuorten miesten tilanteeseen: Tänään hyvin ajankohtainen teema on se, että tutkimus, jonka hallitus on rahoittanut ja tilannut — liittyen nimenomaan poikien heikompiin oppimistuloksiin — julkaistiin, ja siinä tutkijat tekivät ehdotuksia siitä, miten voidaan rakentaa tasa-arvoisempaa peruskoulua, niin että nuorten miesten syrjäytymiseen vaikutetaan jo varhaisessa vaiheessa, jo siellä peruskoulussa, missä valitettavasti tällä hetkellä käy niin, että oppimistulokset alkavat jo eriytyä.

Puhemies Paula Risikko: Vielä poikkeuksellisesti toinen ministeri vastaa, ministeri Terho.

15.57 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjälle omalta toimialaltani, siis nuorisoasioista ja opintotuen saralta:

On itse asiassa paljonkin tällä vaalikaudella tekoja, muun muassa nuorisotakuun kärkihanke, Ohjaamo-toiminnan vakinaistaminen, nuorten yrittäjyyspajatoiminnan valtakunnallistaminen. Ja sitten myös harrastukset ovat tärkeitä syrjäytymisen ehkäisyn välineitä nuorille, ja niihin kuuluu harrastustakuu ja sen käytännön muotona harrastuspassi toimenpiteenä.

Sitten jos taas otetaan nimenomaan tämä opintotuen puoli, niin tässä mahdollisuuksien tasa-arvo on äärimmäisen tärkeä, niin kuin eduskunta on jatkuvasti ja hyvin laajalla rintamalla tuonut esiin, ja siihen saatiin nyt tämä oppimateriaalilisä nimenomaan toiselle asteel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

le. Se auttaa erityisesti vähävaraisten lukiolaisperheiden tilannetta, siis kun opiskelija on perheessä, jolla on ollut vaikeuksia maksaa näitä kirjoja, jotka ovat noin 2 500 euroa koko lukion aikana, ja myös tietokonekin yleensä tarvitaan. Heille tulee merkittävä parannus tämän kautta, yli neljäkymppiä kuussa oppimateriaalilisää.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Essayah, yksi kysymys, ja sitten siirrytään eteenpäin.

15.58 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa kaikki olemme iloinneet siitä, että todellakin talous kasvaa ja yritykset pystyvät työllistämään ja yritysten määräkin on hyvä ja lisääntymään päin.

Mutta meillä on yksi sellainen sektori, jossa, ikävä kyllä, useimmat yrittäjät miettivät oman yrityksensä lopettamista, ja se on maatalous. Olisinkin kysynyt vastaavalta ministeriltä: mitä toimia hallitus aikoo tehdä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi? Viime syksyn kato oli sellainen, että tänä päivänä useat tilat pinnistelevät maksuongelmien kanssa, siellä on myöskin vakavia uupumisongelmia, ja erittäin monet viljelijät ovat miettinyt sitä, onko tämä se hetki ja se aika, jolloinka yritystoiminta loppuu. Tuntuu käsittämättömältä, että meillä on keskustajohtoinen hallitus ja kuitenkin tällä hetkellä maatilojen lopettaminen on varsin kiivasta. Maatilojen määrä on lähestulkoon puolittunut koko 2000-luvun ajan, ja tällä hetkellä se on kaikkein kiivaimmassa rytmissä. Mitä hallitus aikoo tehdä maatilojen kannattavuuden parantamiseksi ja tuon yritysryhmän tulevaisuudenuskon palauttamiseksi?

15.59 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kysymys siitä, että maatalouden kannattavuus on heikko edelleen, on aivan totta. Se pitää paikkansa. Kehitys, miten tähän on tultu, on tietysti pitkäaikaisempi asia, useamman vuoden, useamman vaalikauden asia. Ehkä keskeisin siinä on se, että tuotteiden hinta eliikkä tuottajahinnat ja toisaalta tuotantokustannusten nousu eivät ole kohdanneet. Ne ovat eriytyneet yhä enemmän: tuotantokustannukset ovat nousseet, tuotteista saatava hinta on pysynyt samana, jopa laskenut. Tämä on aiheuttanut kaikkein suurimmat ongelmat.

Hallitus reagoi asiaan viime syksynä 25 miljoonalla eurolla. Meillä on myöskin vahvasti purettu hallinnollista taakkaa, mikä myöskin on helpottanut kustannuksia jonkun verran. Nyt kehysriihessä päädyttiin siihen, että siirretään 10 miljoonaa lisää LFA-korvauksen maksuun, jotta pystytään varmistamaan se, että se säilyy nykyisellä tasolla eikä laske siitä. Sen lisäksi on tehty monta muuta asiaa. Satovahinkovakuutuksien osalta nyt halutaan päästä vakuutusmaksusta eroon, niin kuin monissa eurooppalaisissa maissa on. Ja mikä tärkeintä: me haluamme tähän maahan toimivimmat elintarvikemarkkinat, jotka takaisivat sen, mistä aloitin, eliikkä suhteessa tuottajahinnat ja tuotantokustannukset seurasivat normaalia, reilua markkinatalouden henkeä.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän nyt vielä kolme kysymyspuheenvuoroa: Rinne, Meri ja Andersson. Sen jälkeen siirrytään perinteiseen debattiin.

16.01 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, teidän omat virkamiehenne Hetemäki ja Järvikare ovat esittäneet niitä samoja veromuutoksia, mitä sosiaalidemokraattinen puolue on esittänyt näitten uudistusten, yhteiskunnallisten in-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

vestointien rahoittamiseksi, niin että kannattaa sieltä kysyä niitä vastauksia rahoituspohjaan. Minusta kannattaa pysyä totuudessa tässäkin asiassa.

Sitten kysyn teiltä, ministeri Orpo: oletteko te jutellut nuorten ihmisten kanssa näistä teidän viimeisistä hullutuksistanne työsuhteisiin liittyen? Minulla on neljä tyttöä itselläni: yksi on tällä hetkellä yli 30, kaikki muut ovat alle 30. Niitten ihmisten kanssa, nuorten naisten kanssa olen jutellut näistä teidän viimeisistä esityksistänne, ja kyllä siellä on vahvistunut käsitys siitä, että se epävarmuus, minkä te tuotte näillä omilla esityksillänne, tulee vaikuttamaan nuorten ihmisten arvioon siitä, milloin kannattaa perhettä lähteä perustamaan, millä tavalla elämää lähteä elämään, kun se varmuus puuttuu näitten teidän esitystenne jälkeen.

16.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin näihin veronkiristysuunnitelmiin, joita te esititte. Pitää paikkansa, että valtiovarainministeriön virkatyöryhmä pohti listaamattomien yritysten verotuksen uudistamista ja päätyi ratkaisuun, [Antti Lindtman: Ei se sitä soranheittoa ratkaise!] jossa he esittivät uudistusta, jossa oli rakenteellisia uudistuksia. Mutta se olisi käytännössä johtanut listaamattomien yritysten verotuksen kiristämiseen 250 miljoonalla. Sitä varten maassa on hallitus, että se tekee myöskin ratkaisuja. Me teimme hallituksessa hyvin nopeasti linjauksen siitä, että me emme toteuta tämän työryhmän esityksiä, koska — sama, minkä sanoin teille, kun te uusitte tämän valtiovarainministeriön virkatyöryhmän esityksen osittain — tässä talouden tilanteessa emme todellakaan tee tätä, koska me odotamme, että nimenomaan sinne pk-yrityksiin, joita nämä koskevat, syntyvät ne tulevaisuuden työpaikat. [Antti Rinteen välihuuto] Siksi me emme halunneet tätä lähteä edistämään.

16.03 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tuosta aktiivimallista tuli puhe, niin olisin nyt kysynyt, mitä sille asialle siinä mielessä kuuluu, kun kuulimme uutisoineista, että noin puolelta Kelan tukea leikattiin. Mikä on heidän tilanteensa? Sielähän saattaa olla ja onkin varmaan ihmisiä, jotka ovat siihen joutuneet ilman omaa syytään, koska nämä määrärahan TE-toimistoihin tulevat vasta nyt. Oikeastaan ehkä pikusen särähti se, että, ministeri Lindström, sanoitte, että kysyitte työvoimatoimistosta, mitä he tarvitsevat. Hieno asia ja hyvä asia, mutta tietysti olisi hyvä kysyä, mitä työttömät tarvitsevat, koska he varmasti tarvitsisivat jonkinlaista lupautta siitä, kun heiltä leikattiin, ja voi olla nyt, että se on tapahtunut ilman heidän omaa syytään. Olisi ollut erittäin hyvä, että olisi noudatettu perustuslakivaliokunnan lausuntoa siitä lisäpykälästä. En nyt kyllä ymmärrä, miksei sitä tullut.

Mutta sitten olisin kysynyt tästä meidän työtilimallistamme edelleen. Ministeri Orpo, te kehuitte sitä viime syksynä. Oletteko te nyt tutustunut tähän meidän vaihtoehtobudjettiimme? Minä nyt tuon tämän kehysvaihtoehdon teille. [Puhuja vie asiakirjan ministeri Orpolle — Naurua]

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vastaus. [Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Lupaan lukea tämän huolellisesti, ja palaamme asiaan. — Leena Meri: Lupasitte viime syksynäkin! — Petteri Orpo: Silloinkin luin!]

16.04 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta vaikuttaa siltä, että sellaista taloudellista tilannetta ei ole olemassakaan, jolloin kokoomus olisi valmis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

karsimaan yritystukia tai kiristämään suurituloisten verotusta sen sijaan, että leikataan niiltä, joilla valmiiksi on kaikista vähiten, niin kuin nyt on tehty koko tämän hallituskauden aikana.

Mutta loppupeleissä, kuten on todettu, on kyse arvovalinnoista. Vasemmiston mielestä olisi parempi tehdä perhevapaaudistus kuin yleistää nuorten naisten pätkätyösuhteita entuudestaan. Vasemmiston mielestä olisi parempi karsia ympäristölle haitallisia yritystukia kuin heikentää jopa puolen miljoonan suomalaisen työntekijän työsuhdeturvaa, niin kuin hallitus nyt on esittämässä. Meidän mielestämme olisi ollut parempi käyttää edes osa siitä 1,5 miljardista, mitä tämä hallitus on ollut valmis käyttämään veronkevennyksiin, jotka ovat suosineet myöskin suurituloisia, jolloin työllisyysvaikutukset ostovoiman kautta suomalaisen tutkimuksen, koulutuksen ja osaamispääoman vahvistamiseen jäävät pienemmiksi. Mutta nämä ovatkin nämä kokoomuksen ja vasemmiston väliset erot, eikö vain, ministeri Orpo?

16.06 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen mielestä on tärkeää, että meillä on yhteiskunta, joka kannustaa opiskelemaan, antaa siihen kaikille tasavertaiset mahdollisuudet kotitaustasta huolimatta. Me haluamme, että meillä on yhteiskunta, joka kannustaa tekemään töitä. Se tarkoittaa sitä, että meillä ei ole teidän haluamaanne hirvittävää verotusjärjestelmää. Me haluamme rakentaa yhteiskuntaa, joka kannustaa perustamaan yrityksen, investoimaan yritykseen, palkkaamaan sinne uusia ihmisiä, ja sitä kautta, tämän yhteiskunnan kautta, meillä on tässä maassa kasvua ja meillä on täällä hyvinvointia.

Tämä näkemysero, joka meillä kieltämättä vallitsee, lähtee siitä, että me yksinkertaisesti näemme, että ensin se kakku pitää saada kasvamaan ennen kuin sitä voidaan jakaa. Ja jakamalla jotain, mikä on toisten, eli haaveilemalla korkeasta verotuksesta — meillä on siis jo tällä hetkellä kovimpia progressioita OECD-maiden keskuudessa — ei tämä maailma parane, eikä sillä myöskään taata hyvinvointia.

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, kuten aikaisemmin oli sovittu, tässä aluksi oli oppositioryhmien johtajien ja asianomaisten ministerien keskustelu. Nyt me siirrymme perinteiseen debattiin, johon kaikki muutkin voivat osallistua. Pyydän teitä kaikkia osallistumaan tähän painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.07 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kehysriihessä tehtiin merkittäviä satsauksia täsmätoimin niiden ihmisten elinolosuhteisiin ja toimeentuloon, jotka ovat kaikkein kipeimmässä asemassa. Mutta silti vielä jäi tehtävää, aivan niin kuin täällä on sanottu. Nyt kerron yhden vinkin: 50 euron omavastuu lääkkeisiin tammikuussa, joulun jälkeen — minä todella toivon, että selvitätte, onko se mahdollista olla vähän myöhemmin, koska silloin ihmisten rahat ovat kaikkein vähimmässä. Minä tiedän erittäin monta tapausta apteekista, jossa naapuri on auttanut vieressä olevaa, kun on nähnyt, että hän ei lääkkeitä kerta kaikkiaan saa, kun hän ei pysty sitä 50:tä euroa maksamaan. [Leena Meri: Juuri tämä on meidän ehdotus!] Tämä yhtenä esimerkkinä.

Sitten toiseksi, tärkeää on jatkossa jatkaa tätä uudistusten tietä mutta tehdä se niin, että kaikki pysyvät kydyissä. Ja kun me puhumme, että kasvu kuuluu kaikille, niin minä todel- la toivon, että myöskin sitten syksyllä, kun käynte budjettiriiheen, jos liikkumavaraa on,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

viette tätä kehitystä eteenpäin, että eriarvoisuutta Suomessa vähennetään. Tästä satsauksesta annan teille suuren kiitoksen.

16.08 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aika useissa opposition puheenvuoroissa on arvosteltu näitä hallituksen työelämäuudistuksia, jotka ovat erinomaisia, eli nuorten osalta mahdollistetaan määräaikaiset työsuhteet [Pia Viitanen: Keskustanuoret on hieman eri mieltä!] ja myös pienten yritysten osalta irtisanomista helpotetaan. Minä lähestyisin tätä positiivisesti, siis siitä nuoren näkökulmasta. Jos hän työttömyyden jälkeen saa työsuhteen, siis saa jalan oven väliin ja pääsee näyttämään omat kykynsä, niin ajatelkaa sitä tunnetta, sitä iloa, että on saatu työpaikka.

Olen huomannut, että myös SDP tukee tätä irtisanomisen helpottamista. Minulla on tässä Yrittäjien uutiset, jossa SDP:n edustaja, varapuheenjohtaja Skinnari sanoo, että hän olisi myös helpottamassa työntekijän irtisanomista pienissä yrityksissä. [Timo Harakka: Entä isot yritykset?] Minä haluaisin tarjota yhteistyön kättä oppositiolle, koko oppositiolle: [Timo Harakka: Lukekaa sitaatti kokonaan!] rakennetaan yhdessä sellainen malli, joka oikeasti tuottaa tulosta ja joka on yrityksille hyvä ja joka myös luo työpaikkoja, niin kuin hallituksen tavoite on ollut. Ja hyvin tehokkaasti se on siihen myös pystynyt.

16.10 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten, edustaja Rinne, kutsuite hallituksen puoliväliriiheä tussahdukseksi. Teidän mielestänne oli täysin selvää, että hallitus ei tule tavoittamaan taloustavoitteitaan, kääntämään taloutta kasvuun ja työllisyyttä kasvuun. [Jukka Gustafsson: Kyllä epäuskoa oli hallituksenkin riiveissä!] Nyt näin on käynyt, ja kuinka ollakaan, tänään vietetään kansainvälistä nalkutuksen päättymisen päivää. Idea on se, että kun poistetaan ne epäkohdat, joista nalkutus kumpuaa, niin silloin voidaan muuttaa keskustelun sävyä, ja toivon, että teidänkin keskustelunne sävy muuttuu siinä tulevassa vappupuheessa. Jäämme odottamaan sitä.

Mutta vielä tästä SDP:n eriarvoisuusohjelmasta: Te rahoittaisitte sen veroraipalla. Teidän ajatuksenne on korottaa veroja, ansio- ja pääomatuloveroa, poistaa yrittäjävähennys. EU-komission mukaan itsenäisen ammatinharjoittajan köyhyysriski on Suomessa 7-kertainen työntekijään verrattuna. 2 000 euroa on iso tulo pienyrittäjälle, ja te aiotte mennä nyt sinne raippaamaan veroa lisää. Pk-yritykset ovat juuri niitä, jotka nyt työllistävät ja luovat työpaikkoja tässä kehityksessä, [Vasemmalta: Kuuntelisitte!] ja niitä tarvitaan, lisää työpaikkoja. Älkää rangaisko niitä ihmisiä.

16.11 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että oppositiokin myöntää faktaksi sen, että hallitus pääsee työllisyystavoitteeseen — vähintään yli 100 000, jopa se 110 000 saavutetaan.

Jos ajatellaan sitten tätä esitystä alle 30-vuotiaista vähintään kolme kuukautta työttömänä olleista, että heidän kanssaan voidaan tehdä määräaikainen työsopimus ilman erityistä syytä, niin tässä on tosiaan otettava kantaa oikeuteen kohdella eri-ikäisiä työntekijöitä eri tavoin. Selvitys siitä on tehtävä huolella, niin kuin oppositio usein vaatii, että selvitykset on tehtävä huolella, joten tehdään huolella ottaen esimerkiksi EU-direktiivit, perustuslakisääntely huomioon.

Tämä ikäryhmä, 25—34-vuotiaat, on ainoa ikäryhmä, jolla ei tällä hetkellä työllisyysnouse — ainoa ikäryhmä. Kyllähän tähän pitää pystyä puuttumaan. Jopa naisten työllisyysprosentti on nyt alempi tällä hetkellä kuin vuonna 2008. Kysynkin ministeriltä: olisiko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kohtuullista, että tuollaisen määräaikaisen sopimuksen tekevällä yrityksellä olisi jonkinlainen koulutusvelvoite, ja voisiko ministeriö selvittää tätä, että tällainen velvoite otettaisiin tällaisissa tapauksissa käyttöön?

16.12 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luottamus on suomalaisen yhteiskunnan ja kilpailukyvyn tärkein arvo, luottamus erityisesti siihen, että ihmiset ovat yhdenvertaisia, kaikki työntekijät ovat yhtä arvokkaita. No, mitä hallitus on tehnyt? Kautensa aikana se on aina iskenyt heikoimmassa asemassa oleviin. Lomarahaleikkaukset veivät pienipalkkaisten naisten lomarahat. [Kalle Jokinen: Ammattijärjestöt teki sen!] Koeajan pidentäminen iskee työmarkkinoille tuleviin nuoriin erityisesti. Työttömyysturvan leikkaukset, tämä niin sanottu aktiiviraippamalli, iskee kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Kun moni ajatteli, että jokohan tämä riittäisi — kun puhuttiin, että ei lisätä enää eriarvoisuutta — niin vielä mitä, hallitus lisää perusteettomia pätkätöitä ja nimenomaan nuorille, heille, jotka ovat jo ennestään kaikkein epävarmimmassa asemassa työmarkkinoilla. Lisäksi tämä irtisanomisen helpottaminen pienissä yrityksissä iskee sekin usein juuri niihin aloihin, missä on nuoria ja naisia. Arvoisa hallitus, minkä takia te aina iskette kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten työehtoihin ja turvaan?

16.13 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on aika suuri yhteisymmärrys siitä, että pienten yritysten kykyä työllistää pitää helpottaa, mutta nyt hallitus lähtee helpottamaan tätä heikentämällä irtisanomissuojaa kaikissa alle 20 työntekijän yrityksissä. Valtiovarainministeri Orpo, te sanotte, että irtisanomissuojaa heikennetään nimenomaan pienissä yrityksissä, mutta 20 työntekijän yritys Suomessa on itse asiassa tosi iso. 94 prosenttia kaikista suomalaisyrityksistä työllistää vähemmän kuin 10 työntekijää, ja niitä yrityksiä, jotka työllistävät enemmän kuin 20 työntekijää, on ihan pari prosenttia kaikista yrityksistä. Miksi siis ei lähdetä liikkeelle siitä, että aidosti helpotettaisiin niiden yksinyrittäjien kykyä työllistää, ottaa uusi työntekijä firmaan, tai niiden, joilla olisi kaksi tai kolme työntekijää? Niitäkin yrityksiä Suomessa nimittäin olisi 200 000, [Puhemies koputtaa] eli mistä tulee tämä raja 20?

16.14 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ole helpoa olla oppositiossa tällaisena aikana. Kaikki opposition väitteet siitä, että hallitus ei pysty saavuttamaan keskeisiä talouspoliittisia tavoitteitaan, ovat osoittautuneet virheellisiksi.

No, nyt täällä sitten puhutaan näistä työmarkkinamuutoksista. Hei, siellä vasemmalla, ettekö usko, että yksinyrittäjä tai pienyrittäjä uskaltaa paremmin ottaa uuden työntekijän, kun sitä työllistämiskynnystä hallituksen esittämällä tavalla alennetaan? Oli mieluisaa huomata, että edustaja Järvinen tuntui uskovan tähän keinoon. Hänen mielestään vain tämä raja on väärä. Ettekö ajattele siellä vasemmalla, että työttömälle nuorelle on parempi se, että on määräaikainen työsuhde kuin että ei ole työsuhdetta ollenkaan? Tästähän tässä on kyse.

Edustaja Andersson, olette tarjonnut omia lääkkeitänne: verojen kiristämistä, lisää holhousta yrittäjille ja niin edelleen. Sanon teille: Suomen tie ei ole Venezuelan tie.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä huomasi, että ei ole hallituksessakaan kovin helppoa, kun pitää tuollaisiin argumentteihin, kuten oli edustaja Zyskowiecilla, sortua — täysin epäasiallista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

On helppo olla oppositiopuolueen edustaja kyllä, koska ne kolme keskeisintä ongelmaa, mitä me olemme nostaneet esille hallituksen talouspolitiikasta, pysyvät edelleen.

Ensimmäinen on epäoikeudenmukainen tulonjako. On aivan päivänselvä fakta, että ne, jotka ovat kärsineet kaikista eniten tämän hallituksen tekemistä talouspoliittisista päätöksistä, ovat pienituloisimmat, työelämän ulkopuolella olevat suomalaiset, kun hyvätuloiset ovat pärjänneet kaikista parhaiten.

Toinen keskeinen ongelma on osaamispääoman rapauttaminen. Sitä ei korjata niillä pienillä lisämäärärahoilla, mitä hallitus nyt on esittänyt, ja ne kielteiset seuraukset tästä tullaan näkemään vasta ajan päästä.

Kolmas keskeinen ongelma on se, että kaikki isot, hyvinvointia tukevat tulevaisuusdistukset on jätetty tekemättä, hyvinä esimerkkeinä sosiaaliturvan uudistaminen, perhevaapaat ja yritystuet.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Hoskonen, sen jälkeen ministeri Lindström, lyhyt vastaus.

16.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aika mielenkiintoista ollut kuunnella opposition mielipiteitä siitä, kun työllisyys paranee ja kaikkialla mennään taloudessa eteenpäin. Pankaa, arvoisat opposition edustajat, merkille se, että talouskasvua tapahtuu tällä hetkellä kaikkialla Suomenmaassa, kaikkialla, joka puolella, jopa Kainuussa on työvoimapula. Eikö tämä ole teidän mielestänne hieno asia?

Ainakin demarien kannattaa muistaa se, että teidän vaaliohjelmassanne oli 3 miljardin euron leikkaukset. Oletteko te unohtaneet sen virtuaalirahojen sekaan, vai missä ne ovat? Kun teillä oli 3 miljardin leikkaukset, niin nyt sitten te esitte oman budjettivaihtoehdonne katteeksi sekä Sitran että Suomen Pankin rahoja ja sitten oli vielä 3 miljardin leikkaukset pohjalla. Kyllä se on vain tänä päivänä niin, hyvät ystävät, että valtion menoja ei muuten virtuaalituloilla makseta, se on vain näin. Ainoa keino tässä asiassa eteenpäin on se, että meillä on töitä ja ne nuoret, jotka saavat työpaikan ja saavat sen arvokkaan ensimmäisen työtodistuksen käteen, seuraavaa työpaikkaa hakiessaan ovat [Puhemies koputtaa] paljon paremmassa asemassa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Lindström, minuutti.

16.18 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Otan kantaa tähän edustaja Lohen aloittamaan puheenvuoroon tästä irtisanomissuojasta ja siitä, että hän lainasi edustaja Skinnarin esille nostamaa teemaa — eli tämä on esittänyt myös tähän irtisanomissuojaan puuttumista — mihin edustaja Harakka sitten totesi, että ”käyttäkää tämä koko lainaus”. Minä tartun tähän nyt sitten kiinni.

Kun tässä on puhuttu yksilöperusteisesta irtisanomissuojasta ja sen selvittämisestä, niin en tiedä, kuinka moni teistä on lukenut tämän työllisyyspaketin. 3.3-kohdassa puhutaan yhteistoimintalain uudistamistarpeiden selvittämisestä, ja siinä viimeinen lause: ”Selvitystyössä arvioidaan myös työsopimuksen irtisanomista koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita”, kollektiivista irtisanomista. Silloin nämä ovat tasapainossa. Jos nämä tehdään, niin kelpaako tämä sosiaalidemokraateille?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

16.19 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän hallituksella selkeästi on rahaa, kun riittää satoja miljoonia euroja tuulivoimatukiin. Perussuomalaiset olisivat priorisoineet tämän paremmin.

Päiväkodin opettajista on huutava pula. Sadoista päiväkodin opettajista on huutava pula. Heikot työolot ja palkka eivät houkuttele. Perussuomalaiset vaativat, että lastentarhanopettajien palkkoja nostettaisiin 500 eurolla.

Mutta nyt täytyy kiittää hallitusta siitä, että varhaiskasvatuksen tasa-arvon tukemiseen kohdennetaan 10 miljoonaa euroa. Tällä voidaan pienentää ryhmäkokoja.

Mutta kysyisin tätä: nyt kun ollaan tiukentamassa, siis tässä tilanteessa, missä muutenkin on pulaa, näitä päiväkodin opettajien kelpoisuusvaatimuksia, niin mitä te vastaatte niille sosionomeille, jotka ovat huolissaan omasta ammatillisesta tulevaisuudestaan?

16.20 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan oikeastaan edustaja Skinnarin lainaamista. Hän nimittäin toteaa näin sanasta sanaan: ”Suomessa syntyy talouden kasvusta huolimatta muihin maihin verrattuna liian vähän työpaikkoja erityisesti pieniin mikroyrityksiin. Usein syynä on se, että yksinyrittäjä ei uskalla ottaa riskiä työntekijän palkkaamiseksi, vaikka tarvetta olisi”. Näin Skinnari sanoo. [Ben Zyskowicz: Kylläpä on ymmärtämätön!] Skinnari on samoilla linjoilla Suomen Yrittäjien kanssa, että pienten yritysten irtisanomissuojaa on helpotettava ja niin edelleen. [Timo Harakka: Miten ne isommat?]

Minusta tässä kannattaa nytten tarttua tähän ja rakentaa semmoinen malli, yhteinen malli, joka oikeasti on tehokas tässä. Pyydänkin, että oppositio ottaisi tämän tosissaan. Jos te olette taas toista mieltä kuin edustaja Skinnari, niin kannattaa kyllä käydä sisäinen keskustelu.

Mutta tärkeintä on se, että muistetaan tämä talouden iso kuva. Hallituksen toimintalinja ja hallituksen talouslinja toimivat, työllisyys paranee, velkaantuminen vähenee koko ajan. Opposition vaihtoehto on teoreettinen vaihtoehto, jota ei kannata lähteä tässä tilanteessa nyt koettamaan, kun tämä linja toimii niin hyvin.

16.21 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työoikeuden professori Koskinen on todennut, että vaikka hän kuinka tarkkaan miettisi, niin hän ei löydä perustetta, jolla tämä irtisanomisen helpottaminen ei olisi syrjivä eri työntekijöitä kohtaan. Se on aivan täysin selvää, että tämä teidän esityksenne tulee olemaan suurissa vaikeuksissa.

Ja kun tässä puhutaan palkkaamisen kynnyksestä ensimmäisen työntekijän osalta, niin juuri sen takia me olemme esittäneet verovähennysmallin, jolla se riski jaetaan kaikkien meidän kesken eikä siirretä vain sille yksittäiselle työntekijälle.

Arvoisa puhemies! Sitten tämä nuorten perusteettomien pätkätöiden lisääminen: Se tulee todella rajulla tavalla muuttamaan työmarkkinoiden rakennetta ja vaikuttamaan kaikkien nuorten työmarkkina-asemaan. Viime vuoden aikana oli yli 80 000 alle 30-vuotiasta yli kolme kuukautta työttömänä. Siitä tulee pääsääntö: nuorille jatkossa tarjolla vain määraaikainen sopimus.

Arvoisa ministeri Orpo, miksi te nimenomaan haluatte [Puhemies: Aika!] syrjiä nuoria perusteettomilla pätkätöillä? Miksi vain heille [Puhemies koputtaa] perusteettomia pätkätöitä? [Ben Zyskowicz: Miksi vain heitä haluatte auttaa?]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

16.22 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu myös koulutuksesta, ja RKP on pitkään peräänkuuluttanut myös sitä, että hallitus korjaisi niitä ikäviä päätöksiä, jotka on tämän hallituksen aikana tehty liittyen juuri koulutukseen ja varsinkin yliopisto- ja korkeakoulutukseen. No, nyt näin ei tapahdu. Tässä kehyspäättöksessänne teillä on paljon sellaisia pienempiä korjausliikkeitä, ne ovat kaikki tervetulleita, mutta kysyisin varhaiskasvatuksesta. Vaikka tässä Saaren raportissa, jonka te itse tilasitte, tuodaan hyvin selkeästi esille se, että olisi hyvä antaa jokaiselle 5-vuotiaalle suomalaiselle maksuton varhaiskasvatus, teette kuitenkin nyt niin, että vain kokeilujen kautta menette eteenpäin. Miksi tätä ei voitu viedä tässä vaiheessa läpi? Luulen, että siitä syntyisi suuri yhteisymmärrys myös tässä salissa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Grahn-Laasonen, minuutti.

Varför kunde man inte gå vidare med att erbjuda alla femåringar avgiftsfri småbarnspedagogik?

16.23 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan varhaiskasvatukseen erittäin mielelläni. Hallitus nimittäin on käynnistänyt 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun, ja kehysriihessä tehdyn päätöksen mukaisesti sitä voidaan jatkaa ensi vuonna ja vielä laajentaa. Jo tällä hetkellä ja ensi syksystä alkaen jo joka viides 5-vuotias pääsee mukaan ja tulevaisuudessa enemmänkin. Eli menemme kohti maksutonta varhaiskasvatusta ja esiopetusta 5-vuotiaille.

Samoin varhaiskasvatus kehittyy sisällöllisesti vahvasti. Uusi varhaiskasvatuslaki on täällä eduskunnassa nyt käsiteltävänä, se on annettu hallituksen esityksenä. Se vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua, lapsen edun ensisijaisuutta kaikessa varhaiskasvatukseen liittyvässä päätöksenteossa. Se tuo varhaiskasvatukseen entistäkin enemmän opettajia ja vahvemman koulutustason pitkällä siirtymäajalla, ja se turvaa moniammatillisen yhteistyön, jossa on tulevaisuudessa vahva sijansa varhaiskasvatuksen opettajille, varhaiskasvatuksen sosionomeille ja varhaiskasvatuksen lastenhoitajille sekä sitten tietenkin päiväkodin johtajille ja erityisopettajille.

16.24 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kieltämättä tätä keskustelua on kiintoisa seurata siinä mielessä, että määräaikaiset työsuhteethan ovat ihan arkipäivää alle 30-vuotiailla, [Vasemmalta: Se on just se ongelma!] ja se on todella hieno asia, että he saavat töitä. [Suna Kymäläinen: Meillä on vähän erilainen käsitys!] — Meillä on erilainen käsitys. — Mutta tärkeintä tässä on, että he saavat töitä ja saavat sitä työkokemusta, saavat CV:hen niitä ansioita.

Tässä kehysriihessä on monta hyvää päätöstä. Olen iloinen esimerkiksi siitä, että työttömyystuella opiskelu tehdään mahdolliseksi, ja toisen asteen maksuttomuus sai hyvän lisän siitä, että oppimateriaalilisä maksetaan nyt heille, joiden vanhempien tulot ovat pienet, [Ben Zyskowitz: Kelpaako oppositiolle? — Suna Kymäläisen välihuuto] eli tämä lisä kohdentuu nyt juuri oikeaan paikkaan. On erinomaista, että lisätään yritysten tarpeista lähtevää osaavan työvoiman saatavuutta tukevaa koulutusta, [Puhemies koputtaa] koska juuri osaaminen on meillä seuraava kasvun este, ja sitä meidän täytyy olla ilman muuta taklaamassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

16.26 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Määräaikaistuuksia siis voi solmia nytkin, mutta niille pitää olla peruste. Iso osa työsuhteista on nytkin määräaikaistuuksia, mutta niille on oltava muukin peruste kuin työntekijän ikä. Nyt nuori, joka olisi saamassa joka tapauksessa työpaikan, voi saada pysyvän työpaikan sijaan määräaikaistaisen työpaikan. Tästä voi tulla uusi normi. Eli tämä voi muuttaa toistaiseksi voimassa olevat työsuhteet määräaikaistuuksiksi nuorten kohdalla ihan norminomaisesti. PAMin kyselyn mukaan alle 30-vuotiaista vakituksessa työsuhteessa olevista lapsia on 16 prosentilla, kun taas määräaikaistaisessa työsuhteessa olevilla lapsia on vain 9 prosentilla. Tämä osoittaa selvästi, että määräaikaistaisessa työsuhteessa olevat eivät uskalla hankkia lapsia. Eli jos olette syntyvyydestä huolissaan, niin perukaa tämä esitys.

Arvoisa puhemies! Talouden suuri kuva ja kehykset uhkaavat mennä rikki hallituksen sotebisnes-uudistuksen myötä, tai sitten rikki menevät terveyspalvelut. Hallitus suunnittelee järjestelmää, joka nostaa kustannuksia miljardilla. Nämä kehykset eivät toteudu, jos tämä sote-uudistus toteutuu.

16.27 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä salista, jos mistä, pitää lähteä nuorille ihmisille viesti, että tulevaisuus on täynnä mahdollisuuksia. [Pia Viitanen: Niin pitäisi!] Jokaiselle työikäiselle ja työkykyiselle nuorelle tässä maassa löytyy paikka ja tehtävä, kun kouluttautuu ja hakeutuu työhön.

Minä haluan nyt oikaista tämän sumutuksen ja pelottelun, joita oppositio tähän alle kolmekymppisten työllistämisajatukseseen on tuonut. Sehän ei koske kaikkia alle kolmekymppisiä nuoria, vaan niitä, joiden työttömyys on pitkittymässä, joilla on yhtäjaksoinen yli kolmen kuukauden työttömyysjakso. Heidän kanssaan työntäjä voi sopia määräaikaistaisen sopimuksen, tarjota paikan, tarjota polun työhön, tarjota ehkä polun myös vakituiseen työllistymiseen. Tämä ei ole, kuulkaa nuoret, mikään huono asia, vaikka oppositio niin väittää. Tämä on teille mahdollisuus avata polku tulevaisuuteen, työllistyä ja hakea paikka yhteiskunnassa.

16.28 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu nyt enemmän menneisyydestä kuin tulevaisuudesta, vaikka keskustelun aiheena pitäisi olla julkisen talouden suunnitelma vuosille 19—22, siis pitkälle ensi vuosikymmenelle.

Valtiovarainministeri Orpo jo totesikin, että kasvu hidastuu kahden vuoden päästä ja voi aivan hyvin tietenkin myöskin lakata kokonaan. Se on epävarmaa, mutta varmaa on se, että se perusuran mukainen talouskasvu ja sen tuottama 73 prosenttia työllisyysasteesta ei tule riittämään vaan ensi vaalikaudella pitää päästä vähintään 75 prosenttiin, jos halutaan ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa. Se vaatii uudistuksia. [Ben Zyskowitz: Kertokaa, minkälaisia!] Oletteko samaa mieltä, valtiovarainministeri Orpo? Jotta kasvu saadaan kestäväälle pohjalle, viisi isoa uudistusta: Oppivelvollisuuden pidentäminen, jotta yksikään nuori ei syrjäydy. Toiseksi, jokaiselle lapselle päivähoito-oikeus ja varhaiskasvatuksen asteittainen maksuttomuus. Perhevapauudistus, sosiaaliturvauudistus, verouudistus. [Suna Kymäläinen: Tarvitaan mittavia ratkaisuja!] Hintalappu näille uudistuksille on kuitenkin alle puoli prosenttia bruttokansantuotteesta, joten, [Puhemies koputtaa] valtiovarainministeri Orpo, emmehän pihistä lastemme tulevaisuudesta?

16.29 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan monesti nuorista ja sitten työnantajista, kun puhutaan juuri tästä määräaikaistisuuden suh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

teesta nyt sitten jatkossa työmarkkinoilla, auttaako se työllistymään vai ei, niin kerron tässä nyt hieman tarinaa omasta taustastani. Meillä kotona on perheyrittäjä, yli 50 vuotta toiminut metsäkoneyrittäjä. Vakava työvoimapula on Kainuussa ollut jo pitkään. Nyt kun kasvu on käynnissä yrityksissä ja monilla toimialoilla, on todella vaikea saada työvoimaa. Mutta myös tilanne on se, että kun yrittäjä miettii palkkaamista ja aina ensimmäisenä mietitään, että palkka pitää turvata työntekijöille ensimmäisenä, itselle viimeisenä aina maksetaan palkka, niin haluaa turvata sen yrityksen toiminnan ja haluaa myös löytää osaavan työntekijän siihen. Jos on kovin kokematon työntekijä, ei ole mitään mahdollisuutta palkata pitkäaikaisesti, [Riitta Myller: Koeaika on meillä!] toistaiseksi voimassa olevaan työehtävään. Siksi on tärkeää yrittäjälle, että löydetään hyvä työntekijä ja myös työntekijä sitoutuu siihen yritykseen, mutta ensin pitää nähdä, syntyykö tästä työsuhteesta pitempi [Puhemies: Aika!] suhde vai ei.

16.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron edustaja Harakan puheenvuoron innoittamana, otitte erittäin tärkeitä tulevaisuusuudistuksia esille.

Ensinnäkin tämä varhaiskasvatuskysymys: Hallitus nyt vielä laajensi päätöksillään maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua 5 miljoonan panostuksella. Siinä mennään todella nyt oikeaa suuntaa kohti, maksutonta varhaiskasvatusta, ja maksuja on alennettu jo aikaisemmin.

Sosiaaliturvauudistus on aivan oleellinen, kuten aikaisemmin olen täällä todennut. Siitä tuntuu olevan hyvä, laaja kansalaiskeskustelu tällä hetkellä käynnissä. Erittäin hyvä asia. Se on aivan välttämätön mutta niin suuri, että tunnustan suosiolla, että se on seuraavan hallituksen, minkä värinen onkaan, keskeinen hanke.

Verouudistusta valmistellaan myöskin, tehdään verotuksen tiekarttaa, valmistellaan asiantuntijavoimin, ja se luo myöskin pohjaa, varmasti rehellistä sanaa tässäkin, siihen seuraavaan hallituskauten.

Nämä ovat niin suuria asioita, mutta ne pitävät sisällään niin suuria mahdollisuuksia Suomen hyvinvoinnin turvaamiseen, että ne ovat niitä asioita, jotka meidän pitää tehdä.

Se neljäs, jonka mainitsitte, perhevapaat — ehkä se sitten joskus sieltä.

16.31 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen seurannut tätä keskustelua, haluan omalta osaltani myös sanoa tästä luottamuksesta tulevaisuuteen ja myös uudistuksista, että jos me katsomme, mitä tämän hallituksen aikana on tapahtunut talouden ja työllisyyden osalta, niin ne ovat kyllä suurinta takuuta suomalaisille, että tulevaisuuteen luotetaan.

30 vuoden ajan on tutkittu kuluttajien luottamusta erillisellä kuluttajaindeksillä, luottamusindeksillä, ja koskaan ei ole ollut niin vahva tämä luottamus tämän 30 vuoden aikana kuin tällä hetkellä, joten ihmiset luottavat omaan talouteensa, ihmiset luottavat tämän maan talouteen. Sen takia tämä keskustelu, mitä tässä on ollut, kuulostaa hieman omituiselta.

Mutta sitten totean myös näistä uudistuksista erittäin painokkaasti sen, että meidän pitää saada myös joitain uudistuksia valmiiksi, että maakunta- ja sote-uudistus pitää saada valmiiksi. En haluaisi, että kukaan on sellainen ministeri, joka samalla ratkoo maakunta- ja sote-uudistusta, kun vielä toisessa ministeriryhmässä tai täällä valiokunnissa ratkotaan so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

siaa-liturvauudistusta. Ne molemmat ovat niin laajoja, vaikeita uudistuksia, että koko kansakunnan kannalta on tärkeää, että jotain aina saadaan valmiiksi.

16.33 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että työ on aina parempi kuin työttömyys. Olen myös sitä mieltä, että määräaikainen työ on parempi kuin ei työtä ollenkaan. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Mutta teidän esityksenne alle 30-vuotiaiden henkilöiden määräaikaisista työsuhteista ilman perusteita on ikäsyrjivä. Se syrjii ihmisten työsuhteita iän perusteella. Kolme kuukautta ei ole niin pitkä työttömyys, että se legitimoisi tämän tarkoituksen. Jos me ajattelemme vaikkapa Euroopan unionin perusoikeuskirjaa, sen 21 artikla kieltää ikäsyrjinnän. EU-tuomioistuimen päätökset ovat olleet hyvin tiukkoja tämän asian suhteen. Uskon, että kun ministeri Lindström tässä hieman tottesi puheenvuorossaan, että asiaa on vielä selvitettävä, niin hän on ehtinyt perehtyä näihin asioihin. Mutta toivoisin, että te perustelisitte sitä, miksi määräaikaisuus synnyttäisi jotenkin lisää työpaikkoja. Meillä on nollasopimukset, meillä on vuokratyö, meillä on koeaika, meillä on myös [Puhemies koputtaa] perustellusta syystä mahdollisuus solmia määräaikainen. Miksi nämä perusteettomat [Puhemies: Aika!] määräaikaiset toisivat lisää työtä?

16.34 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Edustaja Filatovin puhe oli hyvä, ja todellakin asia on niin, että tämä asia täytyy selvittää. Jos ajatellaan tätä talouden koko kuvaa, niin jos tätä keskustelua kuuntelee, ei todellakaan uskoisi, että me olemme valtavassa nousukaudessa. Valtiontalous on kääntynyt, kuntatalous on kohenut huomattavasti. Monet yhtiöt maksavat isoja osinkoja. Mutta se, mikä minua huolestaa, on se, että ihmisten luottamus on niin hyvä, että he ovat velkaantuneet liikaa. Kotitalouksien velkaantumisaste on huomattavan kova tällä hetkellä. Tämän takia täytyisi asuimista halpuuttaa jotenkin, ja meillä on tosiaan oma asumisen halpuutuksen ohjelma.

Toinen asia, mikä huolestaa, on sote-kustannukset, koska ne uhkaavat kasvaa huomattavasti. Piti tulla säästöjä, mutta näyttää tulevan kustannuksia. Itse asiassa voi olla, että koko se hyöty, mikä meidän työllisyysasteen nostosta sinne 75:een on, uhkaa mennä tähän sote-kustannusten lisämaksamiseen.

16.35 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikka oppositio kilpailee täällä, kuka panee paremman vaalibudjetin, niin on kyllä hienoa, että hallitus on jatkanut sekä hallitusohjelman että sitten todellakin tämän julkisen talouden kehysten tarkastelun myötä eikä ole lähtenyt siihen, kuka kilpailee siitä, miten eniten lisätään menoja. Pitää myös muistaa se, että tämän kehyskauden aikana arvioidaan, että valtionvelka nousee aina 114 miljardiin euroon. Ne ovat juuri niitä asioita, elikkä kun sanomme, että on lasten ja lastenlasten taskuissa kädet ja syömme heidän pöydästään, tämä on oikea linjaus. Tämän ajan sukupolven täytyy kantaa oma vastuunsa.

Arvoisa puhemies! Sitä en jaksa ymmärtää, kun sosiaalidemokraatit sanovat, että oppivelvollisuuden pidentäminen toisi jonkun ratkaisun. Nuoret kehittyvät nopeammin tänä päivänä, [Suna Kymäläinen: Koulutustalon nostosta on kysymys!] ja se, että säilöttäisiin ylimääräinen luokka vielä sitten olemaan, ei vie eteenpäin. Sitä vastoin, arvoisa opetusministeri, työllisyyskoulutukseen tarvitaan rahaa. Esimerkiksi Savon ammattiopistossa on huutava pula rahasta, [Puhemies koputtaa] jolla nuoret pääsevät työllisyyskoulutuksen pariin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

16.36 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aiemmin ministeri Orpo jo tylästi ja asiantuntemattomasti otti kantaa oppivelvollisuusiän nostoon toteamalla, ettei se tuo yhtään uutta työpaikkaa, ja nyt täällä pannaan vielä paremmaksi. Professori Uusitalon johtaman talouspolitiikan arviointineuvoston mukaan — julkaistiin tammi-kuussa — koko ikäluokan tulisi suorittaa toinen aste. Tämän neuvoston mukaan iän nosto 18 vuoteen nostaisi merkittävästi toisen asteen tutkinnon suorittavien osuutta ja tämä tuottaisi merkittävää hyötyä nuorten työllistymiselle ja tuloille. Se olisi hyvin kohdentuva ja kustannustehokas tapa parantaa koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten markkina-asemaa. Vielä arviointineuvosto arvioi oppivelvollisuusiän noston tuottavan pitkällä aikavälillä noin 140 miljoonan euron fiskaalisen hyödyn. Uudistus olisi vähintään kustannusneutraali, vaikka siihen sisältyisi myös [Puhemies koputtaa] mittavia panostuksia opinto-ohjaukseen ja erityisopetukseen. [Puhemies: Aika!] Perehtykää, hyvät ystävät, asioihin ennen kuin otatte jyrkkää, väärää kantaa.

16.38 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tahtotila siitä, että jokainen suorittaisi vähintään toisen asteen tutkinnon, on selvä. Sen lisäksi olemme nostaneet Suomen koulutustasotavoitetta siten, että joka toinen eli vähintään 50 prosenttia nuorista aikuisista suorittaisi korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä. Koulutus- ja osaamistason nostaminen on meidän tärkeä yhteinen päämäärämme. Sen sijaan siitä, auttaisiko mekaaninen oppivelvollisuuden pidentäminen vuodelta tähän isoon ongelmaan, en ole vakuuttunut eivätkä kyllä ole lähellekään kaikki tutkijatkaan.

Muun muassa tänään on keskusteltu viimeksi siitä, miten esimerkiksi oppimistuloksissa ne ongelmat juontavat juurensa jo sieltä peruskoulun alaluokilta. Tutkijat ovat varsin yksimielisiä siitä, että varhaiskasvatuksen vahvistaminen vahvistaisi koulutuksellista tasa-arvoa ja ehkäisisi myöskin syrjäytymistä pitkällä tähtäimellä, ja siitä syystä meidän tulee panostaa ennen kaikkea ennalta ehkäiseviin toimiin ja vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa vahvistamalla varhaiskasvatusta ja peruskoulua.

16.39 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opetusministeri kertoi, että tavoitteita sille, että olisimme koulutetumpi kansa, on nostettu. Se on hyvä juttu, mutta nämä tavoitteet eivät kyllä toteudu ilman, että resursseja nostetaan.

Opetusministeri myös totesi, että nimenomaan varhaiskasvatuksella on äärimmäisen tärkeä osuus siihen, miten lasten ja nuorten koko elämänikäinen opinpolku jatkuu, ja se on aivan totta, mutta valitettavasti tämä hallitus on leikannut subjektiivista oikeutta varhaiskasvatukseen. [Ben Zyskowitz: Alentamalla maksuja, 10 miljoonaa!] On hienoa, että nyt on laitettu eriarvoisuusrahaa alueille, mitkä ovat erittäin haasteellisia. Mutta ihan jokainen lapsi ansaitsisi pienet ryhmäkoot, ansaitsisi kokopäiväisen päivähoitopaikan silloin, kun siihen on tarvetta, ja nämä leikkaukset hallitus on tehnyt. Tämä mahdollisuus 5-vuotiaiden varhaiskasvatukseen on hyvä, mutta valitettavasti kovin harva kunta pystyy osallistumaan siihen, koska se maksaa kunnalle niin paljon.

Me tarvitsemme nyt satsauksia koulutukseen, käytännössä siis rahaa niitten hurjien leikkauksien jälkeen, jotka ovat olleet kyllä tämän vuosikymmenen häpeätahra.

16.40 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää, että yksikään nuori ei putoa keltasta, ja hallitus on tehnyt kehysriihessä paljon nuorten asioita pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

rantavia päätöksiä. Yksi ehkäisemiskeino on työmahdollisuuksien parantaminen, joka on tosi tärkeä asia, ja toinen on opintojen mahdollistaminen. Opintomateriaalituki mahdollistaa vähävaraisemmillekin lukio-opiskelun, samoin opinto-ohjauksen tuki auttaa nuoria, mielenterveysohjelman käynnistäminen ja YTHS:n laajentaminen myös ammattikorkeakouluihin. Lapsissamme ja nuorissamme on tulevaisuus, ja heidän roolinsa merkitys näkyi myönteisellä tavalla myös kehysriihen päätöksissä.

16.41 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se oli erinomainen puheenvuoro ja summasi hyvin sitä, että kehysriihessä nimenomaan tehtiin koulutuksellista tasa-arvoa vahvistavia päätöksiä.

Oppimateriaalilisä opintotukeen auttaa niitä nuoria, joilla on vaikeuksia selvitä oppimateriaalikustannuksista, ja heidän perheitään, eli se kohdentuu oikein juuri sinne, missä tuen tarve on suuri.

Samoin täällä ovat nousseet esiin ryhmäkoot varhaiskasvatuksessa, ja siihen liittyen säästöpäätöksiä hallitus ei valitettavasti pysty perumaan, koska talouden isosta kuvasta on pidetty kiinni. Mutta sielläkin kohdennamme tasa-arvorahoitusta, pienennämme ryhmäkoja juuri niillä alueilla, missä tarve on kaikkein suurin, missä apua tarvitaan eniten.

Eli vaikuttavaa politiikkaa koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseksi tässä maassa, ja mikään muu ei meidän päämäärämme voi ollakaan.

16.42 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustajan äskeisessä puheenvuorossa tuli hienolla tavalla esiin se kokonaisuuksien hahmottaminen, joka liittyy täällä useassa puheenvuorossa esiin nousseen nuorten yhteiskunnalliseen asemaan. On oikein korostaa koulutusta ja pääsyä opintielle aina varhaisista vuosista lähtien. Mutta sitten, kun puhutaan nuorista ja nuorista aikuisista, me olemme tekemisissä myös sellaisen Suomen osan kanssa, jonka suhteen mielenterveyteen liittyvät kysymykset ovat erittäin huolestuttavia. Ja mitä tulee mielenterveysohjelmaan, suhtaudun siihen hyvin kunnianhimoisesti, myöskin uudistuksena soteuudistuksen kyljessä. Siinä on iso ja kasvava palvelujen tarve, ja nuorten osalta olen aivan vakuuttunut siitä, että hallituksen päätös laajentaa opiskeluterveydenhuollon oikeutus ja järjestelmä, jossa on nimenomaan erinomaisia onnistumisia mielenterveyden ennaltaehkäisyyn ja sen hoitoon, myös ammattikorkeakouluopiskelijoille tulee olemaan tuloksellista tulevaisuuspolitiikkaa.

16.43 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin halunnut edustaja Lohen ollessa paikalla sanoa, että SDP ei asetu niitä ongelmia vastaan, mitä yrittäjillä on. Me olemme itse esittäneet sitä, että kun palkkaa ensimmäisen työntekijän, niin verovähennysoikeus olisi 20 000 euroa, samoin alvin alarajan nostamista 30 000 euroon.

Mikä tässä on ongelmana, on se, että nyt samaa asiaa taklataan monelta eri kantilta. Koeaikaa on jo pidennetty tällä vaalikaudella, takaisinottovelvoitetta heikennetty, nollatuntisopimukseen ei saatu kummoisia parannuksia kansalaisaloitteen myötäkään. Sitten aktiivimalli on nyt osoittanut sen, että ihmiset eivät ole tässä maassa yhdenvertaisessa asemassa, eli palveluitten määrä vaihtelee paikkakunnittain, ja eri puolilla Suomea on hyvin erilaiset mahdollisuudet saada lyhytkestoista työtä. Ja nyt on sitten putkessa jo aktiivimalli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kakkonen, mitä se sitten tuo tullessaan. Eli kyllä tässä melkoisella voimalla romutetaan työntekijöiden suojaksi tehtyä lainsäädäntöä.

16.44 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tämän vaalikauden viimeinen kehys ja jatkumoa oikeastaan edellisille. Tämän kehyksen ansiosta Suomen vientiteollisuuden kilpailukykyä on parannettu, suomalaisten luottamus on lisääntynyt. Kaikki tämä on mahdollistanut sen, että tämä seuraavakin kehys voi toteuttaa tätä hallitusohjelmaa.

Kukaan tämän vajaan kolmen tunnin aikana ei ole esittänyt menokehykseen lisäystä. On esitetty erilaisia toiveita, mutta niiden toiveiden sijoittaminen tähän kehykseen edellyttää, että jotain pitää pudottaa pois. [Perussuomalaisten ryhmästä: Yritystuet! — Pia Viitanen: Meillä on ihan omat vaihtoehdot!] Ja mielenkiinnolla, nyt kun puhutaan isosta asiasta... Tämä kehys on iso asia. Lisäbudjetilla, budjetilla ja budjetin tarkennuksella voidaan näitä erinomaisen tärkeitä, hiukan pienempiä asioita hoitaa, mutta itse tätä koko kehystä kukaan ei ole pystynyt millään tavalla keikuttamaan. Toivonkin, että tämän kehyksen jatkokäsittelyssä [Puhemies koputtaa] me pystyisimme tähän suureen kuvaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota.

16.45 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Filatov piti äsken hyvän puheenvuoron tästä hallituksen ikäsyRJintälinjasta, ja se on toki aivan hirveä linja.

Te ette olisi ikinä uskaltaneet ehdottaa tällaista esimerkiksi yli 55-vuotiaille, ette missään nimessä olisi uskaltaneet — jos tämä kerran on niin hyvä toimi. Nuorista on tullut helppo kohde tälle hallitukselle, valitettavasti. Siitä osoituksena on esimerkiksi myös nuorten tai lasten koulutus, varhaiskasvatus ja kaikki muu.

Ja voisi ehkä tuoda — no, tulevaisuissa puheenvuoroissani — tätä hallituksen isoa linjaa. Olette olleet todella onnekkaita, että maailmantalous on kantanut Suomea tässä. Teidän isot toimenne ovat törmänneet seinään: perhevapaa uudistus, yritystukileikkaukset. Te olette olleet hyvin onnekkaita.

16.46 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu pätkätoista pitkä tovit, pyysin puheenvuoron jo silloin aikaisemmin. Näissä määräaikaissa työ sopimuksissa ja lähinnä niiden ketjuttamisessa on ikävä leima, mikä johtaa siihen, että se nuori ei tosiaan siellä pankissa välttämättä sitä lainaa niin helposti saa. Väittäisin, että salin vasemmalla laidalla teillä on kuntapäätäjiiä niin paljon, että tiedätte esimerkiksi julkisen puolen sairaanhoitajien olevan ikävän yleinen esimerkki tästä.

Tässä nostettiin esille se, että tämä pienyritystien työllistämistä helpottava esitys voi kaataa tähän mahdottomuuteen ja tähän ikäsyRJintään, jos tämmöistä on. Onko vaihtoehto B löydettävissä jotenkin niin, että saadaan tätä pienyritystjän asemaa parannettua [Puhemies koputtaa] ja työllisyyttä parannettua?

16.48 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Isojen pörssiyritystien toimitusjohtajien rahapalkkioiden ja palkkojen nousu oli 13-kertainen tavalliseen palkansaajaan verrattuna. Entäpä pieneläkeläisen? Arvoisa hallitus, ihmiset matelevat ruokajonoissa, ja se on katastrofaalista tänä päivänä. Köyhyys on tosiasia, eivätkä nämä teidän toimenne köyhyyttä pysty vähentämään. Minulla on edelleen täällä tämä Oulaisista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

saamani lääkelista, jossa henkilö, ikäihminen, kertoo, että kahdeksan lääkettä on laitettu tauolle teidän hallituskauteenne aikana. Hän kirjoittaa näin: ”Olen eläkeläinen, joka tuntee tulleen petetyksi.” Mitä te vastaatte tälle ihmiselle? 50 euron omavastuun poistaminen pienituloisilta on erittäin tärkeä asia, ja se on perussuomalaisten esitys.

”Maltin pyytäminen on helppoa, mutta talouden toimijoiden ja päättäjien on toimittava itse esimerkkinä siinä.” Kuka sanoikaan näin? Näin sanoi presidentti Sauli Niinistö helmikuussa valtiopäivien avajaisissa. Aloitammeko sopeutumiseläkkeen poistamisesta? [Puhemies koputtaa] Mitä vastaatte kansalle?

16.49 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli kyllä iso pettymys, että muun muassa keskustan viikonloppupuheista huolimatta indeksileikkaukset jatkuvat. On tietenkin ihan hyvä, että joitain pikku pikku parannuksia sinne tänne tehdään, mutta valitettavasti, arvoisa hallitus, ei näille kyllä voi taputtaa, sillä edelleen opiskelijat, työttömät, eläkkeensaajat, lapsiperheet jäävät miinukselle. Minä vähän epäilen, että tätä metodia ennakoி pääministeri Sipilä jo viime kaudella, kun hän todisti, että tällaisia paketteja on helppo tehdä: ensin leikataan, sitten palautetaan ja palautusta mainostetaan kasvupaketina. Ja kun katselin näitä summia, niin tässä on kyseessä se, että tänne sosiaali-etuksiin palautetaan nyt 50 miljoonaa, mutta sitä ennen tästä kokonaisuudesta on leikattu 700 miljoonaa. Eli tappiolle jäävät nämä ihmiset 650 miljoonaa, ja se on, kuulkaa, iso raha. Eikä tämä riitä, nyt hampaissa on sitten työelämän epätasa-arvon lisääminen. Tulee potkulaaki ja perusteettomat pätkätyöt nuorille, enkä ihmettele yhtään, että esimerkiksi Keskustanuoret [Puhemies: Aika!] tätä kovasti paheksui.

16.50 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen iso suunta on muuttunut. Vaalikauden alusta tähän päivään meillä on 90 000 työllistä lisää. Se on oikea suunta. Talouskasvu on lähes 3 prosenttia, ja velaksi elämisen loppu hämötää. Me olemme siis tehneet sen, että Suomi laitetaan kuntoon. Kehysriihessä se liikkumavara, joka oli, laitettiin perusturvaan, siinä juuri pienituloisten auttamiseksi. Ja ne eivät ole mitään pieniä summia, kun puhutaan pienimmistä äitiys-, isyys-, vanhempainrahoista, kun puhutaan 80 eurosta kuukaudessa. Se on todellinen tuki sinne, missä sitä juuri tarvitaan. Yhtään leikkausta perusturvaan ei esitetty kehysriihessä, se on teidän hyvä huomioida.

Edustaja Rinne otti omassa ryhmäpuheenvuorossaan esille, että tulevaisuus uudistukset puuttuvat hallitukselta — siis uudistukset. Niitähän me olemme tehneet koko tämän hallituskauden ajan, ja nyt on viimeinen mahdollisuus sosiaalidemokraateilla esimerkiksi näyttää, että sote-uudistus viedään yhdessä maaliin.

16.51 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te nostitte asiakasmaksuja 30 prosentilla, siitä valtio sai 150 miljoonaa euroa, ja tulemana oli, että viime vuonna 320 000 sote-maksua oli ulosotossa, 36 000 päivähoitomaksua oli ulosotossa. Tulevana vuonna te teette pienen satsauksen ja laitatte 8 miljoonaa näitten ylivelkaantuneiden velkaneuvontaan. Se on ehdottomasti hyvä asia, mutta kyllä kai te itsekkin ymmärrätte, että näihin mittasuhteisiin nähden vielä varsin ohueksi jää.

Kolme vuotta sitten halusitte nostaa päivähoitomaksuja, me eduskunnassa nostimme sen ensimmäisellä kyselytunnilla kovaäänisesti esiin, ja tänä päivänä olemme siinä tilanteessa, että te esitätte lisää maksuttomuuskokeiluja 5-vuotiaitten osalta. Oikein hyvä juttu. Täällä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

on jo tullut esille se, että oppositiossa ei ole aina helppoa, mutta onneksi täällä oppositiosakin saa välillä todeta, että te otatte joskus meidän sanoistamme myös vaarin.

16.52 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä iltapäivän kuluessa vasemmistopuolueet ovat voimakkaasti hyökänneet tätä irtisanomissuojan keventämisesitystä vastaan. 34 vuoden yrittäjäkokemuksella voin sanoa, että tilanne on niin, että menestyvän yrityksen avain on siinä, että yritysjohdolla on hyvät, luottamukselliset välit työntekijöihin. Sillä keinoin menestytään, se on se avainkysymys. [Antti Lindtman: Jep! — Suna Kymäläinen: Samaa mieltä!]

Toisaalta minä itse näen tämän tilanteen niin, että kukaan yrittäjä ei tänä päivänä sano irti työntekijöitä, jos ei ole selviä perusteita. Mutta meissä on monenlaisia ihmisiä, ja työyhteisössä voi olla semmoinen työntekijä, joka pilaa koko sen työyhteisön yhteishengen, ja silloin jo työntekijöiltäkin saattaa tulla viestiä, että he eivät jatka, jos ei jotakin tälle asialle tehdä, ja sitä taustaa vasten tämä on ihan hyvä esitys. Toisaalta näen niin, että esityksen lähtökohta on joka tapauksessa se, että pienet yrittäjät voivat työllistää tämän kautta, [Puhemies koputtaa] tulee se uskallus työllistää uusia työntekijöitä.

16.53 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti edustaja Viitanen lähti tästä salista, mutta hän harrasti... [Pia Viitanen: Eikä lähtenyt!] — Anteeksi, väärällä paikalla, oli ottanut uuden paikan. — No niin, edustaja Viitanen, kun tekin tässä vähän viittasitte viime vaalikauteen, niin minäkin teen pieniä arkeologisia kaivauksia, jos sopii, ja muistutan teitä siitä, mikä oli minusta erittäin hyvä asia, että korotettiin alimpia työttömyyspäivärahoja, työmarkkinatukea ja myös ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Se oli oikein. Mutta kuten te varmaan muistatte, niin te ette halunneet korottaa näitä alimpia päivärahoja — sairauspäivärahoja, äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahoja — vaan te tietoisesti jätitte ne alemmalle tasolle, [Markku Rossi: Miksi niin?] ja nyt tällä vaalikaudella tämä asia on korjattu. Teemme nytten tähän 80 euron korotuksen, jo aikaisemmin olimme tehneet 20 euron korotuksen, eli nyt on 100 euron korotus. Ja minun on kyllä pakko sanoa, että en voi mitenkään yhtyä siihen käsitykseen, että te sanotte täällä näin, että pikku pikku korotuksia. Onko 100 euroa teille pikku pikku korotus?

16.55 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos te sanotte, että 50 miljoonaa on suuri parannuspaketti siihen nähden — 50 miljoonaa — että te olette leikanneet samaan aikaan 700 miljoonaa, niin yhteensä nämä ihmiset jäävät tappiolle 650 miljoonaa euroa. Puhun näistä mittasuhteista. Ja muistutan teitä, ministeri, että viime kaudella me nostimme muun muassa sitä työttömyysturvaa ja teimme etuuskorotuksia yli 300 miljoonan euron edestä.

Puhemies! Hyvä, että tämä tuli puheeksi, koska tämä on aika vakava asia. Täällä nimitäin erityisesti keskusta mutta myös siniset jatkuvasti viikonloppupuheissaan sanovat, että eriarvoisuutta tulee torjua, indeksileikkaukset tulee perua, ja sitten kun käykin riihessä niin, että tätä ei tapahdu, hupsista, leikkaukset jatkuvat eläkkeensaajilta, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, niin sitten vain ollaan, vihellellään ja sanotaan, että eihän tässä mitään, [Puhemies koputtaa] että hyvää politiikkaa tehdään. Joku takuu pitää olla sanoilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

16.56 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyydenhoito on erittäin tärkeä asia, ja kun katselin tätä julkisen talouden suunnitelmaa, niin sieltä palkkatukea ollaan leikkaamassa 143 miljoonaa euroa. Nyt tällä hetkelläkin on käyttämättä työllisyysmäärärahoja erittäin runsaasti, ja kun silti meillä on tämä pitkäaikaistyöttömyys erittäin paha, niin olen jäänyt miettimään, mikä tässä nyt mättää, ettei tämä homma pelitä ollenkaan. Siksi kysyn ministeri Lindströmiltä, kun [Kaj Turunen: Pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt!] — niin, mutta silti se on erittäin merkittävää — pystyisi paljon enemmän käyttämään näitä rahoja hyväksi, jos annettaisiin järjestöille mahdollisuus työllistää paremmin: onko näitä keinoja etsitty, kuinka järjestöt pystyisivät työllistämään ja niitä töitä tekemään, mitkä auttavat yhteiskunnan vähäosaisia saamaan töitä?

16.57 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tuli suora kysymys, niin koetan vastata tähän. Eli se on ihan totta, että palkkatukeen käytettävien rahojen suhteen me olemme joutuneet kannustamaan alueita, että käyttäkää näitä. Meillä on tulossa jopa tämmöinen markkinointikampanja, jolleka jotkut ovat jopa naureskelleet. Mutta tämä on vain faktaa, että alueilla ei tunneta — työttömät eivät tunne eivätkä välttämättä yrittäjät tunne — mitä palveluita TE-hallinnolla on tarjottavana. Sen takia paitsi, että meillä on näitä siirtyviä määrärahoja ollut, jotka on jo jaettu tuonne alueille, meidän täytyy markkinoida, että käyttäkää näitä palveluita, niitä on saatavana. Tämä on osa tietenkin sitten myös tätä aktiivimallikeskustelua ja näitä kolmen kuukauden välein tapahtuvia haastatteluja. Että palveluita on, käyttäkää niitä.

Alueelliset erot on totta kai yksi tekijä, joka tässä pitää ottaa myös huomioon. Senkin takia tässä riihessä tehtiin täsmätoimia liittyen aktiivimallin toimiin, jotka luetaan niiksi aktiivitoimiksi.

Paljon on tehty ja tullaan tekemään, mutta kysyjä on aivan oikeassa siinä, että vielä on parannettavaa.

16.58 Mats Löfström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan kehua hallitusta siitä, että kehysriihessä on keskitytty työllisyyteen. Myönteistä on, että työnvälitykseen ehdotetaan lisää resursseja. On täysin selvää, että tämä on suuri pullonkaula maassamme. Työnvälityksellämme on vähemmän resursseja muihin Pohjoismaihin verrattuna.

Helmikuussa TE-toimistoilla oli 130 000 vapaata työpaikkaa. Vapaiden työpaikkojen määrä on kuitenkin käytännössä suurempi, sillä kasvava määrä vapaita työpaikkoja jätetään ilmoittamatta TE-toimistoille, koska rekrytointi tapahtuu yhä suuremmassa määrin headhuntereiden ja henkilökohtaisten yhteyksien kautta. Nämä vapaat työpaikat eivät näy tilastoissa. Siksi haluan kysyä hallitukselta: miten se suhtautuu tarpeeseen uudistaa työnvälitystä sen sijaan, että vain lisää resursseja?

16.59 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Mehän olemme tekemässä muun muassa kasvupalvelu-uudistusta juuri sen takia, että me saisimme tämän työvoimatoiminnan fiksummaksi kuin mitä se on tällä hetkellä. Tällä hetkelläkin tehdään arvokasta työtä, mutta tämä kenttä on liian pirstaleinen, ja tämä kasvupalvelu-uudistus tähtää siihen, että julkiset, yksityiset ja kolmas sektori paljon tehokkaammin kuin nykyisin tekisivät yhteistyötä ja saataisiin ne voimavarat yhteen, ja tähtäimessä on se, että se työtön tai työvoimaa tarvitseva hyötyisi. Tämä on koko tämän systeemin, koko kasvupalveluidean keskiössä tuolta TE-hallinnon puolelta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Minulle on annettu tehtäväksi uudistaa TE-hallinto, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että TE-hallinto nykyisellään lakkautetaan ja sitten se uudistetaan tätä kautta, että tulee kasvupalveluja ja uusia markkinoita sellaisiin asioihin, joita ei tänä päivänä ole vielä ehkä tunnistettavissakaan.

17.00 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Orpo näytti hyväksyvän tämän SDP:n ison vitosen eli viisi kasvun ja työllisyyden uudistusta, paitsi sen oppivelvollisuusiän noston, johon suhtautuivat kielteisesti myöskin, hämmästyttävää kyllä, opetusministeri Grahn-Laasonen ja edustaja Rossi. Kun kuitenkin lähes 70 000 nuorta on tällä hetkellä koulutuksen, työn ja harjoittelun ulkopuolella, niin tämä on siihen täsmälääke, samoin kuin siihen, että pelkän perusasteen varassa olevilla ihmisillä työllisyysaste on 43 prosenttia — ei se tavoiteltu 73 prosenttia, vaan 43: useampi on työelämän ulkopuolella kuin työelämässä. Kyllä tälle pitää jotain tehdä, ja siihen tarvitaan uudistuksia.

Toki valtiovarainministeri tunnusti, että tämä hallitus ei niitä tee. Se ei osaa, kykene eikä jaksaa. Kyllä me juuri ja juuri kestäisimme tämän vuoden väliajan missään uudistuksissa, mutta ikävä kyllä tämä hallitus on kuitenkin ottanut tehtäväkseen runnoa maahan kalliin ja epäoikeudenmukaisen, kaupallisen sote-järjestelmän. Se tulee maksamaan meille niin monta miljardia, että se voi olla uhkana näille tarvittaville uudistuksille, tälle isolle vitoselle.

17.01 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monenlaiset asiantuntijat ja neuvostot voivat puoltaa vaikka työllisyysnäkökulmasta sitä, että oppivelvollisuuden pidentämisellä luodaan työpaikkoja. Niin varmaankin luodaan. Mutta jos kysytään nuorilta, haluavatko he, että tulee kategorinen lisävuosi, lisää oppivelvollisuutta, [Timo Harakka: Kysyittekö määräaikaaisuutta?] niin vastaus on kyllä hyvin toisenlainen.

Tarvitaan ilman muuta täsmätoimenpiteitä sinne koulutuksen sisälle: 3-vuotiailla on tänä päivänä — se liittyy tietysti varhaiskasvatuksen puolelle ja oppimisen puolelle — sen tyyppistä teknistä osaamista. Itse työntelin puuautoa siihen aikaan. Nuoret kehittyvät niin valtavaa vauhtia, että tässä suhteessa sen oppivelvollisuusiän jatkamisesta minä en ainaakaan löydä sitä vastausta, mitä täällä puhutaan työllisyydestä ja muusta. Minusta koulutukseen sisältöön pitää panostaa, ja sitä myös tuossa omassa puheenvuorossani aiemmin peräsin.

17.02 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rossi sanoi, että pitäisi kysyä nuorilta. No, kysyittekö te nuorilta sitä, suostuvatko he siihen, että alle 30-vuotiaiden pätkätyöt sallittaisiin? Kysyittekö te heiltä, onko tämä teidän mielestänne oikea järjestelmä ja tällainen ikäsyryjä menetely se, mitä tässä kaikkein eniten toivotte? Kyllä minusta näytti siltä, että täällä oli aika monta keski-ikäistä ylittänyttä setämiestä liituralapuvuissaan, jotka tiesivät paremmin, mikä on nuorille hyväksi ja työllisyydelle parempi kuin se, mitä ne nuoret itse mahdollisesti haluaisivat.

On aivan selvää, kuten tässä jo viitattiin talousneuvoston puheenjohtaja, professori Uusitalon laskelmiin, että se on paras mahdollinen uudistus ja investointi, että meillä jokaisella suomalaisella on toisen asteen koulutus vähintään, koska se, mitä tässä tarvitaan, on osaavaa työvoimaa yrityksiin silloin, kun taloudessa menee hyvin. Meidän pitää valmis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

tautua tilanteeseen, jossa jo ehkä kahden vuoden päästä edessä onkin uusi laskukausi, kuten tässä ministeri Orpokin viisaasti tunnusti.

17.03 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä kehyskeskustelu on hivenen hajaantunut erilaisiin pienempiin osiin siitä, mitä on kehysajattelu. Viitataan edustaja Kallin puheenvuoroon. Tässä tulee mieleen myös edustaja Harakan pari kolme puheenvuoroa sitten käyttämä osuus tästä kehysajattelusta ja kehysten tärkeydestä. Se oli erinomaisen hyvä puheenvuoro, kunnes mentiin näihin yksityiskohtiin ja toimenpiteisiin, joissa yhdyin ministeri Orpon mielipiteeseen täydellisesti.

Tulee mieleen vaalitaistelu silloin viime vaalien jälkeen, jolloin hallitus sortui omien esitystensä hylkäämiseen. Kansa toivoi, että tehkää päätöksiä, tehkää joitain päätöksiä, vaikka olisi huonojakin joukossa, mutta päätöksiä täytyy tehdä. Tämä hallitus on tehnyt erittäin voimakkaita, hienoja päätöksiä. Velka-asteemme on pudonnut rajusti. Meillä on talous nousussa, talous on noussut hienosti, työllisyysaste on nousussa. Tämä peruslähtökohhta Suomen kehittymiseen edelleen on olemassa. Tässä on [Puhemies koputtaa] hyviä asioita paljon ollut esillä, ja niitä voidaan [Puhemies: Aika!] tehdä, mutta tämän pohjan täytyy olla kunnossa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pikkuhiljaa kohta siirrytään puhujalistaan, vielä edustaja Multala.

17.05 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka on kyllä täysin oikeassa siinä, että toisen asteen tutkinnon suorittaneilla on hirvittävän paljon parempi työllistymispotentiaali kuin heillä, jotka eivät ole toisen asteen tutkintoa suorittaneet. Tiedämme sen, että osalla tutkinnon suorittaminen jää kesken sen vuoksi, ettei ole taloudellisia resursseja. Tähän hallitus tuo nyt kehysriihessä vastaukseksi oppimateriaalilisän, jota voidaan käyttää toisen asteen oppimateriaalikustannusten kattamiseen.

Huomattavasti suurempi ongelma kuitenkin on se, että meillä on Pisa-tutkimustenkin mukaan peruskoulun päättävistä jopa noin 11 prosenttia, joilla on riittämättömät luku- ja/tai kirjoitustaidot, joilla pystyisi selviytymään toisen asteen suorittamisesta. Tämä on se ongelma, johon meidän pitäisi pureutua, ja itse uskon, että oppivelvollisuusiän pidentäminen ei itsessään ratkaise tätä. Meidän pitää löytää muita keinoja, ja yksi keino on nyt tuotu esimerkiksi tässä lukiolain yhteydessä, kun kehysriihessä päätettiin panostaa opinto-ohjaukseen, ja se ulotetaan jatkumaan myös niihin, jotka keskeyttävät lukiokoulutuksen.

17.06 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vain ihan lyhyesti edustaja Pia Viitaselle ja muille, jotka ovat ihmetelleet tätä hallituksen valintaa: Minusta on ollut oikea valinta, kun on ollut tietty summa rahaa käytössä, kohdistaa se kaikkein pienituloisimpiin ja sitä kautta saada parempi tulos kuin indekseillä. Esimerkiksi takuueläke olisi 22 euroa pienempi, jos ei olisi tätä tietä valittu, ja peruspäiväraha lähes 90 euroa pienempi kuin se on nyt. Eli nämä toimenpiteet on tehty oikeudenmukaisesti sen pienen rahan kanssa, joka on ollut mahdollista tähän käyttää.

Sitten, kun täällä on maa- ja metsätalousministeri paikalla, kysyisin, mikä on aikataulu nyt Euroopan unionissa, kun sieltä ollaan onneksi saamassa direktiivi, jolla epäterveitä kauppapapoja ollaan kitkemässä pois. Milloin siitä saadaan Suomeen lainsäädäntöä? Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

sekseen tämä nivoutuu hyvin elintarvikemarkkinalakiin, nämä pitää sitten yhdessä sovittaa. Mutta tästä olisi hyvä saada pieni selvitys.

17.07 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä rihipäättökset olivat tietysti jatkoa sille kokonaisuudelle, mitä hallitus on tehnyt työllisyyden tavoitteen saavuttamiseksi. Työn verotusta on laskettu, työssäkäyntiä on helpotettu, työttömiä on aktivoitu, ja nyt esimerkiksi nämä päätökset, henkilökohtaisin perustein irtisanomisen helpottaminen käytännössä tarkoittavat sitä, että tuhansista uusista työpaikoista on kysymys.

Ja mitä tulee sitten tähän pitkään työttömänä olleen alle kolmekymppisen määräaikaissuuteen, että sitä ei tarvitse perustella — kun täällä on heitetty tällaista, että ikäsyrynnän kieltö sen estäisi — niin itse asiassa ILO-sopimuksessa määritellään, milloin voidaan poiketa tämäntyyppisesti näistä asioista. Jos silloin on motiivina työllisyyden parantaminen ja uudet työpaikat, näin voidaan tehdä. Toisaalta voidaan kysyä, jos meillä on työeläkemaksut pienemmät yli 55-vuotiailla, syrjitäänkö kaikkia alle 55-vuotiaita työmarkkinoilla. [Puhemies koputtaa] Eivät nämä asiat ole näin yksinkertaisia.

Kun työministeri [Puhemies koputtaa] ei ole paikalla, niin en sitten esitä mitään kysymystä.

17.08 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen meillä oli maatalousneuvoston kokous Luxemburgissa, ja komissaari Hoganin ehdotus eurooppalaisesta direktiivistä epäterveiden kauppatapojen kitkemiseksi sai erittäin vankan kannatuksen ja yksimielisen kannatuksen tuolla neuvoston kokouksessa. Aikataulun osalta on niin, että komissaari haluaa tämän saada tällä kaudellaan ja myös parlamentissa hyväksyttyä niin, että se olisi sitten ensi vuoden aikana jossakin vaiheessa voimassa. Siitä tulisi sitten vuoden siirtymäaika, jolloinka jäsenmaat ovat velvoitettuja laittamaan sen täytäntöön. Ja niin kuin edustaja Anttila totesi, tämä sopii erittäin hyvin tähän meidän omaan kansalliseen hankkeeseemme, joka on hyvin hyvin lähellä sitä, ja sen vuoksi se sai myöskin lisäpontta ja potkua siihen, että meidän kannattaa se sitten ensi vuoden alusta saattaa kansallisella tasolla voimaan.

17.09 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy hieman hämentyneenä sanoa, että kun tätä keskustelua on seurannut, niin mielestäni tämä työmarkkinakeskustelu kuulostaa sellaiselta, mitä on ehkä käyty joskus vuosikymmeniä sitten. Ikään kuin luodaan sellaista kuvaa, että ainoa asia, millä on merkitystä ihmisille, on työpaikan saanti eikä lainkaan se, millä palkalla sitä työtä tekee, millä työehdoilla sitä työtä tekee ja minkälaisia mahdollisuuksia on työn ja perheen yhteensovittamiselle, miten huolehditaan työssäjaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Tämä on äärimmäisen vanhanaikainen lähestymistapa tähän koko aiheeseen.

Sen lisäksi monissa puheenvuoroissa on ikään kuin kyseenalaistettu osaamisen merkitys työllistymiselle Suomen kaltaisessa maassa tulevaisuudessa. [Timo Harakka: Eikö?] Tässähän esitys oppivelvollisuusiän pidentymisestä liittyy siihen, että sellaisten työpaikkojen, joissa pärjää ainoastaan peruskoulun varassa, määrä vähenee koko ajan ja tulee vähemmän yhä kiihtyvämässä tahdissa tulevaisuudessa. Eli oppivelvollisuusiän pidentäminen olisi iso koulutuspoliittinen investointi, jonka idea on huolehtia ihmisten mahdollisuudesta [Puhemies: Aika!] työllistyä myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Hoskonen ja sitten edustaja Kari ja sitten edustaja Mikkonen, ja sitten mennään puhujalistaan.

17.10 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa muistaa tässä työpaikkakeskustelussa se, että työmarkkinat ovat rajusti muuttuneet viime vuosikymmenien aikana. [Li Andersson: Sitä ei kyllä huomaa tästä keskustelusta!] Ennenhän, kun mentiin töihin tutkinnon jälkeen tai jos vaikka sai suoritettua yliopistotutkinnon, saattoi melkein sanoa, että eläkevirkahan se on nyt, mihin minä menin töihin. Tänä päivänä se ei ole enää niin. Tutkimusten mukaan ihminen vaihtaa työpaikkaa 5—6 kertaa uransa aikana, ennen kuin pääsee eläkkeelle. Eli maailma on muuttunut rajusti. Ei se johdu meistä, vaan se on meidän ympärillä muuttunut, emmekä me mahda sille enää mitään. Alle kolmekymppiselle ihmiselle, joka on joutunut työttömäksi, on aivan välttämätöntä, niin kuin kelle tahansa, kaikille niille ihmisille, jotka hakevat uutta työtä, saada se ensimmäinen kosketus työnantajaan.

Kävimme Tornion terästehtaalla talousvaliokunnan kanssa. Siellä oli työhönottaja, joka sanoi, että heille otettiin 700 kesätyöntekijää, nuoria töihin. Hän sanoi, tämä kaveri siellä, se työnjohtaja, että sitä kautta saadaan poimittua sieltä ne ihmiset, jotka todella haluavat tehdä töitä. Heille se on siis näytön paikka. Älkäämme sulkeko sitä porttia, kun se kerran on avattu.

17.12 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyydestä vähän toisen tyyppisiin asioihin.

Kehysriihessä tehtiin päätös 6,5 miljoonan euron siirtämisestä kriisinhallintarahoista vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseen vuoden 2020 jälkeiseen aikaan. Arvostan vapaaehtoista maanpuolustustyötä hyvin korkealle, mutta tämä tasapaino näiden kahden asian osalta tuntuu itsestäni hieman eriskummalliselta. Onko hallituksella ajatuksia jo nyt tässä vaiheessa tehdä joitain linjauksia siitä, että Suomi ei olisikaan Afganistan-operaatiossa isommalla panoksella jatkossa mukana, jos näitä rauhanturvarahoja jo nyt kehyksen rakenteessa siirretään aivan, voiko sanoa, mittakaavallisesti toisen tyyppisiin asioihin, sinänsä tärkeisiin mutta järjestyksessä väärän sortisiin?

Ja sitten toinen kysymys: eikö olisi mielekkäämpää laittaa nyt se vaikkapa 5 miljoonaa euroa kehyksistä rahaa aliupseereiden palkkaamiseen, ammattisotilaitten palkkaamiseen? [Puhemies koputtaa] Tällä hetkellä tätä reikää paikataan sopimussotilailla. Tilanne on huono.

17.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon tähän heti, että ensinnäkään emme me ole tehneet yksiselitteisesti semmoista päätöstä, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen uudistaminen tehtäisiin kriha-rahoilla. Me päätämme ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan kautta sen, miten Suomi osallistuu esimerkiksi Afganistaniin, ja ne linjaukset ovat ensisijaisia. Voi olla, että siinä ulkoministeriön ja puolustusministeriön budjetin sisällä on väljyyttä sen verran, että silloin, jos nämä kriisinhallintaoperaatiot pysyvät ja jos ne laajenevat niin paljon, sitä voidaan sisäisesti suunnata sinne. Mutta ensin tehdään päätös kriisinhallintaoperaatioista, ja sitten mielestäni me olemme sopineet niin, että maanpuolustuksen osalta viimeistään budjettiriihessä, kun on tiedossa tämä kriisinhallintakokonaisuus, katsotaan, miten se maan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

puolustuksen uudistaminen rahoitetaan. — Vähän sekavasti tämä nyt ehkä tuli, mutta noin yksiselitteisesti sitä ei ole tarkoitettu päätetyksi.

Ja sitten lyhyesti vielä: Otitte esille tämän upseerien palkkaamisen. Siinä kokonaisuutena Puolustusvoimien määrärahoja on tämän hallituskauden ja kehyskauden aikana lisätty niin paljon, muun muassa valmiuden ylläpitorahoja viimeiseksi 50 miljoonaa, aikaisemmalta ajalta Kanervan ryhmän linjaukset 150 miljoonan kehyskorotuksesta ovat pohjissa, plus vielä nämä suuret hankinnat, joten eivätkö he pystyisi — ainakin valtiovarainministerinä ajattelen, että jotain pystyy — varmasti sieltä sisältäkin katsomaan.

17.14 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen metsä- ja bioteollisuus kasvavat melkein räjähdysmäistä vauhtia tällä hetkellä. Se merkitsee sitä, että tulee aika paljon paineita myöskin siihen, että tarvitaan metsästä puuta, ja se aiheuttaa siis paineita myöskin vanhojen metsien tilanteelle ja myöskin ylipäättään metsien kunnolle, koska tulee aika paljon uusia istutusmetsiä ja nämä nuoret metsät eivät ole ympäristön ja luonnonsuojelun kannalta niin arvokkaita kuin vanhat metsät. Kysyisin valtiovarainministeriltä tässä, kun hän on paikalla, millä tavalla hän näkee tämän Suomen metsien tilanteen ja muun muassa Metso-ohjelman rahoituksen, jotta edes siihen tavoitteeseen päästään, joka on nyt asetettu seuraavaksi tavoitteeksi metsien suojelun osalta.

17.15 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä tuohon äskeiseen edustaja Salolaisen puheeseen, ja haluan muistuttaa, että se, että Metso-rahoja on nyt vähän nostettu, on sinänsä hyvä asia, mutta tietysti me olemme aivan eri tasolla kuin mitä me olimme viime hallituskauden aikana ja vielä sen viimeisenkin vuoden aikana. Että siinä mielessä se on aika riittämätöntä.

Mutta sitten haluan muistuttaa hallitusta siitä, että vaikka on erinomainen asia, että työllisyys on kasvanut, niin on harhaa luulla, että se pelkästään poistaa eriarvoisuutta. Meidän täytyy huolehtia niistä kaikista heikoimmassa asemassa olevista: opiskelijoista, eläkeläisistä ja niistä työttömistä, jotka eivät työllisty. On hyvä, että nyt tehtiin korotuksia kaikkein pienimpiin päivärahoihin, mutta se ei riitä. Meidän täytyy huolehtia siitä, että kaikki pysyvät mukana, ja me emme saa antaa eriarvoistumisen edetä, sillä on hyvin vaikea palata takaisin siihen Suomeen, jossa kaikilla on samat mahdollisuudet hyvään elämään, jos annamme kuilun kasvaa.

17.16 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että valtiontalouden tasapainotustarpeet ovat nyt viimevuotista maltillisempia, koska työllisyys on kehittynyt ja piristynyt maailmantalouden hyvän vireen myötä. Mutta valitettavasti tämä hallituksen väkipakolla kokoon kasaama maakunta-sote-uudistus ja erityisesti siihen keskeisesti liittyvä keskeneräinen valinnanvapausmalli uhkaavat mitätöidä tämän vaalikauden aikana tehdyt kipeätkin säästötoimenpiteet. Hallitus ei ole halunnut kuunnella asiantuntijoiden varoituksia valinnanvapausmalliin sisältyvistä riskeistä, ei myöskään kokoomuksen eduskuntaryhmän riveistä kuuluvia vakavia huolia. 3 miljardin euron säästötavoitteen saavuttamiseen ei usko enää hallitus itsekään, kansalaisista puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Kehysriihen seurauksena hallitus päätti suunnata yhteensä 200 miljoonaa euroa valinnanvapausmallin pilotointiin ja kokeiluihin, mutta kokeilut aloitetaan vasta valinnanvapauslainsäädännön tultua hyväksytyksi. Tämä järjestys on täysin takaperoinen. Esimerkiksi yksityisen työterveyshuollon asiakkaiden käyttäytymistä ei osata vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

lä ennakoida, ja seurauksena voi olla miljardilasku veronmaksajille. Kysyisinkin ministeriltä: miksi hallitus haluaa ottaa sote-uudistuksessa näin järeän, kovan mittaluokan riskin?

17.18 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri on finanssiministeri ja on hyvin perillä niissä asioissa. Maanpuolustuksen asiat voivat olla välillä vähän komplikantteja. Tässä edustaja Kanervan johtamassa työryhmässä viime kauden lopulla päätettiin tasokorotuksesta ja valmiuden nostosta, ja näille rahoille löytyi muuta käyttöä kuin henkilöstömäärän lisääminen. Valmiuden lisääminen lisää työpainetta, ja henkilöstö on jo tällä hetkellä Puolustusvoimissa suorituskyvyn äärirajoilla. Työuupumus valtaa alaa huolestuttavissa määrin ammattikunnassa, jossa työturvallisuuden monista syistä johtuen pitää olla taattu, monellakin hyvällä perusteella.

Puolustusministeri Niinistön blogista viime perjantailta, 13. päivä: ”Puolustusministeriön kehyksissä sotilaalliseen kriisinhallintaan varattuja rahoja siirretään 6,5 miljoonaa euroa vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseen.” Pidän tätä linjausta ontuvana. Meidän pitää ensiksi huolehtia kriisinhallinnan tulevaisuudesta, [Puhemies koputtaa] se on ilmeisesti hallituksen tämän kevään listalla, ja myös Puolustusvoimain henkilöstön jaksamisen [Puhemies: Aika!] pitää olla keskiössä.

17.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta voi hyvin hoitaa puolustushallinnon asioita, niin täytyy ne finanssitkin ymmärtää, miten päin tämä menee. Vielä, ettei jää väärää käsitystä, haluan kiinnittää huomion siihen, että kun katsoo hallinnonaloja vierekkäin, niin tämä hallitus on käyttänyt erityisen paljon resursseja ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden varmistamiseen, ja niihin syyt ovat ilmeisiä. Ehkä viittasin enemmän siihen, että ihan kaikkeen ei ole nyt kehyksistä varaa löytynyt, ja siksi ehkä tämä yksi asia, jonka nostitte esille, tämä palkkaus, jäi tekemättä. Mutta viittaan kuitenkin vielä määrärahan tasoon: sen sisällä voi hallinnonalalla aina liikkua ja hakea myöskin sisällä niitä tärkeämpiä kohteita. Mutta sitten minä olen täysin samaa mieltä siitä, toistan sen vielä, että ensin me teemme päätökset kriisinhallinnasta, sotilaallisesta kriisinhallinnasta, niistä operaatioista, joissa Suomi on, arvioidaan ne määrät, mitä niissä tarvitaan, ja sen jälkeen pohditaan sitten kokonaisuutta.

Vielä lyhyesti, puhemies, edustaja Salolaisen tärkeään kysymykseen Metso-ohjelman rahoituksesta. On aivan selvää, että tilanteessa, jossa meidän metsien käyttö, puun käyttö kasvaa miljoonilla kuutioilla jo valmistuneitten ja käynnissä olevien investointien kautta, meidän metsien luonnon monimuotoisuus on huolenaiheena ja oikeana huolenaiheena. Siksi hallitus on lisännyt tällä kaudella merkittävästi määrärahoja ja palauttanut määrärahoja Metso-ohjelmaan. Ymmärrän hyvin tämän, sanottaisiinko, luontoväen huolen siitä, että niiden rahojen taso pitää pitää riittävällä tasolla, jotta tämä koko ajan kasvava metsien käyttö pystytään kompensoimaan myöskin luonnon monimuotoisuuden suojelemisena, ja tähän asiaan [Puhemies koputtaa] pitää kiinnittää jatkotyössä huomiota.

17.21 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tavion puheenvuoroon näistä valinnanvapauspiloteista. Tiedättekökin varmaan sen, että viime vuonna pystyttiin käynnistämään sen 30 miljoonan turvin nykyainsäädännön mukaan kokeiluja, taitaa olla nyt, olisiko, kuudessa maakunnassa. Mutta vuosi sitten kesällä perustuslakivaliokunta sanoi, että näitten varsinaisten valinnanvapauspilottien kriteereistä pitää säätää laissa, ja meillä on täällä nyt tämä laki käsittelys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

sä. Sen takia emme ole voineet käyttää sitä aiemmin varaamaamme 100:aa miljoonaa euroa vielä tässä vaiheessa näihin varsinaisiin valinnanvapauspilotteihin. Juuri näin on, että 1.7., kun lait ovat tulleet voimaan, näitä pilotteja voidaan käynnistää.

Sen lisäksi kehysriihessä päätimme lisätä myös tätä valinnanvapauspilottien rahoitusta 100 miljoonaa eli yhteisesti 200 miljoonaa. Tiedätte, että kaikki maakunnat ovat hakeneet valinnanvapauspilotteihin. Itse ainakin katson ja hallituksessa katsotaan, että se on hyvää toimeenpanoa, että me saamme valinnanvapauden toteuttamisesta jo tässä vaiheessa, tänä vuonna, ensi vuonna ja seuraavana vuonna, kokemusta ennen kuin ne ovat sitten sen mukaisesti, mitä laissa säädetään, velvoittavina maakunnille.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: No niin, nyt tulkitsen, että olemme valmiita siirtymään puhujalistaan.

17.22 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus aloitti oman taipaleensa tilanteesta, jossa kestävyysvaje oli lähes 10 miljardin luokkaa. Siitä on kiritty tähän päivään niin, että meillä kehysriihessä 2018 oli mahdollisuus katsoa oikeudenmukaisia tulonsiirtoja ja myöskin jakovaraa niille ihmisille ja väestöryhmille, jotka sitä kaikkein eniten tarvitsevat.

Kehysvajeen kurominen umpeen on teettänyt paljon töitä. Tietysti niitä vaalikauden alun leikkauksia on vaikea niellä, ja niistä vielä tänäänkin ollaan täällä salissa nikoteltu, mutta se on pistänyt pyörät pyörimään niin, että rinnalla on tehty isoja rakenteellisia uudistuksia esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen ja koulutukseen ylipäätänsäkin, puhumatkaakaan siitä, että sosiaali- ja terveystaloudet ja maakuntahallinto uudistetaan.

Me olemme vahvasti sitä mieltä, että työllisyyteen tehdyt parannukset ovat osuneet maaliin. 90 000 uutta työllistä tässä tilanteessa on hyvä asia. Kun puhumme työllisyydestä, niin tässä salissa hyvin vähän tänään on puhuttu kohtaanto-ongelmasta. Meidän kasvun esteemme etenkin biotaloudessa, matkailussa Itä- ja Pohjois-Suomessa on osaavan työvoiman saatavuus, ja siksi tähän asiaan on puututtava nyt seuraavien vuosien aikana, että matkailu, joka kasvaa Lapissa 20 prosenttia tähän kuluvaan vuoteen nähden, ei esimerkiksi jää työvoimapulasta kiinni.

Me laitoimme paljon varaa siihen, että talouden kasvu kuuluu siis kaikille. Velkaantumiselle tulee stoppi muutamien vuosien päästä, kun se lähentelee sellaisia lukuja, joita emme ole nähneet koskaan. Kyllä meidän täytyy sanoa, että sitä velkataakkaa on seuraavillakin sukupolvilla maksettavana.

Hallituksen kaikkein isoimmat uudistukset on vietävä maaliin. Sosiaali- ja terveystaloudista sinänsä voidaan sanoa, että meidän tehtävämme on leikata sosiaali- ja terveystaloudiden kasvun mittaa, mutta säästöjä minäkään en sieltä odota aivan ensimmäisten vuosien osalta. Maakuntauudistuksessa on kääntymässä historiallinen lehti, jossa oikeasti saamme Suomeen kolmiportaisen hallinnon, ja se on hyvä asia. Tämän vaalikauden aikana isoja uudistuksia on tehty ammatillisen koulutuksen osalta, ja nyt tulee lukion uudistus.

Arvoisa puhemies! Kehysriihen perusturvan paketti on oikeudenmukainen. Tietysti voidaan aina sanoa, että summat ovat pieniä, mutta jakovaraakaan ei ollut tämän enempää, koska velaksi elämiselle on löydyttävä loppu. Siksi tehtiin parannuksia erityisesti pienituloisille ja heikompiosaisille. On esitetty kritiikkiä, miksi indeksien palauttaminen ei ollut listalla. Indeksien palauttaminen olisi tarkoittanut kaikille etuuksiin vain muutaman euron korotuksen kuukaudessa, kun nyt kohdennettiin nämä jakevarat erityisesti sinne, missä nii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

tä tarvitaan. Pidän tärkeänä, että kun takuueläke nousee aikaisempien päätösten mukaisesti jo 40 eurolla kuukaudessa, pienimmät äitiys-, isyys-, vanhempainpäivärahat ja sairauspäivärahat 80 eurolla kuukaudessa, niin nämä olivat juuri niitä oikeudenmukaisia ratkaisuja, joissa kohdennettiin perusturvaa sinne, missä sitä kaikkein eniten tarvitaan. Lääkekuluja pienennetään alentamalla vuosiomavastuuta, ja tämä on juuri oikea kohdennus.

Koulutuksesta nostan ainoastaan toisen asteen oppimateriaalilisän, vähävaraisuusmomentin, joka on 46 euroa kuukaudessa, josta on tässä salissa hyvin hyvin paljon väännetty, miten saadaan toinen aste aidosti ja oikeasti maksuttomaksi, ja nyt se kohdennetaan niin, että pienituloiset ja vähävaraiset perheet saavat erityisesti tämän tuen käyttöön.

17.28 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Hallitus ansaitsee kiitokset hyvistä päätöksistä viime viikon kehysriihessä. Kehyskauden kannalta tärkein päätös oli ehdottomasti se, että talouden vahvasta ja laaja-alaisesta kasvusta huolimatta hallitus ei sortunut vaalivuosille tuttuun jakovarapopulismiin. Hallitusohjelmassa pysyttiin, ja hyvä niin. Samalla helpotettiin tulevien päättäjien asemaa 2020-luvun isojen taloushaasteiden edessä. Toiseksi, aivan kuten monessa aiemmassa puheenvuorossa on todettu, hallitus käytti pienen taloudellisen liikkumavaran vastuullisesti. Merkittäviä panostuksia tehtiin muun muassa muuntokoulutuksen lisäämiseen, jotta yhä useampi työtön suomalainen voisi palata työmarkkinoille. Lisäksi hyvä uutinen oli se, että hallitus panostaa viimeisenä vuoteen erityisesti ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen. Kaikkia näitä toimia tarvitaan, jotta meidän vaatimatonta työllisyysastetta saataisiin lähemmäksi muiden Pohjoismaiden tasoa.

Arvoisa puhemies! Kolmas iso kiitoksen kohde on hallituksen kehysriihessä ottamat rohkeat askeleet Suomen uudistamisessa. Erityisesti iloitsen norminpurussa otetuista isoista ja pienistä askeleista kohti vapaampaa Suomea, ja siitä erityiskiitos meidän dynaamiselle norminpurkuryhmälle, jossa mukana olivat muun muassa edustajat Turunen ja Ala-Nissilä. [Olavi Ala-Nissilä: Kyllä!]

Yritysten toimintaympäristöä ja työllistämisen edellytyksiä parannetaan nyt muun muassa poistamalla peruspääomavaatimus osakeyhtiöltä sekä keventämällä yrittäjiä ärsyttävää lupakorttiviidakkoa. Pk-yritysten työllistämiskynnystä halutaan alentaa irtisanomissuojaa helpottamalla. Vastaavasti suomalaisten arki helpottuu muun muassa siten, että jatkossa ajokortin voi saada jopa kännykkään tai että yleisötapahotumien lupakäytäntöihin on tulossa helpotuksia. Tämän ohella opiskelun kynnystä madalletaan. Ylioppilastutkintojen uusimiskertojen rajoitteet poistuvat, ja jatkuva opiskelijavalinta tulee mahdolliseksi korkeakouluissa.

Merkittäviä uudistuksia laitetaan vireille myös hallinnon toimintatapojen uudistamisessa. Niistä keskeisin on päätös aloittaa hallituksen esitysten laatimisohteen päivitys. Tässä yhteydessä huomio pitää kiinnittää EU:sta tulevan sääntelyn kansalliseen soveltamiseen. Varmuuden vuoksi tehtävästä kansallisesta lisäsääntelystä on päästävä jatkossa eroon.

Arvoisa puhemies! Roomalaisen filosofi Senecan mukaan ihmiset voidaan jakaa kahteen ryhmään: niihin, jotka kulkevat edellä ja saavat aikaan, ja niihin, jotka kulkevat jäljessä ja arvostelevat. Tämä viisaus pätee hyvin myös tänään käytyyn keskusteluun ja koko vaalikauteen. Nykyinen hallitus on halunnut kulkea edellä ja on saanut paljon hyviä uudistuksia aikaan, kun taas erityisesti vasemmisto-oppositio on keskittynyt silmien ummistamiseen muuttuvan maailman tarpeilta ja täten vastustanut kaikkea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Onneksi vastuullisia poikkeuksiakin löytyy. Nostan tässä esille erityisesti edustaja Ihalaisen tammikuisen pohdinnan siitä, että ammattiyhdistysliike voisi ottaa johtovastuun työllisyyden kannalta keskeisen paikallisen sopimisen edistämiseksi. Lisäksi muun muassa edustaja Skinnari on ainakin aiemmin kannattanut pienten yrittäjien työllistämisen helpottamista henkilöperusteisen irtisanomissuojan sääntöjä rukkaamalla. Tämänäyttypisiä uudistajia, oppositio-uudistajia, Suomi tässä ajassa myös tarvitsee.

17.32 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Alkavan kehyskauden ehkä suurin epävarmuustekijä on sote-uudistus. Kun olemme valtiovarainvaliokunnassa kuunnelleet asiantuntijoita talouden näkökulmasta, niin kyllä päivä päivältä on kasvanut järkytys siitä, minkälaisen pommin kanssa olemme tekemisissä. [Olavi Ala-Nissilä: Edustaja liioittelee!] Me olemme saaneet ilmi lähes päivittäin uusia asioita, jotka ovat hintalapultaan satoja miljoonia euroja. Muutama esimerkki:

Työterveyshuollon piirissä on valtava määrä suomalaisia. Nyt on mahdollista, että heistä merkittävä osa tulee julkisen terveydenhuollon piiriin sote-uudistuksen kautta. Tämän kustannusarviota ei kukaan ole rojhennut arvioida.

Opiskelijaterveydenhuollon puolella on samantapainen tilanne. Sieltä saattaa tulla jopa satojatuhansia opiskelijoita. Tietysti he nykyisinkin ovat osittain julkisen terveydenhuollon piirissä, mutta saattavat tulla tähän sote-järjestelmään ja sitä kautta tuoda sinne arvaamattoman suuren laskun.

Kolmantena ryhmänä ne, joilla on yksityinen vakuutus, saattavat sen irtisanoa. Miksi pitää vakuutusta omilla varoillaan, jos yhteiskunta tarjoaa saman edun julkisin varoin? Siitäkin voi tulla erittäin iso lasku tähän järjestelmään.

It-järjestelmän luominen maksaa arvaamattoman paljon. Tiedämme sen, että tällä hetkellä it-asiantuntijoista on maassa kova puute, ja tässä tarvitaan nopeassa aikataulussa valtava porukka tekemään järjestelmiä. Eivät he tule ilmaiseksi. Lisäksi koko järjestelmän luominen on vaikea työmaa ja aiheuttaa ainakin kertatasolla 1—2 miljardin lisäkustannukset. Tällaisen arvion olemme kuulleet — pitääkö paikkansa, tuskin sekään.

Apotti tuli nyt esille, sen ongelmat ja kustannusvaikutukset.

Edelleen palkkojen harmonisoinnissa on nyt puhuttu jo 700 miljoonasta eurosta viimeisen tuomioistuinratkaisun myötä.

Sitten on aika heikosti arvioitu ihmisten käyttäytymisen muutoksia, sitä, tuleeko ylihoitoa, joka aiheuttaa kustannuksia, ja niin edelleen.

Kaikista näistä ja monesta muusta mainitsematta jättämästäni asiasta johtuu se, että todellakin hallituksella — tai oikeastaan seuraavalla hallituksella — on sylissään aikamoinen pommi, joka saattaa laueta tämän kehyskauden aikana vuoteen 22 mennessä.

Sote-uudistukseen ja maakuntauudistukseen liittyvissä hallituksen esityksissä valinnanvapauksineen ja niin edelleen taitaa olla 2 500 sivua. Noissa esityksissä ei ole näitä kustannuksia arvioitu, ei ihmisten käyttäytymistä, ei näitä mahdollisia muutoksia, jotka saattavat tuoda nämä satojen miljoonien ja yhteen laskien miljardien kustannukset. Miten hallitus on tähän varautunut? Se aikoo leikkurilla hoitaa, hallinnollisilla päätöksillä, määrärahakikkailulla, että menot eivät saa kasvaa. Silloinhan, jos näin tapahtuu, palveluja on pakko ajaa alas. Maakunnat ovat konkurssissa välittömästi, jos tällä tiellä mennään ja hallinnollisiin päätöksiin edetään, tai sitten jätetään ihmiset hoitamatta, mikä on perustuslain 19 §:n vastaista. Näin ei voida tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Tämä on suuri kysymys, jota todellakin eduskunnan pitäisi kiireesti tarkastella. Valtiovarainvaliokunta on pyytämässä — toivon mukaan lähipäivinä — ministeriöltä selkeät laskelmat, arviot näistä kustannuksista ja uudistuksen kokonaiskustannuksista. Hallituksen tulee antaa eduskunnalle perustellut arviot uudistuksen kustannuksista, jokaisen uudistuksen kustannuksista ja ennen kaikkea tämän uudistuksen, joka on kooltaan historiallisen suuri ja koskettaa koko kansaa, koska tässä uudistuksessa on kysymys meidän terveydestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Se ei saa mennä niin, että yksityiset kansainväliset yritykset vievät rahat ja järjestelmä pettää julkisen talouden puolelta.

17.38 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Tulin tänne hallituksen puolelle puhumaan — yleensä puhun tuosta toisesta puhujapöytästä — mutta valitettavasti tässä on enää kolme hallituksen edustajaa jäljellä. Toivottavasti muutkin kuulevat tv-kameroiden ja muiden tapojen kautta, ja tämä toki jää myös pöytäkirjoihin.

Arvoisa puhemies! On siis totta, että Suomen talouskehitys on ollut vahvaa. Se on ihan totta, mutta on aiheellista kysyä, kuinka suuri osa tästä on hallituksen ansiota. Ja tämä on vakava kysymys muun muassa edustajille, jotka täällä istuvat: mitä tämä hallitus on tällä kaudella oikein tehnyt? Hallitus on tehnyt muutamia pieniä toimia, sitten hallitus on tehnyt kiisteltäviä toimia, kuten aktiivimallin ja kikyn, mutta ei mitään, joka olisi saanut tämän taloudellisen tilanteen seuraavalle tasolle. Te olette olleet todella onnekkaita siinä, että maailmantalous on ollut isona apuna, kun mietitään Suomen talouden kehittymistä. Te olette olleet hyvin onnekkaita, ja tämä on auttanut valtavasti Suomea. On hyvä, että se on auttanut Suomea, mutta kuinka paljon tämä on teidän ansiotanne, se on toinen kysymys.

Hyvistä talouslukuista te olette saaneet hyviä iskulauseita, mutta mieleen muistuvat hallituksen toimien sijaan ne suuret uudistukset, jotka ovat jääneet tekemättä, esimerkiksi perhevapaa-uudistus, yritystukileikkausten epäonnistuminen. Eli mieleen muistuvat ne uudistukset, joita te ette ole saaneet aikaiseksi. Toki tulee mieleen myös tämä sote-uudistus ja sen tilanne, jossa te tavoittelette 3 miljardin säästöjä mutta jossa lopputulos voi aika monen asiantuntijan mielestä olla niin, että se ei tuo säästöjä, vaan se voi jopa lisätä menoja.

Itse asiassa nyt, kun puhutaan kehysriihestä, te olette laittamassa pieniä laastareita esimerkiksi eriarvoisuuden torjuntaan. Se on hyvä asia, mutta ne eivät ole todellakaan riittäviä. Teidän kaikki toimenne, joilla eriarvoisuutta on syvennetty, pysyvät: subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen, leikkaukset peruskouluista ja niin edelleen. Suomi ansaitsisi paljon parempaa, inhimillisempää ja kunnianhimoisempaa talouspolitiikkaa.

17.41 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Den höga arbetslösheten och låga sysselsättningsgraden i vårt land är det största hotet mot vårt välfärdssamhälle. Jag vill berömma regeringen för att man haft fokus på sysselsättningen i ramrian. Sysselsättningsgraden måste upp, och 72 procent kommer mycket snart att vara otillräckligt som målsättning eftersom den demografiska utvecklingen i kombination med låga födelsetal och utflyttning av ung högutbildad arbetskraft och relativt låg arbetskraftsinvandring snabbt ökar på försörjningskvoten.

Det här var den sista egentliga ramrian under regeringsperioden. Därför var det inte att vänta några nya förslag på större strukturella reformer, även om tidpunkten för att göra dem nu i övrigt är rätt. Det är mycket enklare att göra strukturella reformer då ekonomin växer och den privata sektorn skapar många nya jobb som nu. Jag hoppas att regeringsför-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

handlingarna efter nästa riksdagsval kommer att ha kraftigt fokus på sysselsättningen, arbetsmarknaden och strukturella reformer, inklusive en familjereform.

Det är positivt att ramrian beslutat att arbetsförmedlingen föreslås få mer resurser. Det är alldeles uppenbart att det här är en stor flaskhals i vårt land. Vår arbetsförmedling har mindre resurser i jämförelse med övriga nordiska länder. I synnerhet från Danmark finns det mycket att ta lärdom av. Den aktiva arbetsförmedlingen är en hörnsten i deras flexicurity-modell.

I februari fanns 138 500 lediga jobb vid arbets- och näringsbyråerna. Andelen lediga jobb är dock i praktiken ännu större eftersom ett växande antal lediga platser inte alls anmäls till byråerna. Finlands jubileumsfond Sitra har tidigare uppskattat att antalet lediga jobb är betydligt större än den offentliga statistiken. Eftersom allt mer rekrytering sker via headhunters och personliga kontakter syns dessa lediga jobb inte i statistiken.

Med tanke på den utvecklingen och att många jobb aldrig anmäls till arbets- och näringsbyråerna är det inte tillräckligt att enbart skjuta till mera resurser, även om det i sig är bra. Arbetsförmedlingen borde också reformeras och förnyas så att den blir bättre på att coacha, ställa krav och snabbare få in dem som förlorat jobbet till en ny arbetsplats eller utbildning. Här tror jag att privata aktörer kunde vara ett bra komplement till den offentliga arbetsförmedlingen.

Regeringens förslag till ändring av arbetsavtalslagen för mindre företag är också välkommet då det sannolikt kommer att göra steget mindre för småföretag att anställa. Det är ett viktigt och konkret stöd för småföretag.

Ärade talman! Ett stort problem på den finländska arbetsmarknaden är att så många män över 50 år är utan arbete. Det är en utsatt grupp som ofta blir friställda i samband med samarbetsförhandlingar. Det här är ett stort problem eftersom denna grupp varit sårbar och lätt fallit ut från arbetsmarknaden. Det är något Finland inte har råd med. Just eftersom vi har låga födelsetal, relativt liten arbetskraftsinvandring och en gammal befolkningsstruktur behöver denna grupp också hållas kvar i arbetet. Då man fyllt 55 år är man inte på något vis gammal, man har många goda år kvar i arbetslivet, eller till och med en hel karriär att kunna göra fortfarande. Det skulle vara intressant att höra om regeringen funderat på åtgärder för hur man bättre ska hålla kvar denna grupp i arbetslivet och minska sårbarheten för just den här gruppen. Arbetslöshetssiffrorna för denna grupp är betydligt större i vårt land än i exempelvis Sverige.

Arvoisa rouva puhemies! Maamme työllisyystilastoissa on nähtävissä suuria alueellisia eroja. Ahvenanmaalla työllisyysaste on yli 80 prosenttia, myös Pohjanmaalla työllisyysaste on korkea, 75 prosenttia, kun taas vastaava luku koko maassa on keskimäärin 70 prosenttia. Aikooko hallitus tarkastella suurten alueellisten erojen syitä ja taustatekijöitä? Onko eri alueilla olemassa parhaita käytäntöjä, joita voisi lainata?

Ärade talman! Avslutningsvis: Det skulle vara viktigt att lära av varandra och se om man kan ta lärdomar från de orter där man lyckats bäst med att få upp sysselsättningen. Sysselsättningen är en ödesfråga för vårt land.

17.46 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on jo pitkään käyty keskustelua hallituksen kehysriihen tuloksista, ja sen takia keskitynkin tässä maatalouteen ja sitten vähän eduskunnan työtapoihin tai työskentelyyn täällä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Maatalouden vakavaan kannattavuuskriisiin tuotiin kehysriihessä helpotuksia lisäämällä luonnonhaittakorvauksiin 10 miljoonaa euroa, jottei niitä tarvitse leikata. Lisäksi tautivapauden turvaamiseksi kehysriihessä päätettiin lisätä Eviran ja Tullin resursseja afrikkalaisen sikaruton torjuntaan.

Hallituksen tavoitteena on, että satovahinko- ja kasvintuhoojavakuutukset vapautuisivat verosta. Tätä valmistellaan parhaillaan valtiovarainministeriön työryhmässä. Viljelijöiden taloudellinen tilanne on edelleen erittäin vaikea. Katopellot muistuttavat viime syksyn kurjasta tilanteesta. Hallitus on 25 miljoonalla eurolla tulossa vastaan tuottajien ahdinkoa. Se on erittäin tervetullutta, mutta rehellisyyden nimissä on pakko todeta, että lisää tarvittaisiin. Siksi toivonkin, että tulevassa hallituksen budjettiriihessä syksyllä katsotaan, onko mahdollista vielä löytää viljelijöille vastaantuloa, koska se olisi todella tarpeen. Toivottavasti nyt alkava kevät on sääolosuhteiltaan parempi, että päästäisiin kunnan kasvun alkuun.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus on kyennyt päätöksillään tasapainottamaan valtiontalouden, vaikka tehdyt päätökset ovat olleet kovia. Nyt niitä päätöksiä on kyetty pahimpien epäkohtien osalta korjaamaan tässä kehysriihessä. Tätä työtä tarvitaan vielä jatkossakin. Oikeudenmukaisuus, heikommista huolehtiminen mittaa koko hyvinvointiyhteiskuntamme toimintakykyä.

Tässä yhteydessä haluan muistuttaa, että viikonlopun kierroksilla tuolla maakunnassa tuli nimittäin selkeää palautetta eduskunnan keskustelukulttuurista. Liian moni sanoi minulle, että en enää katso kyselytunteja enkä muutenkaan katso politiikkaa, koska tuntuu siltä, että täällä liian paljon riidellään. Siksi toivon, että me kunnioittaisimme toinen toisiamme debateissa ja puheenvuoroissamme, koska se puolestaan mittaa omaa arvovaltaamme kansalaisten ja äänestäjien silmissä.

Meiltä poliitikoilta odotetaan ei toistemme sättimistä vaan asiaperusteista ja rakentavaa yhteistyötä tavoitteena edistää yhdessä tehden Suomen kansalaisten parasta. Oppositioikin voi isänmaatamme rakentaa antamalla rakentavaa kritiikkiä hallituksen esityksiin, mutta sen sijaan se, että kaikki ammutaan alas, ei ole sitä, mikä on oikein. Kansalaisille on tullut sellainen kuva, että nyt kaikki, mitä hallitus on tehnyt, on opposition silmissä kaikkea muuta kuin hyväksyttävää. Tämä tapa vie opposition toiminnalta uskottavuuden. Sitä kannattaa miettiä.

Oma vaihtoehto hallituksen politiikalle onkin oppositiolle paras tapa haastaa hallitusta. Suosittelen, että meistä jokainen hakee rakentavan keskustelukulttuurin eväät kansanvalan uskottavuuden lisäämiseksi, koska tämän talon arvostuksesta riippuu suoraan se, miten kansalaiset vaaleihin lähtevät. Siitä meillä kaikilla on yhteinen vastuu. — Kiitoksia.

17.50 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Anttila sanoi, on hyvä, että käymme luontevasti hyvää keskustelua myös kehysriihestä — positiiviset asiat esille ja tietysti ne aukot ja ongelmakohdat myös, tasapuolisesti.

Olihan tässä hallituksen esityksessä, kehysriihessä, hyväkin asioita mutta hyvin pieniä siivuja moneen tahoon, joten mikään ei tule kunnolla hoidetuksi. Kehysriihi ei liikaa positiivisia yllätyksiä tarjonnut, valitettavasti. Hallituksen rikkaita suosiva, EU- ja maahanmuuttomyönteinen politiikan linja sai jatkoa. Sen sijaan tavalliset työssä käyvät ja köyhät kansalaiset eivät kehysriihen päätöksistä paljoa kostuneet.

Hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa nähdään väestön ikärakenne uhkana ja todetaan talouden kasvun jäävän tuottavuuden kasvun varaan. Muun muassa tästä johtuen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

hallitus ei usko, että nykyisen lainsäädännön mukaiset kansalaiselle tarjottavat palvelut ja etuudet olisivat enää mahdollisia pitkällä aikavälillä. Näin keskusta—oikeisto-hallituksemme perustelee säästötoimiaan. Turhaa joukkojen on lähteä kentälle, jos on jo ennen alkuvihellystä liikenteessä tappiomielialalla. Ymmärrän, ettei mahdottomia sovi kuvitella ja pilvilinnoissa leijaila, mutta on tehtävä sellaisia päätöksiä, jotka mahdollistavat pitkällä tähtäimellä mahdollisimman monelle suomalaiselle mahdollisimman hyvän elämänlaadun. Oikeudenmukaisempaa politiikkaa haluaisin.

Hallituksen säästöt vaikuttavat kipeästi monen suomalaisen arkeen. Hallitus näkee hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen rahoittamisen riskit suurena uhkakuvana, mutta sen sijaan Euroopan unionin mukana kasvavia talousvastuita vähätellään. En voi ymmärtää tätä yksisilmäistä EU-myönteisyyttä, jossa uhat ja riskit halutaan lakaista vähin äänin maton alle.

Hallitus harjoittaa ylipäättänsä melko löysää ja vastuutonta maahanmuuttopolitiikkaa. Turvapaikanhakijoihin liittyvät menot ovat valtavat, ja monia välillisiä kustannuksia on miltei mahdoton arvioida. Lisäksi hallitsemattomasta maahanmuutosta seuraa yhteiskunnallisia ongelmia, ja tämä pitää ottaa todella vakavasti. Peräänkuulutamme kehysvaihtoehdossamme, me perussuomalaiset, tehokkaampaa palautusjärjestelmää maahanmuuttajille, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen, ja myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden talteenottoa, kun he ovat vaaraksi yhteiskunnalle.

Perussuomalaiset puolustavat suomalaista työtä ja yrittäjyyttä. Olemme erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten asialla, koska ne muodostavat pohjan talouskasvulle ja luovat työpaikkoja. Meillä ei ole varaa kampittaa aloittelevia yrityksiä byrokratialla ja verotuksella, sillä täältä valuu jo nyt liikaa liiketoimintaa Viron suuntaan. Esitämme kehysvaihtoehdossamme työllisyys- ja yrittäjyyspaketissa muun muassa arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostoa ja Viron yhteisöveromallin kokeilua sekä kannatamme parannuksia yrittäjien työttömyysturvaan. Vastustamme työmatkakustannusten kasvattamista esimerkiksi haittaverolla. Työvoiman liikkuvuus on tärkeä asia. Autoiluun liittyvät kustannukset voivat hankaloittaa osaajien rekrytointia esimerkiksi Uudenkaupungin autotehtaan tapauksessa.

Arvoisa puhemies! Kannatamme kehysvaihtoehdossamme lisäksi kansaneläkeindeksiin sidottujen tukien indeksikorotusta, eläkeläisten verotuksen keventämistä, omaishoidon tuen verovapautta ja lääkekorvausten omavastuun poistamista pienituloisilta.

Myös rintamaveteraanien ja sotainvalidien tulisi olla samalla viivalla kuntoutuksen ja korvausten osalta. Nyt on korkea aika huomioida meidän sotiemme veteraanit. Heitä on enää 11 000. Me emme voi odottaa seuraavaa lisätalousarvioaloitetta, joka antaisi lisää sotiemme veteraaneille rahaa. He eivät voi odottaa enää yhtään ylimääräistä päivää eivätkä seuraavaa kehysriihä.

Kannatamme kehysvaihtoehdossamme monia erittäin hyviä asioita, jotka koskevat ikäihmisiä. Mutta myös nuorten syrjäytyminen on vakava asia, ja sen ehkäisyyn pitää panostaa. Nuorten hyvinvointiin on satsattava, sillä heissä on Suomen tulevaisuus. Syrjäytyminen tulee yhteiskunnalle kalliiksi myös muutenkin kuin rahassa mitattuna. Kehysvaihtoehdossa nostimme esille nollatoleranssin koulukiusaamiseen ja nuorten mielenterveyspalveluihin panostamisen keinoina ennaltaehkäistä syrjäytymistä.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Perussuomalaiset ajavat inhimillistä ja oikeudenmukaista politiikkaa. Toivotaan, että hallituskin ajaisi. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

17.55 **Eero Lehti kok:** Arvoisa rouva puhemies! Pitkään olen miettinyt, mitkä olisivat ne kaksi asiaa, jos hyvä haltija antaisi minulle voimaa ratkaista ne. Silloin tulee mieleen tietysti koko kansakunnan menestyminen.

Olen päätenyt siihen, että ensimmäinen, jonka ratkaisisin, olisi rakenteellisten ongelmien siltä osin kasvua heikentävä vaikutus, joka koskee verotuksen vinouttavaa vaikutusta koko siihen pääomaan, joka Suomessa on käytettävissä.

Listaamattomat yhtiöt, joita ovat käytännöllisesti katsoen kaikki osakeyhtiöt, ovat niitä, jotka palkkaavat lisää työvoimaa ja joista tulee seuraavan vuosisadan menestystarinoita, useimmista, parhaimmista, pörssi-yhtiöitä, ja niistä parhaista varmasti kansainvälisesti menestyviä. Nykyinen listaamattoman yhtiön verokohtelu kaksinkertaistuu siinä vaiheessa, kun yhtiön nettovarallisuuden 8 prosentin yli jaetaan osinkoa tai sitten osingonsaajan kohdalla yritetään saada 50 000 vuotuinen määrä. Tämä tarkoittaa, että siinä vaiheessa verotus kaksinkertaistuu, jos sitä katsotaan omistajan kannalta. Ja käytännössä kaikki omistajat ryhtyvät miettimään siinä tilanteessa, kun pääomaa on irrotettavissa yhtiöstä, kannattaako panna yhtiöön lisää vai kannattaako käyttää pääoma johonkin muuhun.

Kun tämä osinkojen verotus on progressiivista, samaan aikaan esimerkiksi kiinteistötuottojen verotus on lineaarista ja kiinteistöjen ostossa voidaan käyttää kiinteistöjä vakuusarvona, jolloin pääomaa suhteessa listaamattomaan yhtiöön tarvitaan tuntuvasti vähemmän. Tämä kiinteistön tuotto omalle pääomalle ylittää pääsääntöisesti 10 prosenttia, siis yli sen 8 prosentin, jonka verottaja sallii yksinkertaisella verotuksella nostettavaksi. Tämä johtaa siihen, että pääomat eivät kasva listaamattomissa yhtiöissä sitä vauhtia kuin olisi suotavaa, vaan kiinteistömarkkinoilla tällä hetkellä yksiöiden hintataso johtuu osittain siitä, että pääomaa hakeutuu paremmin tuottaviin asutussijoituksiin, mitä sitten tukee vielä valtion asuntopolitiikan vuokratukijärjestelmä. Tämä on vakava virhe. Pääomaa tarvitaan, jotta kasvua saadaan. Jokainen uusi työntekijä käytännössä vaatii enemmän pääomaa kuin vanha, jotta tuottavuutta voidaan ylläpitää. Tarvitaan parempia koneita, parempaa koulutusta et cetera ja niin edespäin.

Viro, kilpailijamaamme, on ratkaissut verotuksen toisella tavalla. Siellä lähdetään siitä, että yritys saa pitää voittonsa, jos eivät myöskään osakkaat ota sieltä osinkoja. Käytännössä tämä tarkoittaa paljon nopeampaa kasvumahdollisuutta, paljon parempaa rahamarkkinatilannetta, eli ulkopuolinen rahoittaja antaa, koska omavaraisuus on paljon parempi, ja todellisuudessa myös valtio ottaa sillä riskillä, joka syntyy siis siitä, että se saisi osinkotuottoja vastaavan verosumman riskin kantaakseen osittain. Tämä kasvuvauhti, jos sen laskee 10 vuodelta verrattuna suomalaiseen verotukseen, on merkittävästi nopeampi.

Täällä muistaakseni edustaja Kari viittasi tähän Viron veromalliin. Se on hyvä signaali siitä, että sitä ei ole kokonaan unohdettu. Kansainvälinen kehitys menee koko ajan siihen suuntaan, että yhtiöstä otettu yhtiövero kevenee sen takia, että yhtiöihin saataisiin enemmän omaa pääomaa ja enemmän riskinkantokykyä ja kasvua. Viron veromalli kannattaisi ottaa vakavasti pohdittavaksi, mutta nämä asianosaiset, jotka Suomessa valmistelevat, vetoavat hyvin useasti siihen, että valtio ei saisi mitään. Valtion kannalta ansiotulosta saatu verotus on myös siinä tapauksessa turvaava valtiolle, että yhtiö tekee negatiivista tulosta eli ei maksa lainkaan yhtiöveroa. Sitä paitsi ansiotuloista syntyvä verokohtaanto tulee heti eikä puolentoista vuoden päästä, kuten osinkotuloja vastaava verosumma. Suomi on jäänyt jälkeen tässä. Tätä varmaan yritettiin kehysriihessä, mutta rahkeet eivät oikein tainneet riittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Toinen asia, jota tältä hyvältä haltijalta toivoisin, olisi, että vihdoinkin Suomen työmarkkinat tehtäisiin elastisemmiksi, jotta nuoret pääsisivät töihin, voisivat näyttää omaa osaamistaan ja saada siten elämästä kiinni. Täällä on viitattu aina syntyvyyteen asti. Ilman työtä ei synny kyllä samassa määrin menestystä, ja Suomessa ilmeisesti tämä yleissitovuus ja työehtosopimusten yhteisvaikutus on niin suuri, että 10 prosentilla koko työvoimasta on vaikeuksia silloin tällöin tai pysyvästi päästä työmarkkinoihin kiinni.

18.01 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Anttilaa keskustelukulttuuriamme koskevasta viestistä. Minä olen täysin samaa mieltä hänen kanssaan, mutta tietysti viestin tuominen vain opposition edustajille ei minusta ollut oikein, koska minun mielestäni jokaisen meistä, olimmepa oppositiossa tai hallituksessa, jokaisen kansanedustajan, on syytä katsoa peiliin. Asioista voidaan olla hyvin napakastikin eri mieltä, ja siitä huolimatta voimme kunnioittaa toinen toisiamme ja toinen toistemme ajatuksia.

Mutta nyt sitten tämän päivän teemaan ja omasta mielestäni asialliseen kritiikkiin hallitukselle.

Tämän hallituksen keskeisiä tavoitteita ovat koko hallituskauden olleet kaiken mahdollisen yksityistäminen ja toimintojen markkinaehtoistaminen ja palkansaaajien ja palkansaa-jajärjestöjen aseman heikentäminen, ja tämä näkyy mielestäni hallituksen viimeisimmässä kehysriihen tuotoksessa.

Valitettavasti hallituspolitiikka on johtanut myös eriarvoistumisen kasvuun. Se näkyy erityisesti työn ulkopuolella olevien elämäntilanteen vaikeutumisena. Työttömät ja eläkeläiset tuntuvat erityisesti olevan hallituksen hampaissa. Kasvu ei tunnu kuuluvan ainakaan heille. Työttömiä rankaisevan aktiivimallin korjaustoimenpiteet eivät poista mallissa olevaa perusongelmaa. Turvaa leikataan jatkossakin niiltä, joille ei toimia tai töitä tosiasiallisesti ole olemassa. Aktiivisuuteen hyväksyttävien koulutusten laajentamiset ja TE-toimistojen resurssilisäykset eivät tule muuttamaan sitä asiaa, että kaikkein eniten henkilökoh-taista tukea, ohjausta ja rinnalla kulkemista tarvitsevat pitkään työttömänä olleet jäävät työn ja palvelujen ulkopuolelle, ja heille sitten kohdistuu sanktioita.

Pienet nyt luvutat, sinällään hyvät parannukset heikoimmassa asemassa olevien tilantee-seen eivät kokonaiskuvaa muuta. Esimerkiksi 9 euron korotus takuueläkkeeseen tai lääke-katon laskeminen 5 miljoonalla eurolla ovat mitättömiä toimia hallituskaudella tehtyjen leikkausten ja indeksijäädytysten rinnalla. Nyt kun taloudessa menee hyvin, vähintä, mitä hallitus olisi voinut tehdä, on vuodenvaihteessa tehtyjen perusturvan indeksijäädytysten kompensoiminen ja ensi vuodelle suunnitelluista indeksijäädyksistä luopuminen. Suo-men sosiaali ja terveys ry:n laskelmien mukaan tämä olisi maksanut 200 miljoonaa euroa. Hallituksen mielestä kasvu ei kuitenkaan kuulu kaikille, ainakaan työelämän ulkopuolella oleville.

Kaikki, siis myös hallitus, ovat nyt viime aikoina olleet huolissaan pienestä syntyvyydestä. Totta on, että se haastaa hyvinvointiyhteiskunnan huoltosuhdetta ja kantokykyä. Lasten saaminen ja perheen perustaminen on aina ihmisen oma valinta, mutta siitä huoli-matta meidän on uskallettava kysyä, onko suomalaisessa yhteiskunnassa joitakin tekijöitä, jotka saavat nuoret aikuiset epäröimään lasten hankkimista. Monet perheet selvitysten mu-kaan kokevat, että työelämää koskevat muutokset ja epävarmuus heijastuvat perheenperus-tamispäätöksiin. Perheen ja työn yhteensovittaminen on erityisen hankalaa epätyypillistä työaika tekeville ja määräaikaissa työsuhteissa työskenteleville. Myös epävarmuus työn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kestosta ja toimeentulon pysyvyydestä saa monet nuoret aikuiset pohtimaan, onko elämän-tilanne sopiva perheen perustamiselle. Tämän me tiedämme eri selvityksistä, mutta mitä hallitus tekee? Heikentää edelleen työsuhdeturvaa, laillistaa nollatuntisopimukset ja helpottaa erityisesti nuorten aikuisten työntekijöiden irtisanomista sekä edistää työsuhteiden määräaikaaisuutta — siis yhä repaleisempaa työelämää. Hallituksen toimet ovat sellaisia, että yhä useampi nuori aikuinen miettii, onko järkevää perustaa perhettä näin epävarmaan tilanteeseen. Ja lisäksi EU:n perusoikeuskirjan artikla 21 kieltää ikäsyrynnän, joten olen miettinyt sitä, onko 30 vuoden ikäraja hallituksen esityksessä syrjivä.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Ei varhaiskasvatukseen suunnattu 10 miljoonan euron tasavaroraha eikä edes huomenna keskusteluun tuleva uusi varhaiskasvatustalouden laki poista niitä vakavia ongelmia varhaiskasvatuksen laadussa, joita tämän hallituksen säästöt ovat sinne aiheuttaneet. Olisin kyllä toivonut ja odottanut, että edes tämän virheen hallitus olisi voinut korjata. Varhaiskasvatus on tulevaisuuden investointi, mutta vain laadukas varhaiskasvatus on sitä. Liian suuret ryhmäkoot ja varhaiskasvatuksen eriarvoistuminen ovat yksi vakavimmista tämän hallituksen tekemistä virheistä, joiden seurauksia joudutaan korjaamaan ja maksamaan pitkälle tulevaisuuteen. Huomenna keskusteluun tuleva lakiuudistus ei laatu voi turvata, jos ryhmäkoot ovat liian suuria tai jos varhaiskasvatuksen laajuus riippuu vanhempien työmarkkina-asemasta. — Kiitos.

18.06 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tässä kommentoin lyhyesti käytyä keskustelua. Edustaja Mäkisalo-Ropponen tässä puhui edellä. Te olette tulevaisuusvaliokunnassa, siellä meille sanotaan, että maailma muuttuu seuraavan 20 vuoden aikana enemmän kuin se muuttui edellisen 200 vuoden aikana. Näissä teidän puheissanne jää tämä huomioimatta, että maailma nyt muuttuu, työ muuttuu. Me elämme aika paljon muuttuvassa maailmassa. Sellainen retoriikka, jossa vain kritisoidaan hallitusta, miksi ei tätä ja tätä tehdä, ja unohtuu suuri kuva, ei kovin pitkälle tässä keskustelussa vie.

Todella talouden suuri kuva on se, että Suomi oli tämän vaalikauden alussa menossa jatkuvien leikkausten tielle. Talous näivettyi vuodesta vuoteen, eli talouskasvu pieneni. Jos sitä tietä olisi jatkettu, niin se olisi ollut jatkuvien leikkausten tie, vähän Kreikan tie. Sen takia me tarvitsimme nopeasti hyvän käänteen. Suuri kuva on se, että se käänne on ollut nopeampi kuin voitiin ajatella.

Nyt kysytään, vaikuttaako hallituksen toiminta siihen vaiko ei. Se ei ehkä ole kaikkein tärkein kysymys, mutta totta kai se vaikuttaa. Mennään kysymään Suomen Pankin asiantuntijoilta, onko kilpailukykysovimuksella ollut myönteistä vaikutusta. Totta kai sillä on ollut myönteinen vaikutus, totta kai, kun meillä on ensimmäistä kertaa Suomessa strateginen hallitusohjelma, joka pyrkii juuri muutokseen, saamaan talouden ja työllisyyden kasvuun, saamaan julkisen velkaantumisen taittumaan, edistämään biotaloutta, toteuttamaan sote- ja maakuntauudistuksia ja ottamaan käyttöön näitä uusia toimintatapoja, kuten byrokratian purkamista, digitalisaatiota ja niin edelleen. Tämän ohjelman hyvin määrätietoinen toteuttaminen on luonut tulosta. Se on ollut tärkeää.

Totta kai myös se, mikä maailmalla tapahtuu, aina Suomen talouteen vaikuttaa. Erittäin tärkeää on, että meidän vientimme on lähtenyt vetämään. Suomi on erittäin vientivetoisuusmaa. Me emme nouse itseämme hiuksista ylös vetämällä, vaan totta kai tarvitaan kilpailukykyä ja näitä muutoksia työmarkkinoilla.

Kun nuoret miehet syrjäytyvät, ehkä asumaan täällä Helsingissä pahimmillaan sinne sijoittajan 20 neliön kämppään, ja syrjäytyvät koko elämästä, se on heidän kannaltaan erit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

täin huono asia. Siitä ei hyödy kukaan muu kuin se sijoittaja, joka saa asumistukea valutettua itselleen. Minusta on erittäin tärkeätä, että ihmisille, nuorille miehille, saadaan työtä ja sillä tavalla heidät tähän elämän syrjään kiinni.

Todella, paitsi että tämä talouskasvu on nyt voimakasta, tavallaan me teemme aika mahdollisesta mahdollisen Suomessa, saavutamme tämän työllisyysasteen. Vielä runsas vuosi sitten täällä kritisoi, että hallituksen työllisyys- ja taloustavoitteet ovat epärealistisia. Se oli oppositiolta kuultu lause. Eivät ne ole olleet epärealistisia. Ne todella tavoitetaan. Tulee se 110 000 työpaikkaa, saadaan julkistalous hyvälle uralle. Huomionarvoista on myöskin se, että kokonaisveroaste kääntyy selkeästi laskuun. Yksi virhe, mikä viime vaalikaudella tehtiin, oli se, että kun ei pystytty säästämään, niin verotusta meillä kiristettiin.

Tässä keskustelua jos kommentoin, niin esimerkiksi vaalien allahan kaikilla puolueilla oli omat säästölistansa. Sosiaalidemokraattisella puolueellakin oli 3 miljardin säästölista. Mihin se yhtäkkiä hävisi? Yhdessä yössä se hävisi, talouspolitiikan linja. Ei tarvinnutkaan enää mukamas säästää. Eihän tämä ole uskottavaa. Ja nämä vaihtoehtobudjetit, mitä täällä eduskunnassa on ollut, eivät nekään ole uskottavia olleet. Siellä on verotuksen kiristämistä. Joka vuosi käydään Suomen Pankin ja Sitran kupilla kertaluonteista tuloa hakemassa. Eihän se ole uskottavaa.

Tässä minä antaisin oppositiolle haasteen. On erittäin tärkeätä, että kun toimintaympäristö, konteksti, muuttuu, niin toimintamallin ja tämän konseptin pitää muuttua. Eihän muuten tässä maailmassa, jos sanotaan joka paikkaan ”ei”, päästä eteenpäin.

Kun minä kuuntelen edustaja Li Anderssonia, joskus tulee mieleen se, kun katselin ohjelman Venezuelan taloudesta — vähän nyt kärjistän — kun siellä elettiin yli varojen sosialistisessa systeemissä, tänä päivänä koko yhteiskunta on romahtanut. 80 prosenttia ihmisistä elää köyhyysrajan alla. Pahimmillaan juuri tämä yli varojen eläminen johtaa ihmisten kannalta täysin kohtuuttomaan tilanteeseen.

Vihreiden osalta tietenkin on ongelma se, että kun puhutaan kestävästä kehityksestä, niin he eivät kuitenkaan sitten ole valmiita säästämään. Jos me säästämme valtiontaloudessa, meidän on pakko säästää kahdessa suurimmassa pääluokassa. Jos sanotaan, ettei koulutuksesta voi ollenkaan säästää, eihän se ole rehellistä puhetta, eikä ole samaan aikaan rehellistä puhetta puhua kestävästä kehityksestä, kun ei olla valmiita tekemään välttämättömiä uudistuksia ja säästötoimenpiteitä.

Puhemies! Vielä lopuksi totean, että tämä normienpurkuharjoitus, mihin edustaja Wallinheimo viittasi, mitä olemme hallitusryhmissä tehneet, myöskin oman listamme sinne, on tuottanut nyt hyvää tulosta, kerrankin Suomessa. Aina on puhuttu, että puretaan byrokraatia. Kerrankin sitä todella tehdään ja saadaan tässäkin tuloksia aikaan.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan pari vastauspuheenvuoroa, edustaja Mäkisalo-Ropponen ja edustaja Harakka.

18.12 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Ala-Nissilä nosti esille tulevaisuusvaliokunnan, koska tulevaisuusvaliokunnassa asiantuntijat ovat erityisesti korostaneet, että tässä suuressa muutoksessa eläminen ja siitä selviytyminen edellyttävät panostuksia koulutukseen, tieteeseen, tutkimukseen ja kehittämisen- ja innovaatiotoimintaan. Juuri näistä asioista hallitus on säästänyt ja säästää edelleen. Esimerkiksi koulutuksen indeksijäädtykset jatkuvat, ja näin vaikeutetaan laadukkaan koulutuksen toteutusta. Koulutukseen kohdennetut säästöt syövät tulevaisuuden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

osaamista ja sitä kautta koko tämän yhteiskunnan kasvupotentiaalia, ja tästä pitää olla todella huolissaan.

18.13 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilä tässä arvosteli opposition vaihtoehtobudjetteja. Tässä on nyt kyllä hyvä muistuttaa keskustan vaihtoehtobudjetista silloin, kun se oli oppositiossa. Sehän rahoitti kaikki hyvät hankkeensa yhdellä ainoalla tulonlähteellä: 600 miljoonaa euroa piti saada harmaan talouden vastaisesta taistelusta. Nyt samat henkilöt ovat tuolla meitä moittineet siitä, että huomattavasti pienempiä toiveita itse asetamme tähän tärkeään työhön ja olemme esittäneet 21 kohdan listan siitä, miten siitä voisi saada murto-osan siitä, mitä keskusta lupasi.

Kun te nyt kerran olette hallituksessa, niin miksi ihmeessä te ette nyt sitä lupaustanne toteuta ja nyhdä sitä yli puolta miljardia euroa harmaan talouden vastaisesta taistelusta? Jollakin tavalla teidänkin nyt tulisi vastata omaan huutoonne, saatikka sitten, kun oppositiojohtaja Sipilä lupasi, että veroparatiisit suljetaan. Eipä ole paljon näkynyt tästäkään merkistä.

18.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia vastauspuheenvuoroista.

Edustaja Mäkisalo-Ropposelle totean sen, että kyllä viime vaalikaudella säästettiin koulutuksesta, niin kuin tiedämme. Me olimme siinä tilanteessa, että valtio velkaantui 5—6 miljardia vuodessa. Sehän tarkoittaa sitä, että kun meillä syntyy enää se 50 000 lasta, niin me otimme velkaa 100 000 euroa per syntyvä lapsi. Sellaisen velkakirjan me laitoimme mukaan jo siihen äitiyspakkaukseen. [Timo Harakka: Loppuiko se jo? Joko se loppui?] Eihän näin voida tehdä. Sen takia on ollut tärkeätä, että on luotu vakautta ja saatu talous tasapainoon. Nythän me voimme vähän panostaa koulutukseen, mikä todella on tärkeä asia.

Sosiaalidemokraateilla nämä miljardit heittävät. Nyt minä katsoin, että teillä on tällainen yleistukimalli esitetty. Erittäin hyvä asia, että harrastetaan tällamoista uutta mallia, mutta väitän, että sekin maksaa 2—3 miljardia lisää, eli se ei siinä mielessä ollut kovin tasapainoinen esitys, [Timo Harakka: No, mihin se harmaa talous meni?] mutta siitä voimme edustaja Harakan kanssa kyllä tietenkin keskustella ihan erikseenkin. Luulen, että siitä olisi ihan seminaarin paikka.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

18.15 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään käyty ja käydään edelleenkin keskustelua talouden kehityksestä, mikä näyttäisi olevan kuitenkin oppositiolle näytelmä, jossa vuorosanat on kirjoitettu valmiiksi tutustumatta lainkaan tehtyihin päätöksiin. Palautan mieleen joitain asioita, mitä sovittiin kehysriihessä. Siinä ei sorrutu jakovapopulismiin, vaan vastuullinen talouslinja voitti. Julkinen talous on kohentunut sopeutusten ja kasvun myötä. Vahvana jatkuva talouskasvu lisää työvoiman kysyntää, ja työllisyys kasvaa nopeammin kuin vuosiin.

Oppositio on kritisoinut myös, ettei hallitus ole vähentänyt eriarvoisuutta eikä pitänyt huolta heikommista. Näitä puheita ihmettelen, sillä hallitus on nimenomaan näihin asioihin kiinnittänyt huomiota ja tehnyt ratkaisuja, jotka parantavat näiden ryhmien asemaa. Mutta voidaankin sanoa, että teot ratkaisevat, eivät puheet. Sairauspäivärahaa nostettiin, myöskin kuntoutusrahaa nostettiin, vanhempainrahaa ja erityishoitorahaa nostetaan. Täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

mätoimet indeksikorotusten sijaan kohdentavat varoja nimenomaan niille, jotka sitä eniten tarvitsevat.

Kehysriihessä tehtiin lapsen koulupolkua vahvistavia ja syrjäytymistä ehkäiseviä monia uudistuksia. Ensinnäkin varhaiskasvatuksen maksuja on jo aikaisemmin tällä hallituskaudella laskettu ja nyt sovittiin kehysriihessä tasa-arvon tukemisesta uudella 10 miljoonan euron tasa-arvorahalla. Rahoitus kohdistetaan haastaville alueille ja sen turvin voidaan esimerkiksi pienentää ryhmäkokoja. Lisäksi 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu jatkuu ja laajenee, ja tämä on tärkeätä senkin puolesta, että saadaan kaikki lapset tasa-arvoiseen asemaan.

Olen todella tyytyväinen myös siihen, että saatiin päätös kielenopetuksen varhaistamisesta kaikille ekaluokkalaisille. Tämä on myöskin yksi askel siihen, että saadaan koulutuksellinen tasa-arvo ympäri maata. Suomi on kansainvälinen yhteiskunta, ja pystyäksemme kehittämään yhteistyötämme ja pienen maan kilpailuedellytyksiä tarvitsemme vahvaa kielipääomaa, ja se on samalla lapselle tie ja mahdollisuus olla tasa-arvoisesti mukana ja osana kansainvälistyvää Suomea.

Hallitus päätti myös parantaa adoptio-, yksinhuoltaja- ja monikkoperheiden perhevapaita. Näin voidaan huomioida perheiden erilaiset tarpeet, ja myös monikkoperheiden osalta perhevapaisiin saatiin uudistuksia.

Vihreät ovat kuvailleet koulutusuudistuksia ja työllisyystoimia laastariksi avohaavan päälle, mutta voin vakuuttaa teille kaikille, että hallitus on diagnosoinut nämä oireet ja varannut niihin juuri oikeat täsmätoimenpiteet. Mutta näyttää kuitenkin siltä, että vihreät laastaroivat omaa kannatustaan toistelemalla samoja leväperäisiä puheitaan. Olisiko siis jo vihreidenkin aika myöntää, että koko koulutuspolku on uudistettu aina varhaiskasvatuksesta ylempään korkeakoulutukseen asti? Tyytymättömyys on kunnianhimon sytyke. Meidän ei tule kuitenkaan tyytyä saavutettuihin tavoitteisiin. Taloudenhoitoa pitää jatkaa myös tulevaisuudessa, ja työllisyysaste tulee saada lähivuosien aikana 75 prosentin tasolle.

Rakenteelliset ongelmat eivät ole poistuneet, mutta niihin pyritään vastaamaan uudistamalla perusteellisesti rakenteita. Sote-uudistus etenee tänä keväänä eduskunnassa, ja sosiaaliturvan uudistuksesta näyttää myös löytyvän yhteisymmärrys, kun demaritkin ovat päässeet samoille linjoille kokoomuksen kanssa.

Myös perhevapaaudistus ja paikallisen sopimisen lisääminen ovat tulevaisuuden välttämättömiä uudistuksia. [Timo Harakka: Seuraavalle hallitukselle!]

Kunnianhimon ei tule sammua koskaan, koska on kyse yhteiskuntamme uudistamisesta.

18.20 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! ”Vakava viestini Suomen eduskunnalle on: Suomi elää hyvinvointivaltion alisuoriutumisen aikaa. Emme riittävästi onnistu nostamaan heikossa asemassa olevia lapsia ja nuoria hyvinvoinnin ja sosiaalisen nousun kärryille. Tästä kärsivät kaikki.” Näin kirjoitti meille lapsiasiavaltuutettu Kurttila noin kuukausi sitten, kun saimme lapsiasiavaltuutetun kertomuksen.

No, tähän alisuoriutumisen tilaan kannattaa ottaa perspektiiviä ja sisältöä. Keskeisissä rooleissahan tässä yhteydessä ovat koulutus ja työelämä. Näen, että peruskoulu, samoin varhaiskasvatus, tarvitsee sekä uudistumista että lisää resursseja, jotta se kykenee tukemaan varsinkin heikoimmista lähtökohdista tulevien lasten kehitystä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on nyt käynnissä vilkas keskustelu oppivelvollisuusiän nostosta. Sosiaalidemokraatit ovat ajaneet asiaa jo pitkään. Viimeisen vuoden—kahden aikana olemme alkaneet saamaan tukea voimakkaasti johtavilta talousasiantuntijoilta ja tut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kijoilta. Laajassa koulutuspoliittisessa kannanotossa reilu viikko sitten myös Opettajien Ammattijärjestö asettui tukemaan oppivelvollisuusiän nostoa.

Oppivelvollisuusiän laajentamiseen kielteisesti suhtautuvat toteavat, että tällainen kaavamainen, yleinen pidentäminen ei ole hyvästä vaan pitäisi keskittyä oppimisympäristöihin ja pedagogiikan kehittämiseen. Näin on pyritty jo tekemään, mutta sekään ei riitä. Eri-laisia täsmätoimia on kokeiltu ja kehitetty jo vuosikymmeniä. Tästä kaikesta huolimatta ikäluokasta lähes 10 000 nuorta eli 15 prosenttia jää pelkän peruskoulun varaan. Näin ei voida jatkaa. Suomessa on oppivelvollisuuden yläikäraja, joka lopettaa eniten tukea tarvitsevien lasten tukemisen kaksi vuotta ennen kuin he ovat saavuttaneet YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisen lapsuuden ylärajan.

Professori Roope Uusitalon johtaman talouspolitiikan arviointineuvoston tammikuussa julkaistussa raportissa esitetään, että koko ikäluokan tulee suorittaa toisen asteen tutkinto. Arviointineuvoston mukaan iän nosto 18 vuoteen nostaisi merkittävästi toisen asteen tutkinnon suorittavien osuutta ja tämä tuottaisi merkittävää hyötyä nuorten työllistymiselle ja tuloille. Se olisi hyvin kohdentuva ja kustannustehokas tapa parantaa koulutuksen ulkopuolelle jäävien nuorten työmarkkina-asemaa.

Arvoisa puhemies! Myös kansainväliset tutkimukset tukevat oppivelvollisuusiän noston positiivisia vaikutuksia. Vielä lisäksi arviointineuvosto on arvioinut ja laskenut tämän noston tuottavan pitkällä aikavälillä noin 140 miljoonan euron fiskaalisen hyödyn. Uudistus olisi vähintään kustannusneutraali, vaikka siihen sisältyisi myös mittavia panostuksia opinto-ohjaukseen ja erityisopetukseen.

Haluan korostaa, että tämä muutos vaatii rinnalleen myös peruskoulun, erityisesti yläkoulun, kehittämistä. Tältä osin olisin kommentoinut myönteisesti edustaja Multalan kokoomuksesta käyttämää puheenvuoroa, kun hän nosti peruskoulun esille. Siis ei ole mikään simsalabim, että vain oppivelvollisuusiää nostamalla päästään hyviin tuloksiin. Pitää myöskin peruskoulua kehittää.

Tämän oppivelvollisuusiän noston tärkein viesti on se, että nuoren paikka on koulussa, työpajassa, oppisopimuskoulutuksessa. Nykyisessä järjestelmässä 15—16-vuotias lapsi — korostan: lapsi — voi valita itsensä ulos koulutuksesta. Se ei ole lapsen edun mukaista, ja sen takia haluan näinkin vahvasti perustella tämän oppivelvollisuusiän korotuksen merkitystä. Pinnallisen uudistamispuheen sijaan kaipaamme nyt isoja uudistuksia, jotka vaikuttavat vuosien ja vuosikymmenten päähän.

18.25 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää hallitusta kehysriihen rangaistusten kiristämisen paketista. Paketti sisältää oikeansuuntaisia toimenpiteitä rangaistustasojen saattamiseksi paremmin vastaamaan kansalaisen oikeudentajua. Tätä ovat myös perussuomalaiset ajaneet ja vaatineet.

Erityisen merkittävä on esitys sakkojen muuntorangaistuksen palauttamisesta. Vuonna 2008 tehtiin suuri virhe, kun muuntorangaistus poliisin kirjoittamista sakoista poistettiin. Käytännössä tämä mahdollisti sarjanäpistelijöille vapaat kädet ilman seuraamuksia. Röyhkeimmät rikolliset olivat jopa repineet saamansa sakot mielenosoituksellisesti poliisin edessä. Kauppiaiden kertomukset ovat olleet karua kuunneltavaa. Pahimmillaan sama henkilö on jäänyt jopa kolme kertaa kiinni näpistelystä yhden päivän aikana samassa kaupassa. Kaupan alalle on arvioiden mukaan aiheutunut myymälävarkauksista jopa puolen miljardin euron tappiot vuosittain.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Samoin haluan kiitellä hallitusta myös seksuaalirikosten rangaistustason tiukennuksista. Perussuomalaiset ovat vaatineet kovempia rangaistuksia lapsiin kohdistuvista seksuaalirikoksista. Jälleen periaate on oikein, vaikka toteutuksessa olisin ankarampi. On oikein, että lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä annettavaa enimmäisrangaistusta nostetaan 4:stä 6 vuoteen. Enemmän merkitystä olisi kuitenkin sillä, että vastaavasti myös vähimmäisrangaistusta nostettaisiin. Näin ankarammat tuomiot siirtyisivät myös käytäntöön. Riskinä on, että tuomioistuimet tulevat jatkossa käyttämään lähinnä asteikon alapäätä, niin kuin tälläkin hetkellä.

Arvoisa puhemies! Kehysriihessä olisi ollut tekemisen paikka, nimittäin turvapaikanhakupolitiikassa. Nyt kasvavien kustannusten edessä levitellään käsiä, ja samalla turvallisuusnäkökohdat ovat jääneet retuperälle. Perussuomalaiset ovat vaatineet kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden säilöönottoa sekä palautuskeskuksia. Palautuskeskuksista ei olisi tarkoitus rakentaa vankilamaisia ympäristöjä piikkilanka-aitoiheen. Kielteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat olisivat aina vapaita poistumaan ja palaamaan kotimaihinsa. Kustannuksia tästä syntyisi, mutta maksaahan heidän olemisensa ja elämisensä täällä nytkin jo jotain. Hallituksen esittämiä hintalappuja, mitä se tulisi kustantamaan, on kyllä mielestäni liioiteltu. Mutta jos tällä toimenpiteellä saataisiin turvapaikanhakijoiden rikollisuutta estettyä tai edes yksi terrori-isku ehkäistyä, olisi se panostuksensa arvoinen. Kesällä Turussa terrori-iskussa menetettyjä henkiä ei voi saada takaisin, mutta uudet surunäytelmät on kyettävä estämään.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä olisin tuonut esiin vielä yhden toimenpiteen, johon olisin toivonut hallituksen tarttuneen, toimenpiteen, jolla olisi oikeusturvan parantamisen lisäksi myös kansantaloudellinen vaikutus. Puhun vakuutuslääkärijärjestelmän muuttamisesta. Tällä hetkellä vakuutusyhtiöillä on viimeinen sana työkyvyttömyyskorvausten päättämisessä hoitavien lääkärien lausunnoista huolimatta. Jos vakuutusyhtiö väistää velvollisuutensa vakuutuskorvauksissa, lankeavat vakuutusten, hoidon ja kuntoutuksen aiheuttamat kustannukset yhteiskunnalle. Selvitystyöryhmiä on ollut ja mennyt. Viime vaalikaudella tehtiin lähinnä kosmeettisia muutoksia järjestelmän läpinäkyvyyteen. Tällä kaudella tulisi olla rohkeutta puuttua vakuutuslääkärijärjestelmän kaikkein kiistanalaisimpiin seikoihin. Niitä ovat vakuutuslääkäreiden mahdollisuus kiistää vammojen syy-yhteydet sekä valitusprosessien liian pitkä, jopa kymmenien vuosien kesto. Puuttumalla näihin saisimme Suomea siirrettyä taas pykälän oikeudenmukaisempaan mutta myös taloudellisesti kestävämpään suuntaan.

18.31 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Kehysriihessä syntyi useita erinomaisia päätöksiä, jotka vauhdittavat talouskasvua, vähentävät eriarvoisuutta ja lisäävät oikeudenmukaisuutta. Nämä päätökset jatkavat tämän hallituskauden linjaa, jolla on saatu paljon hyvää aikaan. Talouskasvu, työttömyyden aleneminen ja normien purku ovat kaikki seurausta hallituksen johdonmukaisesta politiikasta, joka on tehnyt tästä maasta kaikille paremman paikan asua.

Yrittäjyys on talouskasvun yksi keskeinen mahdollistaja ja kivijalka. Etenkin pienyrittäjien toiminnan helpottaminen on merkittävä tapa lisätä talouden toimeliaisuutta ja tukea kasvua. Pullonkaulana pienyrittäjällä on usein rekrytointi, sillä työvoimakustannukset ovat suuret ja irtisanomissuoja on korkea. Tästä syystä on tärkeää, että alle 20 henkilöä työllistävien yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan helpottamalla henkilösyihin perustuvaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

irtisanomista. Tämä on paitsi yrittäjän myös työntekijöiden etu, sillä muutos madaltaa huomattavasti kynnystä palkata uusia työntekijöitä.

Lisäksi mahdollisuus työllistää alle 30-vuotias yli kolme kuukautta yhtäjaksoisesti työtömänä ollut määräaikaiseen työsuhteeseen parantaa työnantajien mahdollisuuksia palkata työvoimaa ja varmistua pätevyydestä sekä lisää nuorten mahdollisuuksia päästä kiinni työn syrjään. Muutos on käytännön teko syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Pienituloisia ja perheitä ei ole unohdettu. Eläkeläisten takuueläkkeen korotus ja paljon sairastavien lääkekulujen pienentäminen ovat käytännön tekoja, jotka auttavat heikommassa asemassa olevia. Myös äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahojen korottaminen helpottaa monen lapsiperheen arkea. Nämä ratkaisut auttavat taistelussa syrjäytymistä vastaan ja ovat tärkeitä keinoja eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Arvoisa puhemies! Sakkojen muuntorangaistuksen palauttaminen on tärkeä periaatteellinen päätös, sillä nykytilanteessa jotkut henkilöt ovat voineet syyllistyä myymälävarkauteen ilman pelkoa käytännön seuraamuksista. Saatua sakkoja ei ole koskaan maksettu, ja näin rikoksiin syyllistyneet ovat käytännössä jääneet ilman rangaistusta. Tämä sotii vahvasti yleistä oikeustajua vastaan. Järjestelmässä ei saa olla tällaisia porsaanreikiä.

Koulutukseen on myös tehty myönteisiä panostuksia, jotka kantavat hedelmää pitkälle tulevaisuuteen. On syytä kiitellä päätöstä antaa oppimateriaalilisää toisen asteen koulutukseen vähävaraisten perheiden oppilaille. Muutos lisää mahdollisuuksien tasa-arvoa ja varmistaa, ettei koulutus ole maassamme kenellekään rahakysymys. Tämän lisäksi kieltenopiskelun aloittamisen aikaistaminen on tärkeää globaalissa ja avoimessa maailmassa.

Arvoisa puhemies! Hallitus ansaitsee kiitoksen myös siitä, että luonnonhaittakorvaus maksetaan vuonna 2019 lyhentämättömänä.

Sen sijaan ympäristökorvauksen merkittävä rahoitusvaje vuonna 2020 näyttää vääjäämättömältä. Ongelma johtuu kahdesta seikasta: Ensinnäkin siitä, että viime eduskuntakauden lopulla hallitus haparoi niin sanottujen suojavyöhykkeiden määrittelyssä, mikä johti tarkoitettua suurempaan määrärahojen kulumiseen tähän tarkoitukseen. Toiseksi ympäristökorvaukseen ohjattiin alun perinkin liian niukasti rahaa ottaen huomioon muun muassa tehostetun talviaikaisen kasvipeitteisyyden ja kerääjäkasvien vaatimat ympäristökorvauksen määrärahat. Ympäristökorvauksen rahoitusvaje on vuonna 2020 ainakin 90 miljoonaa euroa, jos ei mitään tehdä. Tämä on Etelä-Suomen ja erityisesti kotimaakuntani Varsinais-Suomen maatalouden kannalta vakava ongelma.

Arvoisa puhemies! Päätösten seuraukset näkyvät vähitellen, ja ne ovat kauaskantoisia. Eduskunta voi ylpeydellä hyväksyä kehysriihen päätökset ja todeta tehneensä jälleen keran konkreettisia talouskehitystä ja hyvinvointia edistäviä tekoja.

18.36 Markku Rossi kesk: Arvoisa puhemies! Juha Sipilän hallitus todellakin sopi kehysriihessä julkisen talouden suunnitelmasta, jota yllättävän vähänkin eduskuntakeskustelun aikana on käyty läpi. Edustaja Harakka omassa puheenvuorossaan jossakin vaiheessa viittasi juuri siihen, että nyt käydään julkisen talouden kehysten keskustelua, mutta kyllä tämä keskustelu enemmältikin on ollut kuin budjettikeskustelua. Mutta mikäpä siinä, yksityiskohdat tietysti ovat viehättäviä milloin mihinkin suuntaan.

Tämä kehysriihi oli nimeltään oikeudenmukaisuus- ja työllisyysriihi. Molempiin pystytään panostamaan, ei varmasti riittävästi mutta kuitenkin, ottaen huomioon, mistä taloustilanteesta on lähdetty liikkeelle, oikeudenmukaisuutta on voitu edes hieman edistää ja työllisyyttä varsinkin sitten sitäkin enemmän. Määrätietoinen työ valtiontalouden kuntoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

laittamiseksi tuo mahdollisuuksia vahvistaa kasvua ja työllisyyttä ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

Kolme vuotta sitten Suomessa kasvoivat todellakin vain velka ja työttömyys. Hallituksella on riittänyt epäilijöitä. Me suomalaiset olemme tehneet kuitenkin mahdottomasta mahdollisen, siis kaikki yhdessä, myös kansainvälisen talouskasvun siivittämänä. Talous näin ollen kasvaa, työllisyys paranee, velkaantumisen taittuu, joskin liian hitaasti. Mielestäni eduskunnan pitäisi vielä enemmän kiinnittää huomiota myös velan kasvavaan määrään. 114 miljardia euroa kehyskauden loppupuolella on summa, joka on kuitenkin maksettava pois. Vaikka mahdollisen korkojen kasvun, joka sekin joskus tulee, korkomenot lisääntyvät hieman hitaammin kuin mitä tällä hetkellä äkkiä suoraan voisi laskea, niin silti kaikki ne on maksettava pois. 90-luvun alkupuolella itsekin kansanedustajana olleena oli pakko todeta silloin, että valtionvelan määrä nousi sille tasolle, että se ylitti koko sivistyssektorin kirjoinen ja kansineen, ja se oli vain sellainen, joka oli maksettava ja sitten kaikesta muusta säästettävä.

Käännös on vaatinut kovia päätöksiä. Nyt talouden kääntymä nousuun kasvu kuuluu kaikille, mutta kasvua ei voi jakaa ennakoon. Se on syytä oppositionkin muistaa, niin mielellään kuin lyödään pöytään vaateita, tavoitteita, hyviä sellaisia, että se kakku on ensin leivottava. Siksi eduskunnan kyllä on syytä, ja hallituksen totta kai ensimmäisenä, keskittyä siihen, kuinka tuota kakkua pystytään leipomaan, kuinka luodaan edellytyksiä työlle, yrittäjyydelle, kansainväliselle kasvulle ja ennen kaikkea viennille.

Tällä hetkellä koko Suomi on hyvää vauhtia menossa eteenpäin. Työllisyys paranee, kysyntä lisääntyy. Työvoimapula on meidän ongelmamme. Hallitusta moititaan siitä, että se omalta osaltaan pyrkii edistämään sitä, että sekä työttömät että nuoret mahdollisimman hyvin pääsevät työn syrjään kiinni. Keinoista voidaan olla aina montaa mieltä, mutta näihin sisältyy myös hieman sitä kuuluisaa keppiä niin kuin myös sitten porkkanaakin. Ja tässä suhteessa kyllä vaativa kasvattaja, rakastava isä tai äiti, on kai sellainen, joka uskaltaa lapseltaan jotakin myös vaatia. Tässä mielessä kyllä yhteiskunnankin pitää vaatia, ja tiedän myös sen, että monet nuoret ovat juuri sitä mieltä, että jos ei mitään vaadita, niin ei sitten välttämättä erityisesti olla menossa eteenpäin. Koulutus on muun muassa sellainen sektori. En itse usko siihen, mitä sosiaalidemokraatit ovat täällä viljan vaalineet, että tällä kategorisella oppivelvollisuusiän nostamisella päästäisiin niihin ratkaisuihin, joita haetaan. Itse koen tärkeämpänä sen, että koulutuksen sisältö, siellä olevat asiat, työssäoppiminen ja mahdollisuus päästä eri harjoitteluun oppisopimuksen kautta tai jonkun muun järjestelmän kautta ovat niitä väyliä, millä sitten päästään eteenpäin.

Tämä kehysriihän ei sinällensä ole muuta kuin ne raamit, millä mennään eteenpäin, mutta kuitenkin tavallaan voi sanoa, että me jokainen tarvitsisimme, jokainen suomalainen, myös sellaisen oman kehysriihen. Mutta se vuosi 2022, sehän on niin kauhean lähellä, että itse asiassa meidänhän pitäisi luoda tuollainen 10 vuoden, 20:n, 30 vuoden kehys, ja mitä nuoremista ihmisistä on kysymys, niin aina pidemmälle sinne tulevaisuuteen se katsantokanta. Harva kai meistä miettii, että mikä minun tulevaisuudenkuvani on vaikkapa 4 vuoden päästä tai 5 vuoden päästä. Siinä mielessä, vaikka me elämme julkisen talouden kanssa, aina pitäisi asioita ajatella pidemmälle, ja omalta osaltani valtiovarainvaliokunnan jäsenenä olen pyrkinyt aina työskentelemään niin, että julkinen talous pitää hoitaa aina vähintään yhtä hyvin kuin oma talous, ja jos siihen pystyy yhtään lähelle, niin ihan hyvä näin. Velan määrän kasvu minua ihan oikeasti huolestuttaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

18.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Selonteko valtiontalouden kehystä tulevalle ajalle on erittäin mielenkiintoinen ja ehdottomasti tutustumisen arvoisen. Kiistämätön tosiasia kuitenkin on, että tällä hetkellä talous kasvaa erittäin vahvasti. Kuten moni suomalainen ministeri on sanonut omissa puheenvuoroissaan pääministeri Sipilästä alkaen, talouskasvua on kaikilla talouden aloilla, ja mikä on pantava erikoisesti merkille, on se, että kasvua on kaikkialla Suomen alueella, ihan pohjoisimmasta Suomesta alkaen, mikä on valtava poikkeus siihen, mitä esimerkiksi viime vaalikauden lopulla oli. Silloinhan julkisen talouden asema oli todella tukala. Valtio velkaantui viime vaalikaudella noin 20 miljardia, kuntien velkaantuminen viime vaalikaudella oli 7 miljardia, kassa heikkeni lähes 10 miljardia valtiolla, ja sitten valtion omaisuutta myytiin lähes 4 miljardilla eurolla. Eli kokonaissaldo oli lähemmäs 40 miljardia miinuksella — julkisen talouden asema heikkeni lähes 40 miljardilla eurolla. Jokainen järkevä talousihminen ja kansanedustaja tietää sen, että tällaisella menolla ei voinut enää jatkaa, ei kerta kaikkiaan. Olisimme joutuneet samalle tielle kuin missä Kreikka on nyt ja minne Venezuela on syöksymässä, Kansainvälisen valuuttarahaston huomaan, niin että sieltä olisivat tulleet sitten sellaiset talouspäättäjät, jotka eivät kysele, paljonko leikataan. Ne ilmoittavat vain leikkausprosentit, ja sillä sipuli.

Mutta nyt talous on kääntynyt, ja siitä meidän tulee olla iloisia, mutta meidän on kannettava myös vastuumme. Tällä tiellä pitää pysyä. Meillä on tällä hetkellä tilanne, jossa lähes 100 000 uutta työpaikkaa on saatu aikaiseksi ja valtionvelka on saatu pikkuhiljaa kuriin, ja näyttää siltä, että vuoden 2020 tienoilla todellakin valtionvelan kasvu loppuu ja saamme pikkuhiljaa käännettyä valtiontalouden velanmaksun puolelle. Jonain päivänä velatkin on maksettava. Emme voi ottaa velkaa tulevien sukupolvien maksettavaksi loputtomiin, kyllä se jonain päivänä on tehtävä, meidän itse.

Työllisyysaste on noussut yli 71 prosentin, ja moni ajattelee, että nyt olemme saavuttaneet jotain ainutlaatuista. Se on totta, että olemme erittäin hyvässä tilanteessa senkin suhteen. Mutta tämä 71 prosentin tilanne tällä hetkellä ei missään nimessä ole se tavoite, mihin jäämme, vaan oikean tavoitteen pitää olla tuolla 75 prosentin yläpuolella eli 75 prosenttia työikäisistä ihmisistä on töissä. Eli tämä on meidän tavoitteemme, johon pitää pyrkiä tämän vaalikauden jälkeen. Tämän hallituksen teot ovat kiistämättömän hyvät, mutta tähänkään tavoitteeseen ei pidä olla tyytyväisiä, vaan se hyvinvointivaltio on todella ansaittava joka vuosi uudestaan, joka päivä uudestaan.

Ja kun katsotaan sitten valtiontalouden toimia, millä tämä on saatu aikaan ja mitä kehysriihessä päätettiin, niin kasvu on saatu ensinnäkin erittäin vahvalle pohjalle. Sehän oli tavoite numero 1. Julkinen talous on tulossa kestäväälle pohjalle, ja sitä ei rakenneta enää velan varaan. Tämä on se toinen merkittävä tavoite ja saavutettu tavoite. Ja sitten kolmantena, mikä on kaikkein tärkein, varsinkin nuorten kannalta: työ etusijalle kaikissa päätöksissä. Työ on se, jolla tämä maa on rakennettu, ja työllä se rakennetaan tulevinakin vuosikymmeninä. Arvoisa rouva puhemies, tämä on pantava ihan erikseen merkille, koska jos me emme saa työllisyysastetta nousemaan, se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi valtiontalouden menoista työttömyysmenot, jotka viime vuonna olivat vielä reilusti yli 4 miljardia euroa, olivat aivan valtavan iso luku, liian iso. Mitä pienemmäksi saamme työttömyyden puristetua, sen paremmin valtiontalous ja julkinen talous jaksaa. Totta kai se vaikuttaa ihan suoraan myös kuntatalouteen.

Se, missä iso muutos on tällä vaalikaudella tapahtunut — nyt on puhuttu paljon esimerkiksi lasten ja nuorten asemasta — on kuntien talousasemassa, joka on erittäin vahvasti pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

rantunut. Viime vaalikauden lopulla meillä oli noin 40 kriisikuntaa. Tällä hetkellä nyt valmistumassa olevien tilinpäätösten mukaan näitä kriisikuntia on kolme kappaletta. Eli kuntataloudet ovat vahvistuneet erittäin paljon, ja kunnathan ovat se organisaatio, joka lapsille ja nuorille tekee ne palvelut. Siellä ovat nämä tarvittavat päiväkotipalvelut, koulupalvelut, on ala-asteet, on yläasteet, on lukiot sun muut. Eli nimenomaan kuntatalouden kautta asiaa pitää tarkastella. Julkisen talouden vahvistuminen nimenomaan näkyy erittäin hyvin kuntataloudessa, ja kun työpaikkoja saamme lisää tehtyä tähän maahan ja ennen kaikkea pidettyä kilpailukykyämme yllä... Työpaikkoja ei synny, jos suomalaiset tuotteet eivät mene maailmanmarkkinoille. On kaikkien kansanedustajien syytä muistaa se, että vaikka kuinka hyvä kilpailukykysojmus meillä olisi, niin joka ainoa laivalasti, joka tuotteita maailmalle lähtee, on meille elintärkeä. Siinä on meille tavoitetta jäljellä olevaksi vaalikaudeksi ja myös seuraavalle vaalikaudelle.

18.47 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kehysriihi vai kehysriihi? Tämä kysymys nousi mieleen. Hallitus sai lisättyä tärkeisiin tavoitteisiinsa peräti 2 promillea budjetin kokonaissummasta. [Markku Rossi: Hyvä niin!] 2 promillesta nahisteltiin, ja 2 promillella nyt ratkotaan näitä itse aiheutettuja ongelmia. Tästä Petteri Orpo odottaa nyt onnitteluita, ja pääministeri Sipilä on vetäytynyt odottamaan palkintoa ensi keväänä.

Kuitenkin perusturvan leikkaukset jatkuvat ja innovaatioiden ja koulutuksen leikkaukset häätävät osaajia ulkomaille. Maailmantalouden kasvu on viimein nostanut Suomenkin suosta, mutta kotimainen kasvu ei ole vielä kestäväällä pohjalla. Valtiovarainministeri toteaa viimeksi tänään, että jo kahden vuoden päästä kasvu hiipuu, eikä paljon vaadita, että kasvu lakkaa kokonaan. Se olisi ikävä perintö tulevalle hallitukselle.

Työllisyystavoite on myöskin liikkuva maali, koska väestö ikääntyy. Se talouskasvun perusura, jota Orpon ministeriö täällä esitti, ei johda siihen työllisyysasteeseen, jolla voitaisiin edes teoriassa taata hyvinvointipalvelut Suomen ikääntyville, enemmän hoitoa tarvitseville kansalaisille. Ensi hallituskaudella 75 prosentin työllisyysaste on minimitalvoite, ja se on niin kova talvoite, että se edellyttää uudistuksia. [Markku Rossi: Samat sanat!] Siksi onkin surullista, että hallitus nyt tiputtaa hanskat maahan, tasan vuotta ennen seuraavia vaaleja ja uuden hallituksen aloittamishetkeä. Pääministeri Sipilä toteaa tyytyväisenä, että kolmessa vuodessa kaikki saavutukset on saavutettu. Yritysjohtajana hän tuskin laittaisi firmassa lappua luukulle kolmen kvartaalin jälkeen ja keskittyisi joulun viettoon. Kyllä loppuun saakka pitäisi edes yrittää, mutta tämä hallitus on syönyt eväänsä jo ajat sitten eikä kykene niihin välttämättömiin uudistuksiin, joita kestävä kasvu ja hyvinvoinnin takaava työllisyysaste edellyttävät.

Näiden mikroskooppisten määrärahamuutosten lisäksi hallitus läväytti, arvoisa puhemies, kuolleen kissan keskustelupöytään. Jos joku ei tunne kuolleen kissan strategiaa, niin kannattaa katsoa Wikipediasta, ainakin englannin kielellä. Kun väittelyssä omat argumentit loppuvat, voi lyödä pöytään kuolleen kissan, jolloin kaikki ihmettelevät sitä kuollutta kissaa ja varsinainen aihe pääsee unohtumaan. Perussuomalainen versio on räjähtävän lepakon strategia, mutta siitä ei sitten sen enempää. Tämän kehysriihin taktiikkana hallitus esitteli irtisanomissuojaan lähinnä fiktiivisiä muutoksia, jotka kaataisi joko Suomen perustuslaki tai EY-tuomioistuim. Työoikeuden professori Seppo Koskinen on jo todennut, että on erittäin epätodennäköistä, että ne tulevat toteutumaan. Aivan sama tarkoitus oli myös aikanaan esitetyillä pakkolaeillakin. Tämä on kyynistä politikointia, jolla ei aidosti saada ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

kaan mitään uudistuksia mutta hellitellään omia eturyhmiä siihen luuloon, että aidosti jotakin tapahtuu.

Kuinka kauan hallitus kuvittelee voivansa hämätä suomalaista pienyrittäjää? Voi tulla ikävänä yllätyksenä, että pitkää päivää painava yksinyrittäjä on jo huomannut, että hallituksen sanat ovat kyllä lämpimiä mutta toimet kylmiä. Jos tässä ja nyt aidosti haluaisitte auttaa yksinyrittäjiä työllistämään, ette heiluttelisi harhakuvia irtisanomissuojan heikennyksistä vaan toteuttaisitte SDP:n vaihtoehtobudjetissaan jo syksyllä 2015, siis jo kolme vuotta sitten, esittämän ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkausvähennyksen ja siihen päälle vielä arvonnalisäverollisen liikevaihdon alarajan nostamisen ainakin kaksinkertaiseksi nykyisestä kymppitonista — laillisia, hyväksyttäviä ja erotuksena hallituksen katteettomiin lupauksiin, myös toteuttamiskelpoisia parannuksia. Itse, joka olen neljällä vuosikymmenellä toiminut pienyrittäjänä, kyllä tiedän, mistä puhun. Sitten te yritätte vielä tätä silmänkääntötemppeä, että haukutte demarit yritysvastaisiksi, jotta kukaan ei huomaisi, että suurille konserneille kyllä lapioitte rahaa ja sote-uudistuksella yritätte lapioda vielä lisää mutta pienyrittäjän olette oikeasti jättäneet oman onnensa nojaan.

Tämä oli siis hallituksen harhautus, kuollut kissa, johon tietenkin työväenpuolueiden ja palkansaajaliikkeen oli pakko ottaa kantaa.

Mutta mistä silloin hallitus ei halunnut puhuttavan? Siitä, että se on jättänyt työnsä kesken ja että kestävä kasvu ja työllisyys edellyttävät nopeassa tahdissa niitä uudistuksia, joihin hallitus ei enää pysty. Meidän pitää puhua julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022, siis tulevaisuudesta, mutta kuten edustaja Rossi tässä aivan oikein totesi, enemmän täällä on puhuttu menneisyydestä kuin seuraavan vuosikymmenen haasteista.

Sosiaalidemokraattien katse on tiukasti tulevaisuudessa. Seuraavan hallituksen pitää heti toteuttaa viisi uudistusta, jotta työllisyysaste riittäisi kattamaan hyvinvointipalvelut ja kasvu kannattelisi kaikkia suomalaisia. Iso vitonen on tässä:

1) Oppivelvollisuuden pidentäminen. Suomessa on lähes 70 000 nuorta, jotka eivät ole koulutuksessa, työssä tai harjoittelussa. Syrjäytymisen taloudellinen hinta on kova ja inhimillinen hinta vielä kovempi. Taloudellisesta hinnasta talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo on todennut, että tämä uudistus maksaa itsensä nopeasti takaisin ja on julkiselle taloudelle pian jopa 140 miljoonaa ylijäämäinen. Pelkän peruskoulun suorittaneista suomalaisista useampi on työelämän ulkopuolella kuin töissä. Työllisyysaste ei ole 72 vaan 43. Siis useampi ei ole töissä kuin on töissä, samaan aikaan, kun osaavasta työvoimasta on suuri pula.

2) Jokaiselle lapselle oikeus täyteen päivähoitoon ja asteittain maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Meidän on taattava jokaiselle suomalaiselle mahdollisuuksien tasa-arvo, jotta syrjäytyminen ei ala jo esikoulussa, jotta edessä ei ole lasten luokkayhteiskunta.

3) Perhevapaaudistus, joka parantaa naisten työmarkkina-asemaa, nostaa naisten palkkoja ja aikanaan myös eläkkeitä. SDP esitteli toimivan mallin jo viime vuonna. Jos hallitus ei olisi epäonnistunut omassa työssään, tasa-arvoinen perhevapaaudistus olisi voimassa jo ensi vuonna.

4) Sosiaaliturvauudistus, jonka SDP esitteli viime viikolla: yleisturva. Yksinkertaistaa sosiaaliturvan siten, että aina kannattaa olla oma-aloitteinen ja aktiivinen ja ottaa pienipalkkaista työtä vastaan.

Ja tätä tukemaan vielä 5) pienipalkkaisia työntekijöitä ja yrittäjiä auttava verouudistus. [Puhemies koputtaa] Hyvän veropolitiikan periaate on yksinkertainen: tiiviit ja laajat vero-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

pohjat, alhainen verokanta. [Hannu Hoskonen: Aika!] Hallitus epäonnistui säälistävästi... [Puhemies koputtaa] — Puhemies, onko tämä 7 minuuttia suositus vai joku aikaraja?

Puhemies Paula Risikko: 5 minuuttia on suositus.

Ja se on suositus. No, käytän tässä vielä...

Puhemies Paula Risikko: Se on menettelytapa.

Hyvä, otetaan sitten uusi puheenvuoro, jossa jatketaan. Mutta minä vielä luen tämän viidennen uudistuksen ja siirryn sitten takaisin penkkiin:

Hyvän veropolitiikan periaate on yksinkertainen: tiiviit ja laajat veropohjat, alhainen verokanta. Hallitus epäonnistui myös yritystukien karsimisessa säälistävästi. SDP oli valmis 400 miljoonan vähennyksiin kohtuuttomista veroeduista, ja muiden porsaanreikien tukkimisella paitsi saadaa verotuloja myös taataan reilu kilpailu varsinkin kotimarkkinayrityksille kansainvälisiä verosuunnittelukonserneja vastaan. Kun meitä syytetään verojen korottamisesta, oikeasti hyysätään eturyhmän tai suuryrityksien nauttimia ansiottomia tukiaisia. Yritysten tuki on usein markkinoiden tappio. Aidossa markkinataloudessa kilpaillaan liiketoiminnalla eikä veroeduilla.

18.55 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka, teidän retoriikkanne on aivan verratonta kuultavaa kaikkine kuolleine kissoineen ja muineen. Valtiontalouden kehityksen ja julkisen talouden kanssa kun painiskellaan, niin kai siinä sitten kaikki pitää ottaa avuksi.

Olen monta kertaa miettinyt hallitus—oppositio-asetelmaa, että onko se juuri niin, että kaikki kääntyy toisin päin, kun siirrytään hallituksesta oppositioon. Sen jälkeen, kun teidän puolueenne oli hallituksessa, Suomi oli kyllä konkurssitilassa, jota nykyinen Sipilän hallitus on joutunut parantamaan. Minulle tuli mieleen kyllä myös Taru sormusten herrasta, siinä se veikeä olento, tämä Smeagol vai Klonkkuko hän oli, joka ei aina tiennyt, kumpako mieltä hän on, milloin hän oli hyvä, milloin hän oli paha. Voi olla, että tätä samaa syntiä on vähän kaikissa meissä, kun ollaan välillä hallituksessa tai oppositiossa. Mutta, edustaja Harakka, minä toivoisin kuitenkin, kun sanoitte, että sosiaalidemokraatit katsovat eteenpäin ja tulevaisuuteen, että rakennetaan yhdessä sitä tulevaisuutta, koska sille on tarvetta olemassa.

18.56 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Niin, minut ja edustaja Rossin erottaa tässä se, että minä en puhu satuja, toisin kuin hän äskeisessä puheenvuorossaan. Esittelin nimenomaan rakentavassa hengessä viisi uudistusta, jotka ovat aivan välttämättömiä sen takia, että saataisiin kestäväälle pohjalle tämä nyt alkanut kasvu, ettei käy niin, että meitä uhkaa jo kahden vuoden päästä tämän kasvun hiipuminen tai peräti loppuminen. Ja silloin täytyy ottaa ehkä hiukan vakavammin kuin pelkästään retoriikan kannalta ne tärkeät uudistukset, joihin tämä hallitus ei kykene, mikä johtaa siihen, että meillä on vuoden ajan tällainen toimitusministeriö tuhlaamassa kallista aikaa, [Hannu Hoskonen: Voi hyvnen aika!] joka pitäisi käyttää kestävä kasvun ja työllisyyden kasvun varmistamiseen. [Markku Rossi: Ne puheenvuoron ensimmäiset viisi minuuttia olivat sitä retoriikkaa!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

18.57 Ilkka Kantola sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka olen oppositiossa useamman kerran äänestänyt epäluottamusta hallitukselle tällä vaalikaudella, tunnustan avoimesti iloitsevani siitä, että talous on kääntynyt kasvuun ja työllisyyskin näyttää paranevan. Hyvä mieli tulee myös siitä, että julkisen talouden heikentyminen on päättynyt ja edessä häämöttää ajankohta, jolloin päästään lyhentämään valtionvelkaa. Vienti vetää, yritykset investoivat, ja kotimarkkinoillakin kansalaisten luottamus talouteensa on keskimäärin hyvällä tolalla.

Joitakin huolenaiheitakin on, kuten matalan korkotason kannustama asuntovelkojen kasvu, joka muodostaa riskiä kahdellakin tasolla: yhtäältä kotitalouksien velkaantumisen ja toisaalta uusien taloyhtiöiden sisäänkätkemillä isoilla yhtiölainoilla. Työllisyyden paraneminen ei vielä tavoita riittävän monia ihmisiä eikä riittävän vahvana työmarkkina-asemana. Työllisyysluvut eivät suoraan kerro keskimääräisestä työmarkkina-asemasta, eivät työsuhteen vakauden kasvusta, eivät työsuhteen säännöllisyydestä eivätkä työansioden kertymästä. Kotitalouksien käyttäytymiseen vaikuttaa edelleen suuri määrä erilaisia epävarmuuksia: ne koskevat osaamisen päivittämistä, asumisen kustannuksia ja työmatkojen muodostamaa ajallista ja taloudellista kuormaa, työsuhteen epävarmuutta ja omaa selviytymiskykyä kasvavien vaatimusten edessä. Epävarmuus heijastuu ihmissuhteisiin ja, kuten viime aikoina on todettu, nuorten aikuisten varovaisuuteen perheen perustamisessa ja isäksi ja äidiksi ryhtymisessä.

Hallituksella on vahva usko siihen, että talous ja työllisyys ovat kääntyneet kasvuun hallituksen tiukan talous- ja työllisyyspolitiikan ansiosta. Onko näin, siitä voi olla montaa mieltä. Varmaa on se, että aivan ratkaiseva tekijä Suomen nousulle on euroalueella tapahtunut talouden vähittäinen toipuminen vuoden 2008 sokista. Tämä toipuminen on mahdollistanut vientimme elpymisen. Elpyminen on vaatinut poikkeuksellisen päättäväisiä toimia Euroopan keskuspankin rahapolitiikasta vastaavilta: korkoja on puoliväkinen pidetty ennätyksellisen alhaalla ennätyksellisen pitkään, jotta jonkinlainen inflaatio saataisiin aikaan tai että ainakin vältettäisiin deflaatio. Kiitos EKP:n, meillä on nyt hieman valoisamat näkymät jopa parin vuoden päähän eteenpäinkin.

Valtiovarainministerin tyytyväisyyttä on helppo ymmärtää tässä tilanteessa. Sotemurheet, ne isot, taitavat jäädä hetkeksi sivuun, kun on mahdollisuus nostaa maljoja talouden ja työllisyyden hyvälle kehitykselle. [Markku Rossi: Kaikki toivovat, että sote menee eteenpäin!] Hallituksen itsevarmuus on kasvanut ja näkyy radikaaleina ehdotuksina keinoiksi työllisyyden edelleen parantamiseksi. Kun yhä useammalla alalla ja yhä useammalla alueella maassamme alkaa olla pulaa työvoimasta, hallituksen ratkaisu työvoimapulaan on se, että helpotetaan irtisanomista. Yhtälö on vaikea. Yhtäältä yritykset tarvitsevat edelleenkin työvoimaa, jotta tuotantoa ja tulosta ylipäänsä voi syntyä. Toisaalta työntekijät ovat yrityksen kannalta iso riski ja työntekijöistä olisi syytä päästä mahdollisimman helposti eroon. Hallituksen kaavaileman helpotetun irtisanomisen piiriin tulisi noin 600 000 työntekijää. Aikamoinen työelämämuutos, aikamoinen epävarmuuden maisema piiryy suomalaisen duunarin suomalaiseen yhteiskuntaan nyt. Kun irtisanomisesta tulee keino vaihtaa työvoima uuteen, unohtuu ajatus siitä, että työnantajan kannattaa satsata henkilöstön koulutukseen, jotta osaaminen kehittyy kasvavien vaatimusten mukaan.

Arvoisa puhemies! Kauas ovat unohtuneet ajatukset siitä, että työntekijät ja yrityksen johto yhdessä kehittävät työtä ja työelämää niin, että molemmilla osapuolilla on edessään

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

polku parempaan menestymiseen, sekä työntekijöillä että yrityksellä. Hallituksen nyt esittämät ajatukset kaivavat ison kuopan tälle polulle.

19.01 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehto valtiontalouden uudeksi suunnaksi pohjautuu isänmaallisuuteen, kansallisen edun ajamiseen ja siihen, että päätöksillä pidetään huolta koko Suomen kansasta eikä esimerkiksi hyvinvointia jaeta vain harvoille ja valituille. Veronmaksajilta kerätyt varat sekä niillä kustannetut julkiset etuudet ja julkiset palvelut on suunnattava vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti suomalaisille. Verovarojen vastuullinen käyttö on tärkeää, sillä kansalaisilta kerätyt verorahat eivät ole valtion rahoja, ne eivät ole myöskään poliitikkojen rahoja, vaan ne ovat nimenomaan kansalaisten rahoja.

Väestön ikääntyminen, taloudellisen huoltosuhteen heikkeneminen ja julkisen rahoitus-pohjan hupeneminen ovat Suomelle suuri haaste. Tästä syystä onkin tärkeää luoda maamme mahdollisimman hyvät olosuhteet suomalaiselle yrittäjyydelle ja työnteolle. Perussuomalaisten esittämällä laajalla yrityspaketilla parantaisimme työllisyystilannetta ja alen-taisimme kynnystä lähteä yrittäjäksi. Olemme esittäneet muun muassa niin kutsuttua työ-tilimallia sekä pilotoitavaksi Viron yritysveromallia, jolla kannustettaisiin yrityksiä inves-toimaan, työllistämään ja kasvamaan. Korottaisimme myös yritysten arvonlisäverovelvol-lisuuden alarajaa nykyisestä. [Timo Harakka: Älkää jaksako!] Kaikki tärkeitä toimenpitei-tä. Suomessa on paljon pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joilla olisi valtava kasvupotentiaali, jos verotusta tehtäisiin oikeudenmukaiseksi ja ennustettavammaksi ja byrokratiaa keven-nettäisiin. [Timo Harakka: Valtion maksettavaksi!]

Arvoisa puhemies! Suomen valtion ensisijainen tehtävä on ajaa suomalaisten etuja. Po-liittisen päätöksenteon taustalla on oltava pyrkimys taata vakaa elinympäristö ja turvalli-nen tulevaisuus suomalaisille. Päätöksenteolla ei saa heikentää näitä perusarvoja. Perus-suomalaisten ollessa vielä hallituksessa loimme 80-kohtaisen turvapaikkapoliittisen toi-menpideohjelman, jonka keskeisenä tavoitteena on vähentää Suomen houkuttelevuutta tur-vapaikanhakijoiden silmissä ja näin taata turvallinen, vakaa ja taloudellisesti kestävä yh-teiskunta suomalaisilla jälkipolville.

Valitettavasti tätä ohjelmaa ei ole kuitenkaan pantu hallituksessa täysimääräisesti toi-meen. Perussuomalaisten mielestä hallituksen on syytä noudattaa ohjelmaa ja saattaa se täysimääräisesti toimeen. Turvapaikkaohjelman toteuttamisella ja muilla tarvittavilla toi-menpiteillä olisi mahdollista saavuttaa lyhyellä aikavälillä useamman sadan miljoonan eu-ron säästöt, ja vetovoimatekijöitä karsimalla säästäisimme vielä suurempia summia tule-vaaisuudessa. Täytyy ymmärtää, että vastuullinen maahanmuuttopolitiikka nyt on nimen-omaan investointi tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Taloudellisten haasteiden edessä kamppailevalla Suomella ei yksin-kertaisesti ole varaa leikkiä vastuuttomasti maailmanparantajaa jälkipolvien tulevai-suuden kustannuksella. Perussuomalaiset peräänkuuluttavatkin hallitukselta vaikuttavia ja vastuullisia toimenpiteitä, joilla pystytään takaamaan suomalaisille entistä parempi ja va-loisampi tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallitus kuulee ja ottaa vakavasti tämän perussuomalais-ten sanoman. On toimittava nyt eikä huomenna.

19.05 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Tämän päivän keskustelussa on helppo olla hallituksen kanssa samaa mieltä siitä, että maailmantalouden kasvu takuulla hidastuu ja se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

tulee näkymään myös Suomessa. Itse asiassa näemme jo nyt, että kasvun huippu taitaa olla tässä, ja kysymys kuuluu, miten Suomen kestävä kasvu, miten Suomen kestävä pohja ja onko hallitus todella luomassa sellaista mallia, sellaista tulevaisuutta, millä Suomi kestää ja kasvaa 2020-luvullakin.

Kun katsomme OECD:n tilastoja, Suomi on tullut kolinalla, ryminällä alas tutkimus- ja kehityspanostuksissa ja sitä kautta myös osaamisessa niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla. Keskustelimme jo viime vuonna ja keskustelemme nytkin siitä, mitkä ovat ne Suomen kasvun moottorit. Oli hienoa kuulla tässä äskettäin, että myös hallitus haluaa puhua tulevaisuudesta, ja niin mekin haluamme. Siksi ihmettelenkin sitä, että esimerkiksi kasvun moottorit — se kokonaisuus, mitä esimerkiksi Tekes on esittänyt — eivät vielä kukaan saa sellaista rahoitusta, mitä olisimme toivoneet. Suomen talous, Suomen vienti eivät kestä sitä, jos ei Suomen viennin pohja ole kestävällä pohjalla, ja sitä se ei vielääkään ole.

Jos kiinalainen kysyy suomalaiselta, että voisitko puhdistaa tuon järven, niin suomalainen vie sinne edelleenkin yhden tavan tai yhden tuotteen. Siten Suomi ei näitä isoja hankkeita saa. Näin ollen on ihan selvää, että myös valtiovallan ja tämän eduskunnankin kannattaisi huolestua siitä, miksi häviämme suuria projekteja jatkuvasti kilpailijamaille. Siihen ei pelkkä puhe riitä tai se hokema, että kyllä yksityinen sektori hoitaa kaiken, koska tällä hetkellä kilpailijamaat tekevät ne asiat paremmin.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä pidemmän aikavälin asioista. Täällä on paljon puhuttu ja pitääkin puhua sosiaali- ja terveydenhuollosta, sen uudistamisesta, mutta kun kuuntelee nyt hallitusta, niin mihin on kadonnut hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen eli ne elementit, millä pitkällä aikavälillä luodaan säästöjä? Sain itse kunnian olla mukana opetusministerin asettamassa työryhmässä, jossa etsimme vaihtoehtoja muun muassa liikunnan ja urheilun rahoitukselle. Esitimme siinä muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden kertoimen nostamista 3 prosenttiin sekä miljoonan euron panostusta vähävaraisten lasten liikuntaan. Tämä siis työryhmästä, jossa minä olin ainut opposition edustaja. Joten kysynkin ministeri Terholta: minne hävisi se henki, minne hävisivät ne lupaukset, mitä te meille esititte, kun raporttimme teille luovutimme? Mitään näistä asioista ei näy täällä tänä keväänä.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama sana liikenteestä, sen sähköistämisestä, ilmasto- ja energiastrategiasta ja kaiken kaikkiaan yritystuista sekä niihin liittyvästä keskustelusta. On aivan totta, mitä edustaja Harakka täällä totesi, että uutta pitää luoda ja mennä kohti markkinataloutta, pitää uskaltaa tukea investointeja, mutta tuotannon tukeminen on haaste. Siksi ihmettelen tässä ääneen edelleenkin, että hallitus on valmis tuomaan ja on jo tuonut eduskunnalle uuden 272 miljoonan euron yritystukipaketin, siis uuden yritystukipaketin, kun se ei edes löytänyt työkaluja purkaa mitään niistä vanhoistakaan.

19.10 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Omalta osaltani lopuksi vielä sen verran tästä keskustelusta totean, että tällä vaalikaudella todellakin on saatu työpaikkoja syntymään ihan aidosti lisää ja niin, että yrityksissä, mitä olen kiertänyt maakunnissa eri puolilla Suomea, on ihan aidosti halua työllistää ihmisiä. Ja tähän yhteyteen se alle 20 työpaikan yrityksessä työhön ottamisen helpottaminen on varmasti oikea toimenpide, koska niitä yrityksiä on 180 000 kappaletta. Kun ajatellaan, että jos vaikka joka neljäs yritys näistä ottaisi yhden työntekijän lisää, se olisi 45 000 työpaikkaa. Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että se pienentäisi valtion työttömyysmenoja aivan valtavasti. Ja mikä siinä on sitten vielä parempi asia — siinä on kaksi loistavaa asiaa senkin jälkeen vielä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Ensimmäinen asia on tietysti henkilökohtainen näille ihmisille. Kun he pääsevät töihin, he saavat äärimmäisen tärkeän tulonlisän itselleen, parantavat omaa ja perheensä taloudellista asemaa merkittävästi. Yhteiskunnallisesti he kokevat valtavan henkisen arvonnousun, kun he pääsevät työelämään mukaan. Ja kolmantena asiana on se kaikkein tärkein: he luovat itselleen eläketurvaa tulevien vuosien eläkettä varten. Työttömänä pelkän työttömyysturvan varaan jäämisestä ei kerry eläkettä juuri mitään.

Tämän takia tämä kehityskaari, mitä hallitus on ylläpitänyt menestyksellä, vaatii vain yhtä ja ainoaa asiaa: sitä, että me pysymme kilpailukykyisenä maana jatkossakin. Vaikka me olisimme hallinnolta, valtionhallinnolta, kunnanhallinnolta, eduskunnan kannalta, vaikka minkä tahansa julkisen toimijan kannalta maailman paras valtio, sillä ei ole mitään arvoa, ellemme me pysty myymään tuotteita ulkomaille. Olemme ihan puhtaasti ulkomaankaupasta riippuva valtio. Kuvitelkaa se päivä, että Suomen vientisatamat menevät kiinni. Se on vain muutama viikko, kun valtion kassasta loppuvat rahat. Eli tämä on se iso juttu. Toivon, että kun näitä numeroita väännellään, niin pysyttäisiin edes sen verran totuudessa, [Puhemies koputtaa] että tunnustettaisiin tosiasiat.

19.12 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Palaan vielä SDP:n esittämiin uudistuksiin, koska kyseessä on julkisen talouden suunnitelma pitkälle ensi vaalikaudelle. Vielä kerran: oppivelvollisuuden pidentäminen, varhaiskasvatuksen takuu, perhevapaa-uudistus, kannustava sosiaaliturva ja reilu verouudistus — näistä välttämättömistä uudistuksista hallitus ei puhu, koska se ei osaa, kykene eikä jaksa.

No, Suomi kestäisi ehkä juuri ja juuri tämän yhden vuoden väliajan toimetttömyyden, kun odotellaan toimitusministeriön kauden päättymistä, mutta, ikävä kyllä, hallitus on kuitenkin ottanut tehtäväkseen runnoa maahan kalliin ja epäoikeudenmukaisen kaupallisen sote-järjestelyn, jonka miljardikustannukset kaatuvat heti seuraavan hallituksen syliin. Näiden miljardien tappio uhkaa välttämättömien uudistusten ja investointien rahoitusta, aivan niin kuin edustaja Vähämäki täällä joitakin tunteja sitten viisaasti sanoi — ja edustaja Vähämäki sivumennen sanoen on niitä harvoja edustajia, joiden toivoisi täällä salissa puhuvan enemmän — ja näin sote-uudistus paitsi korottaa terveydenhoidon kuluja myös haittaa välttämättömiä kasvun investointeja.

Seuraavan hallituksen on pystyttävä varmistamaan kasvu ja työllisyys kunnollisilla investoinneilla tulevaisuuteen. Viisi tärkeintä investointia ovat nämä:

1) Oppimismiljardi. Suomi on kilpailevista maista ainoa, jossa väestön koulutustaso laskee. Seuraavan hallituksen on sitouduttava kääntämään tämänhetkisen ja edeltävien hallitusten linja ja tehtävä tuntuvat lisäpanostukset koulutukseen kautta linjan varhaiskasvatuksesta yliopistoihin. Se on enemmän kuin 2 promillea budjetista, mutta ei oikeastaan kovin paljon enemmän, vähimmillään puoli prosenttia vuodessa.

2) Maailmanvalloituksen tuki. Sipilän hallituksen leikkaukset tutkimuksesta ja kehitystyöstä ovat käsittämättömiä paitsi suomalaisille myös ulkomaalaisille asiantuntijoille. Innovaatioita on tuettava vuosittain määrätietoisesti ja nousujohteisesti, kuten edustaja Skinnari äsken juuri esitti.

3) Köyhyyden poistaminen on myöskin talouskasvua ja työllisyyttä edistävä toimi. Indeksileikkauksista luopuminen ja pienten työeläkkeiden nosto ovat oikeudenmukaisia osuvoimaa palauttavia toimia.

4) Aidosti aktiivinen työllistäminen edellyttää kunnon panostusta TE-toimistoihin. Ruotsissa on Suomeen verrattuna 7-kertainen määrä työvoimavirkailijoita työtöntä kohti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Edustaja Skinnarin kanssa olemmekin esittäneet, että niin sanottua aktiivimallia ei pantaisi toimeen ilman myöskin valtion, julkisen vallan, vastaavaa sitoutumista siihen, että työpaikka löytyy. Ministeri Orpo tuli hiukan määrärahoissa vastaan, mutta askel on, kuten sanottu, oikeansuuntainen mutta riittämätön. Ja ulosottoa lieventämällä poistetaan kannustinloukku kymmeniltätuhansilta ihmisiltä.

5) Kasvu rakentamiseen ja liikuttamiseen eli panokset työssäkäynnin infraan on välttämätöntä. Työssäkäyntialueita on laajennettava pääkaupunkiseudulta sekä länteen Turun suuntaan että kasvukäytävää pitkin Tampereen suuntaan.

Kaikista näistä uudistuksista ja investoinneista voi ja pitää kysyä hintalappua. Mutta huomautan, että näissä reformeissa ei liikutella valtavia summia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Puoli prosenttia tai yksi prosentti näihin kaikkiin tulevaisuuden kasvun ja työllisyyden takaaviin investointeihin on itse asiassa edelleen aika vaatimaton summa ja suunta.

Vielä aivan lopuksi haluaisin oikoa edustaja Immosen käsityksiä siltä osin, miten Viron yritysveromalli olisi sovellettavissa Suomeen. Hänen puolueensa oli hallituksessa vielä silloin, kun hallitus teetti tästä asiasta erikseen tutkimuksen. VATTin selvitys tuli julki kesällä 16, jolloin aivan yksiselitteinen lopputulema oli se, että Viron veromallissa on paljon haittoja ja Suomen nykyinen yritysverotus on kilpailukykyinen sekä rakenteeltaan että tasoltaan. Lopputulemana on se, että jos Viron veromallia sovellettaisiin Suomeen, niin sen lisäksi, että yhteisöveron määrä ainakin puolittuisi ja se pitäisi kattaa muilla veroilla, ”näillä muutoksilla saattaisi olla haitallisia vaikutuksia kasvuyritysten riskirahoitukseen ja ulkomaisten yritysten kannusteisiin sijoittua Suomeen. Viron järjestelmään sisältyy myös kannustin siirtää taloudellista toimintaa yksityistalouden piiristä yrityksen nimiin”.

Toivon hartaasti, arvoisa puhemies, että hallituspuolueet ja oikeisto-oppositio eivät enää yrittäisi hämätä yrittäjiä puhumalla Viron veromallista, vaan toteaisivat sen, että se on nyt toteen näytetty hallituksen omalla tutkimuksella, että Viron veromallia ei Suomen yritys-järjestelmään tule soveltaa.

19.17 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Harakka mainitsi, jo vuonna 2015 teimme SDP:n yrittäjäohjelman, joka lähti siitä tosiasiasta, että myös yrityskentän ja yrityskehityksen ja siihen liittyvän työn täytyy tunnustaa se tosiasia, että erikokoiset yritykset nauttivat erilaisesta asemasta ja tulevat olemaan erilaisessa asemassa. Itse asiassa puhuimme vaatekoosta. Puhuimme XS:stä, S:stä, M:stä, L:stä ja XL:stä ja niin edelleen, ja vaikka itse olenkin varmaan nykyisin jo XL, niin itse puhuin mielelläni XS-yrityksistä, jotka ovat niitä yhden hengen yrityksiä, joita meillä Suomessakin on erittäin paljon. Itse asiassa suomalaisen yrityksen keskikoko on edelleen alle kaksi, mikä on kansainvälisessä vertailussa edelleen liian pieni.

Mutta toivon myös kollegoilta — arvostamaltani kollegalta, edustaja Lohelta — myös sitä, että jos ja kun hän tulee esittämään minun sanomisiani täällä, niin hän puhuu myös muutakin kuin muunneltua totuutta, koska silloin kun minä puhun pienyrityksistä, minä puhun yhden hengen mikroyrityksistä, maksimissaan muistaakseni neljän hengen yrityksistä, en 20 hengen yrityksistä, kuten esimerkiksi ministeri Orpo puhui televisiossa sekoittaen samalla yhden hengen ja 20 hengen yrityksen. Se on totta, että Suomessa tarvitaan uusia työpaikkoja pieniin yrityksiin, keskisuuriin yrityksiin. Jos meillä olisi yhtä paljon suurempia pk-yrityksiä kuin Saksassa, niin meillä ei olisi minkäänlaisia ongelmia työllisyydestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

Mutta kaiken kaikkiaan toivon niin edustaja Hoskosen äskeiseen puheenvuoroon viitaten kuin muutenkin, että tässäkin salissa puhuttaisiin aina täyttä totta.

19.19 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä kehys on tämän vaalikauden viimeinen, ja se raamittaa sitä talouspoliittista asemaa, jossa me olemme. Siellä on nostettu muutama iso työelämäreformi, joihin haluan tässä puheenvuorossani puuttua. Tuntuu siltä, että hallitus uskoo irtisanomisen voimaan ja siihen, että kun irtisanomista helpotetaan, niin sitä kautta synnytetään työpaikkoja, ja että hallitus uskoo siihen, että kun työelämää haparoitetaan ja haperretaan entisestänsä eli lisätään määräaikaista työsuhteita, niin sitä kautta synnytetään ikään kuin uusia työnteon mahdollisuuksia.

Näitä pitää aina arvioida siihen kokonaisuuteen nähden, missä meidän koko työeläinsäädäntömme on, ja vaikka onkin kyse kehyksestä, niin haluan silti puuttua näihin kahteen asiaan, koska jos ne ovat ne työelämän reformit, joihin hallitus nojaa, niin olisi toivonut, että niitä olisi valmisteltu hiukan perusteellisemmin eikä sillä tavalla, että päätetään tietysti ratkaisusta ja sen jälkeen ruvetaan katsomaan, mitenkähän ne olisi mahdollista toteuttaa. Jos mietitään vaikkapa sitä, että alle 30-vuotiaiden ihmisten kohdalla, jotka ovat olleet kolme kuukautta työttömänä, voisi solmia määräaikaisen työsopimuksen ilman, että sille tarvitaan perusteita, niin voidaan kysyä, miksi tällainen syrjivä malli. Miksi tällainen syrjivä malli?

Meillä on Euroopan unionin perusoikeuskirja, joka kieltää ikäsyrjinnän, sen 21 artikla. Tämän vuoksi esimerkiksi syrjintädirektiivi on ollut sellainen, että kun ikäpoikkeusta tulkitaan Euroopan unionin tuomioistuimessa, niin ikäpoikkeuksen suhteen ollaan oltu hyvin tiukkoja sen vuoksi, että ikäsyrjintä nähdään yhtenä erityisenä syrjinnän piirteenä. Me tiedämme, että meillä on työmarkkinoilla ikäsyrjintää. Useimmiten puhutaan siitä, että ikään-tyneet ihmiset tulevat syrjityiksi työmarkkinoilla, koska työnantajat pelkäävät sitä, että heillä on sairauksia tai heidän kohdallaan lankeaa joku sellainen sairaus, josta joutuu sitten pidemmän aikaa maksamaan, tai muita riskejä.

Mutta jos me ajattelemme 30-vuotiasta henkilöä, niin hän ei ole enää ihan nuori. Ei voida ajatella, että tässä iässä työelämän pelisäännöt ovat ikään kuin nuorisotyöttömyyden hoitamista. Hän on siinä perheen ruuhkavuosi-iässä, jossa on usein pieniä lapsia, jossa mietitään perheen perustamista ja jossa mietitään esimerkiksi lasten hankkimista. Ja vaikka meillä tässä yhteiskunnassa on tapahtunut paljon muutoksia, jotka vaikuttavat siihen, minä verran itse kukin niitä lapsia päättää hankkia, niin lukuisat tutkimukset osoittavat sen, että kun verrataan sitä lapsilukumäärää, mitä nuoret ovat toivoneet ja mikä heidän elämässään sitten toteutuu, ja arvioidaan sitä, mitä tässä välissä on tapahtunut, miksi lapsia synnytetään vähemmän kuin oltiin nuorempana toivottu, niin sieltä taustalta keskeisenä selittävänä tekijänä löytyy työelämän epävarmuus. Eli työelämän epävarmuus on yksi suurimpia syitä, miksi ihmiset tinkivät siitä lapsilukuhaaveestaan, mikä heillä nuorempana on, ja sen vuoksi minusta on jotenkin aivan käsittämätöntä, että perhevapaaudistus meni mönkään ja ikään kuin sen jälkeen meille ollaan tuomassa tähän saliin laki, joka toimii täysin päinvastaiseen suuntaan eli heikentää nimenomaan pienten lasten vanhempien työmarkkina-asemaa. Ja jos edes uskoisin siihen, että tämä synnyttää jotenkin lisää työpaikkoja, niin voisin ymmärtää hallituksen logiikkaa, mutta en jaksa uskoa siihen monestakaan syystä, siksi, että meillä tällä hetkellä tässä talossa on käsittelyssä nollatuntisopimuksia koskeva lainsäädäntö, jossa muutama asia paranee mutta jossa itse asiassa tehdään lailliseksi työsopimus, jossa työtunteja on nolla. Vieläkö lisää joustoa tarvitaan siihen, että työeläinsäädän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 36/2018 vp

nön näkökulmasta uskalletaan rekrytoida? Meillä on vuokratyösopimukset, meillä on oikeus tehdä määräaikaista työsopimuksia silloin, kun niihin löytyy perusteet, silloin kun työnantajalla on riskit sen suhteen, kantaako se yritys, tai on määräaikainen tarve, ja tämä on unohtunut tässä keskustelussa kokonaan. Nyt yhtäkkiä ajatellaan, että tällainen perusteeton määräaikainen työsopimus toisi lisää työpaikkoja. Siihen en totta vieköön usko.

No, sitten jos ajatellaan tätä irtisanomissuojan puolta, siinä on viitattu usein Saksaan ja sanottu, että haetaan Saksasta mallia ja se olisi se meidän tiemme täällä irtisanomispuolella. Kannattaa kuitenkin muistaa, että Saksa ei ole ratifioinut niitä ILO-sopimuksia, joita me olemme ratifioineet. Me olemme täysin erilaisessa kansainvälisessä tilanteessa suhteessa Saksaan. Saksassa muutoinkin lainsäädäntö lähtee siitä, että irtisanomissuoja soveltuu vain yli 10 työntekijän yrityksiin, mutta siellä on silti kielletty syrjintä, ja se on eri asia. Saksa ei ole ratifioinut ILO:n irtisanomissuojaa koskevaa yleissopimusta, Suomi on ratifioinut sen 1992. Sopimus sallii irtisanomissuojasta syrjäyttämisen vain hyvin rajatuilla ryhmillä, ja ne eivät oikeastaan tähän hallituksen esitykseen istu. Sopimus edellyttää, että irtisanomisella on aina asianmukainen peruste, ja jos nyt lähdetään heikentämään niitä perusteita, joita henkilökohtaisesti on, niin ollaan hyvin lähellä sitä, miten meillä syrjimättömyys toteutuu ja miten nämä perusteet siihen istuvat. Sen vuoksi olisin toivonut, että tällaisissa isoissa asioissa, joissa mennään ihan työläinsäädännön fundamentteihin, [Puhemies koputtaa] olisi hieman arvioitu tätä kansainvälistä kenttää ja mietitty sitä, voidaanko löytää muita välineitä kuin syrjivät välineet.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 18.5.2018.